

REORGANIZĀCIJAS PLĀNS VALSTS SOCIĀLĀS APRŪPES CENTRA „RĪGA” FILIĀLEI „TEIKA”

Rīgas plānošanas reģiona Eiropas Sociālā fonda projekts „Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”

Projekta numurs:9.2.2.1./15/l/002

SATURS

Saisinājumi	4
Terminu skaidrojums	6
1. Reorganizācijas plāna pamatojums un mērķis	11
2. Metodoloģija	15
3. Apraksts par aprūpes centru	18
3.1. Vispārējs filiāles “Teika” atrašanās vietas apraksts	18
3.1.1. Veselības pakalpojumi	20
3.1.2. Sociālie pakalpojumi	20
3.1.3. Ārpusģimenes aprūpe	23
3.1.4. Izglītības pakalpojumi	24
3.1.5. Brīvā laika pavadīšanas iespējas	25
3.1.6. Sadzīves pakalpojumi	25
3.2. Pamatinformācija par filiāles “Teika” sasniedzamību	26
3.3. Pamatinformācija par filiāles “Teika” izveidošanu un darbību	27
3.3.1. Filiāles “Teika” vēsture	27
3.3.2. Filiāles “Teika” sniegtie pakalpojumi	27
3.3.3. Pakalpojuma saņēmēju skaita izmaiņas pēdējo trīs gadu laikā	28
3.3.4. Filiālē “Teika” uzņemto un izstājušos personu skaits, izstāšanās iemesli	29
3.4. Informācija par filiālē “Teika” esošajiem bērniem	31
3.4.1. Bērnu sociāli – demogrāfiskais portrets	32
3.4.2. Bērnu veselības stāvoklis	34
3.4.3. Bērnu uzturēšanās ilgums filiālē “Teika”	35
3.4.4. Bērnu nonākšana filiālē “Teika”	36
3.4.5. Saikne ar ģimeni	39
3.4.6. Veselības aprūpe	40
3.4.7. Izglītības apguve	42
3.4.8. Pieejamie pakalpojumi	42
3.4.9. Alternatīvās aprūpes pakalpojumi	43
3.5. Informācija par filiālē “Teika” esošajām pilngadīgajām personām	43
3.6. Informācija par filiāles “Teika” personālu	49
3.6.1. Filiāles “Teika” pārvaldes struktūra	49
3.6.2. Filiāles “Teika” darbinieku struktūra	50

3.6.3.	Filiāles “Teika” personāla sociāli – demogrāfiskais portrets.....	51
3.6.4.	Filiāles “Teika” personāla apmācības.....	52
3.7.	Informācija par filiāles “Teika” infrastruktūru.....	53
3.8.	Informācija par filiāles “Teika” budžetu.....	54
3.9.	Aprūpes pakalpojuma kvalitātes vērtējums.....	55
3.10.	Kopsavilkums.....	60
4.	Reorganizācijas priekšlikumi.....	61
4.1.	Alternatīvas ēkas tālākai izmantošanai.....	61
4.1.1.	Risinājumi ēkas tālākai izmantošanai terminētā periodā.....	62
4.1.2.	Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem.....	62
4.2.	Alternatīvas bērnu un pilngadīgo personu ar GRT virzīšanai prom no institucionālās aprūpes.....	62
4.2.1.	Risinājumi filiāles “Teika” bērnu pārejai no institucionālās aprūpes.....	66
4.2.2.	Risinājumi filiāles “Teika” pilngadīgo personu ar GRT pārejai no institucionālās aprūpes.....	70
4.3.	Alternatīvas darbinieku tālākai nodarbināšanai.....	72
4.4.	Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums.....	76
4.5.	Rīcības plāna uzdevumi.....	77
5.	Pielikumi.....	78
1.	pielikums: Rīgas pilsētā nodrošinātie SBSP bērniem ar FT/GRT un viņu ģimenēm.....	78
2.	pielikums: Filiālē „Teika” fotofiksācija.....	81
3.	pielikums: Informācijas par sociālo pakalpojumu pieejamību filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem un pilngadīgām personām ar GRT.....	84
4.	pielikums: Informācija par Vidzemes priekšpilsētā esošajām izglītības iestādēm un to pieejamību filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem.....	88
5.	pielikums: Filiāles “Teika” bērniem un pilngadīgām personām ar GRT pieejamās brīvā laika pavadīšanas iespējas.....	89
6.	pielikums: Diskusijas ceļvedis ar filiāles “Teika” vadību 2017. gada augustā.....	91
7.	pielikums: Informācijas pieprasījuma lapa pašvaldības un valsts iestādēm.....	92
8.	pielikums: Aptaujas anketa filiāles “Teika” darbiniekiem.....	92
9.	pielikums: Aptaujas anketa filiāles “Teika” neizvērtētajiem pakalpojuma saņēmējiem.....	93
10.	pielikums: Informācijas pieprasījuma lapa pašvaldību sociālajiem dienestiem un bāriņtiesām.....	94
11.	pielikums: Darba lapa RPR pašvaldībām.....	97
12.	pielikums: Ceļvedis intervijām ar filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu vecākiem 2017. gada septembrī 100	
13.	pielikums: Padziļināto interviju apraksts pēc bērna un ģimenes raksturojošajām pazīmēm.....	101
14.	pielikums: Dokumentu analīzē izmantotie literatūras avoti.....	101

SAĪSINĀJUMI

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AS	akciju sabiedrība
AIS	atbalsta intensitātes skala
BSAC	Bērnu sociālās aprūpes centrs
DI	deinstitutionalizācija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUR	Eiropas Savienības valūta <i>euro</i>
ES Kopējās vadlīnijas	Eiropas Komisijas izstrādātas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionāliem uz SBSP. vadlīnijas
FICE	Starptautiskā kopienas izglītošanas federācija
Filiāle “Baldone”	Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāle “Baldone”
Filiāle “Pļavnieki”	Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāle “Pļavnieki”
Filiāle “Rīga”	Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāle “Rīga”
Filiāle “Teika”	Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāle “Teika”
FT	funkcionāli traucējumi
GRT	garīga rakstura traucējumi
ĢVPP	ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums
IAP	individuālais atbalsta plāns
IFCO	Starptautiskā Audžuvecāku organizācija
Km	kilometrs
KPR	Kurzemes plānošanas reģions

LR	Latvijas republika
LM	Labklājības ministrija
LPR	Latgales plānošanas reģions
MK	Ministru kabinets
Nr.	numurs
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	nevalstiskā organizācija
p.i.	pieņemumu izpildītājs
PII	pirmsskolas izglītības iestāde
p.k.	pēc kārtas
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
RPR	Rīgas plānošanas reģions
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
SBSP	sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VDEĀVK	Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
VSAC	valsts sociālās aprūpes iestāde
VSIA	valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VSP	Valsts statistikas pārskats
VPR	Vidzemes plānošanas reģions
ZPR	Zemgales plānošanas reģions
ZS	zemnieku saimniecība

TERMINU SKAIDROJUMS

I invaliditātes grupa	Ļoti smaga invaliditāte, ja darbspēju zaudējums ir 80—100 procentu apmērā, — ļoti smaga invaliditāte (Avots: Invaliditātes likums).
II invaliditātes grupa	Smaga invaliditāte, ja darbspēju zaudējums ir 60—79 procentu apmērā, — smaga invaliditāte (Avots: Invaliditātes likums).
III invaliditātes grupa	Mēreni izteikta invaliditāte, ja darbspēju zaudējums ir 25—59 procentu apmērā, — mēreni izteikta invaliditāte (Avots: Invaliditātes likums).
Aizbildnība, aizbildnis	Aizbildnis ir persona, kas iecelta vai apstiprināta Civillikumā noteiktajā kārtībā, lai nodrošinātu bērna tiesību un interešu aizsardzību. Aizbildnis aizvieto saviem aizbilstamajiem vecākus, kā arī pārstāv bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās. Bāriņtiesa var iecelt bērnam aizbildni, ja bērna vecāki nav zināmi; vecāki ir pazuduši vai miruši; ilgstošas slimības gadījumā nespēj realizēt aizgādību; vecākiem atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības (Avots: Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācija).
Alternatīvā aprūpe	Bērnu, kas palikuši bez vecāku gādības aprūpe. ANO Bērna tiesību konvencijā izmantots un starptautiski atzīts jēdziens. Nostiprināts un detalizēti skaidrots ANO Ģenerālās asamblejas 64. sesijā pieņemtajā rezolūcijā 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”. Latvijas normatīvos aktos alternatīvās aprūpes jēdziena vietā tiek izmantots ārpusģimenes aprūpes jēdziens.
Aprūpe mājā	Pakalpojumi mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Asistents	Fiziskā persona, kas sniedz atbalstu personai ar ļoti smagas vai smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumu tādu darbību veikšanai ārpus mājokļa, kuras tā invaliditātes dēļ nevar veikt patstāvīgi, — nokļūt vietā, kur tā mācās, strādā, saņem pakalpojumus, pārvietoties un aprūpēt sevi izglītības iestādē, algota darba vietā, būt saskarsmē ar citām fiziskajām un juridiskajām personām, kā arī palīdz personai ar redzes invaliditāti apgūt profesionālās pamatizglītības, profesionālās vidējās izglītības vai augstākās izglītības programmu (Avots: Invaliditātes likums).
Atbalsta pakalpojumi	DI plāna ietvaros atbalsta pakalpojumi ir pakalpojumu klāstu, kas nodrošina to lai bērni, kas šobrīd dzīvo sociālās aprūpes centros, varētu augt ģimeniskā vidē un bērni ar funkcionāliem traucējumiem varētu saņemt sociālo aprūpi un rehabilitāciju savā pašvaldībā. Savukārt pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem atbilstoši savām iespējām un ar speciālistu atbalstu varēs izvēlēties dzīvot patstāvīgi un strādāt sev piemērotu darbu (Avots: Labklājības ministrijas mājas lapa - Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi un deinstitucionalizācija).

Atelpas brīža pakalpojums	Atelpas brīža pakalpojuma sniedzējs nodrošina personām ar funkcionāliem traucējumiem īslaicīgu sociālo aprūpi līdz 30 diennaktīm gadā, aizstājot aprūpes procesā mājsaimniecības locekļus. (Avots: 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr. 338 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem).
Audzūgimene	Ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē, līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Specializētā audzūgimene	Audzūgimene, kas nodrošina aprūpi noteiktas mērķgrupas bērnam, kuram ir nepieciešama īpaša aprūpe (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Ārpusģimenes aprūpe	Aprūpe, kas bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem tiek nodrošināta pie aizbildņa, audzūgimēnē, bērnu aprūpes iestādē (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Bārenis	Bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Bez vecāku gādības palicis bērns	Bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Bērna aprūpe	Bērna aprūpe nozīmē viņa ikdienas uzturēšanu, kas ietver ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu, audzināšanu, kā arī garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu neatkarīgai dzīvei (Avots: Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija).
Deinstitutionalizācija	Pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimenes vidē; ilgstošs process, kura laikā pakalpojumus institūcijās aizstāj ar pakalpojumiem personas dzīvesvietā (Avots: Labklājības ministrijas Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam).
Dienas aprūpes centrs	Institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdiem, bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kā arī personām, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (turpmāk — pensijas vecuma personām) (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Funkcionāli traucējumi	Slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisīts fiziska vai garīga rakstura traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt, aprūpēt sevi un aprūtināt

		personas iekļaušanos sabiedrībā (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Garīga traucējums	rakstura	Psihiska saslimšana vai garīgās attīstības traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt un aprūpēt sevi, kā arī apgrūtina tās iekļaušanos sabiedrībā un kas noteikts atbilstoši spēkā esošajai Starptautiskās statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas (SSK) redakcijai (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Ģimeniskai pietuvināts pakalpojums	videi	Pakalpojuma forma, kas paredz bērna aprūpi mazās grupās tādā veidā, kas līdzinās autonomas ģimenes apstākļiem ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (Avots: Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-based Care http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf , 28. lpp.).
Grupu dzīvoklis (māja)		Māja vai atsevišķs dzīvoklis, kurā personai ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina mājokli, individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā un, ja nepieciešams, sociālo aprūpi (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Specializēts videi pietuvināts pakalpojums	ģimeniskai pietuvināts	Ģimeniskai videi pietuvināts ilgstošas aprūpes pakalpojums, kurš nodrošina aprūpi noteiktas mērķa grupas bērniem, kuram ir nepieciešama īpaša aprūpe (Autoru izstrādāts)
Klienta aprūpes līmenis		Personas pašaprūpes spēju iztrūkuma pakāpi raksturojoša, skaitliski izteikta vērtība, kuru nosaka sociālā darba speciālista piesaistīta multidisciplināra speciālistu komanda, pamatojoties uz personas funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes un vajadzību, kā arī sociālās aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai veicamo darbību un piesaistāmo resursu apjoma novērtējumu (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Grupu māja (dzīvoklis)		Māja vai atsevišķs dzīvoklis, kurā personai ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina mājokli, individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā un, ja nepieciešams, sociālo aprūpi (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija		Sociālā institūcija, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Individuālo vajadzību izvērtēšana		Individuālo vajadzību izvērtēšana un individuālo atbalsta plānu izstrāde projekta „Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem” ietvaros (Avots: Projekts „Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”).
Invaliditāte		Invaliditāte ir ilgstošs vai nepārejošs ļoti smagas, smagas vai mērenas pakāpes funkcionēšanas ierobežojums, kas ietekmē personas garīgās vai fiziskās

	spējas, darbības, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā (Avots: Invaliditātes likums).
Jauniešu māja	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas izveidota viena vai vairākas atsevišķas dzīvokļa tipa telpas, kurās bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni vecumā no 15 līdz 17 gadiem apgūst sociālās prasmes un iemaņas, kuras nepieciešamas patstāvīgai dzīvei (Avots: Izvērtējums „Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam”).
Juridiski brīvi bērni	Bērns kļūst juridiski brīvs tikai tad, kad viņa vecākiem likumā noteiktajā kārtībā ir atņemtas aizgādības tiesības, tas ir, ja vecāki ir miruši, ja vecāki ir devuši piekrišanu bērna adopcijai vai arī ja vecāku piekrišana nav iespējama kāda pastāvīga šķēršļa dēļ (Avots: Rīgas domes informatīvais portāls).
Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi	Pakalpojumi, kas personai sniedz atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, un bērnu gadījumā - augt ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību. Sabiedrībā balstīti pakalpojumi ir pretstatīti institucionālajai aprūpei (Avots: Labklājības ministrijas Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam).
Sociālās aprūpes pakalpojumi	Pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Sociālā darba speciālists	Persona, kurai ir šajā likumā noteiktā izglītība un kura veic sociālā darbinieka, karitatīvā sociālā darbinieka, sociālā aprūpētāja, sociālā rehabilitētāja vai sociālās palīdzības organizatora profesionālos pienākumus (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Sociālo pakalpojumu sniedzējs	Persona, kas sniedz sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas un sociālā darba pakalpojumus (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Pamatvajadzības	Ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem	2017. gada 13. jūnijā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”.
Tehniskie palīgīdzekļi	Aprīkojums vai tehniskās sistēmas, kas novērš, kompensē, atvieglo vai neitralizē funkcijas pazeminājumu vai invaliditāti (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Vispārējie pakalpojumi	Saimnieciskās darbības, kas tiek veiktas sabiedrības interesēs, uzliekot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu vienam vai vairākiem pakalpojumu sniedzējiem. Vispārējie pakalpojumi ir jānodrošina bez

diskriminācijas visiem iedzīvotājiem, piemēram, pasta pakalpojumi, energoapgāde, telekomunikāciju vai sabiedriskā transports (Avots: Finanšu ministrija).

1. REORGANIZĀCIJAS PLĀNA PAMATOJUMS UN MĒRĶIS

Izstrādājot 21. gadsimtam atbilstošas sociālās aprūpes un atbalsta pakalpojumu sistēmas, Latvijā tiek īstenots deinstitucionalizācijas projekts (2015.-2022. gads), kas paredz, ka lielie institucionālās aprūpes centri tiks aizstāti ar sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem un ģimeniskai videi pietuvinātiem pakalpojumiem.

Reorganizācijas plāna izstrāde un īstenošana bērnu un pilngadīgo personu aprūpes iestādei – **Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiālei „Teika”** (turpmāk – filiāle “Teika”), ir viena no deinstitucionalizācijas plāna aktivitātēm, kas tiek īstenota Rīgas plānošanas reģiona Eiropas Sociālā fonda projekta “Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”, projekta numurs 9.2.2.1./15/I/002, ietvaros.

Deinstitucionalizācijas projektā noteiktās mērķa grupas:

- ❖ pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras saņem valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus un pasākumu īstenošanas laikā pāriet uz dzīvi sabiedrībā, kā arī pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras potenciāli var nonākt valsts ilgstošas aprūpes institūcijā un kurām ir noteikta smaga vai ļoti smaga invaliditāte (I vai II invaliditātes grupa);
- ❖ ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus;
- ❖ bērni ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem noteikta invaliditāte un kuri dzīvo ģimenēs, un viņu likumiskie pārstāvji vai audžuģimenes;
- ❖ potenciālie aizbildņi, adoptētāji, audžuģimenes.

Filiāles “Teika” reorganizācijas plāns tieši ietekmē divas deinstitucionalizācijas projekta mērķa grupas:

- ❖ ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus;
- ❖ pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras saņem valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus un pasākumu īstenošanas laikā pāriet uz dzīvi sabiedrībā.

Labklājības ministrijas skaidrojumā par ERAF ieguldījumiem sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu infrastruktūras attīstībai darbības programmas „Izaugsmes un nodarbinātība” specifiskā atbalsta mērķa 9.3.1.1. pasākumā „Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai” norādīts¹, ka īstenojot deinstitucionalizācijas projektu (turpmāk – DI), Latvijā tiks nodrošinātas starptautiskās saistības, kas izriet no ANO Bērnu tiesību konvencijas, kas ir pieņemta 1989. gada 20. novembrī². ANO Bērnu tiesību konvencija paredz primāri nodrošināt ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam augšanu ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē, nosakot, ka bērnam, kuram īslaicīgi vai pastāvīgi nav savas ģimenes vai kuru viņa paša interesēs nedrīkst atstāt ģimenē, ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību un palīdzību. Papildus tam, Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums dalībvalstīm Nr.Rec. (2005)5 par to bērnu, kuri dzīvo ilgstošas aprūpes institūcijās, tiesībām³ ir, ka “gadījumos, ja bērns atrodas ilgstošas aprūpes institūcijā, tad tam ir jānodrošina neliela ģimenes dzīves apstākļiem līdzīga dzīvojamā telpa”. Vienlaikus

¹ LM skaidrojumu skatīt, http://www.lm.gov.lv/upload/skaidrojums_ieguldijumi_di.pdf

² [Latvija konvenciju ir ratificējusi un tā stājusies spēkā 1990.gada 2.septembrī. Skatīt, https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1150](https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1150)

³ Pieņemts Ministru komiteja ministru vietnieku 919.sesijā 2005.gada 16.martā.

rezolūcijā, ko pieņēmusi ANO Ģenerālā asambleja par Trešās komitejas ziņojumu (A/64/434) 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi” nosaka, ka “tur, kur vēl aizvien ir lielas ilgstošas aprūpes institūcijas, ir jāizstrādā alternatīvas, kas ļaus šīs institūcijas pakāpeniski likvidēt, īstenojot vispārēju DI stratēģiju ar precīziem mērķiem un uzdevumiem”. Tāpat Rezolūcija paredz, ka “ilgstošas aprūpes institūcijām jābūt mazām un organizētām atbilstoši bērna tiesībām un vajadzībām, un to videi jābūt pēc iespējas tuvai ģimenes vai nelielas grupas videi. Institūciju vispārīgajam mērķim jābūt pagaidu aprūpei un aktīvai dalībai bērna atkal apvienošanā ar ģimeni vai, ja tas nav iespējams, stabilas aprūpes nodrošināšanai alternatīvā ģimenes vidē, tostarp gādājot par adopciju”.

Latvijā kā viens no pamatprincipiem DI pasākuma īstenošanai ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem tiek izmantoti FICE (Fédération Internationale des Communautés Educatives – Starptautiskā kopienas izglītošanas federācija), IFCO (International Foster Care Organisation – Starptautiskā Audžuvecāku organizācija) un SOS Children’s Villages (SOS bērnu ciemati) izstrādātie Quality4Children standarti⁴ bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā, kas paredz, ka “ārpusģimenes aprūpes vietai jāatbilst bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sākotnējai sociālajai videi”. Izrietoši, ilgstošas aprūpes institūcijām ir jāpieliek apzinātas pūles, lai nodrošinātu ārpusģimenes aprūpes vietas atbilstību bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sociālajai videi. Tāpat arī Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011. – 2017.gadam⁵ un Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014. – 2020.gadam⁶ paredz sekmēt ģimenisku vidi ārpusģimenes aprūpes iestādēs, optimizējot ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas un bērnu grupu lielumu, ieviešot „Quality4Children” standartu, nosakot, ka bērnu ilgstošas aprūpes institūcijās bērnu skaits grupā nepārsniedz 8 bērnus.

Minētie principi par bērnu aprūpes grupām un nelielu bērnu skaitu institūcijā (ne vairāk kā 3 grupas x 8 bērni ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā un 2 grupas X 12 aprūpē esoši bērni “jauniešu mājā”) ir iekļauti Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumos Nr.338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”⁷ un prasības ir stājušās spēkā (pilnīga to izpilde jānodrošina līdz 2023.gada 1.janvārim), vienlaikus nosakot, ka ilgstošas aprūpes institūcija ģimeniskai videi pietuvinātu sociālo pakalpojumu veido atsevišķās dzīvokļa tipa sociālā pakalpojuma sniegšanas vietās, tai skaitā dzīvojamās mājās vai dzīvokļos.

Tā kā ANO Bērnu tiesību komitejas 2016. gada 29. janvāra noslēguma apsvērumos par ANO Konvencijas par bērna tiesībām izpildi⁸ izteiktas bažas, ka bērni tiek ievietoti ilgstošas aprūpes institūcijās (garīgās veselības aprūpes iestādēs) kopā ar pilngadīgām personām, tad vairs netiek atbalstīta bērnu un pilngadīgu personu atrašanās un ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņemšana vienā ilgstošas aprūpes institūcijā, savukārt pakalpojumu plānošanā, attīstībā un sniegšanā tiek ievērots princips, ka netiek pieļauta nesaderīgu klientu grupu atrašanās vienuviet.

Attiecībā uz bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem ir noteikta invaliditāte un kuri dzīvo ģimenēs, ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 7. pants īpaši uzsver bērnu ar invaliditāti īpašo stāvokli un nepieciešamību dalībvalstīm veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka bērni ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem bērniem pilnībā izmanto visas cilvēktiesības un pamatbrīvības. Tāpat ir noteikts, ka visos lēmumos, kas attiecas uz bērniem ar invaliditāti, galvenajam apsvērumam jābūt bērna vislabākajām interesēm. Dalībvalstis nodrošina, ka bērniem ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem bērniem ir tiesības brīvi paust savu viedokli

⁴ Quality4Children standarti. Skatīt, http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/quality4children/

⁵ Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017. Skatīt, <https://likumi.lv/doc.php?id=226107>

⁶ Par Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam. Skatīt, <https://likumi.lv/doc.php?id=262647>

⁷ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338. Skatīt, V sadaļu <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>.

⁸ Bērnu tiesību komiteja. Noslēguma apsvērumi par Latvijas trešo līdz piekto periodisko ziņojumu. Skatīt, http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/crc_c_lva_co_3-5_22983_e_lv_final-2.pdf

par visiem ar viņiem saistītajiem jautājumiem, viņu uzskatus pienācīgi ņemot vērā atbilstoši viņu vecumam un briedumam, un atbilstoši viņu invaliditātei un vecumam saņemt palīdzību šo tiesību īstenošanai.

Papildu tam, ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 23. pants paredz, ka dalībvalstis nodrošina, ka bērniem ar invaliditāti ir vienlīdzīgas tiesības attiecībā uz ģimenes dzīvi. Lai īstenotu šīs tiesības un nepieļautu bērnu ar invaliditāti slēpšanu, pamešanu, atstāšanu novārtā un nošķiršanu, dalībvalstis apņemas sniegt savlaicīgu un plašu informāciju, pakalpojumus un atbalstu bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenēm.

ANO Bērnu tiesību konvencijas 23. pants paredz, ka ikvienam bērnam ar garīgiem vai fiziskiem traucējumiem jādzīvo pilnvērtīga un cienīga dzīve apstākļos, kas ļauj saglabāt pašcieņu, palīdz uzturēt ticību saviem spēkiem un atvieglo viņu iespējas aktīvi piedalīties sabiedrības dzīvē. Ikvienam bērnam ar garīgiem vai fiziskiem traucējumiem ir tiesības uz īpašu aprūpi, un ir jāveicina un jānodrošina to, lai bērnam, kam uz to ir tiesības, un par viņa aprūpi atbildīgajām personām atbilstoši pieejamiem resursiem tiek sniegta lūgtā palīdzība, kas būtu piemērota konkrētā bērna stāvoklim un viņa vecāku vai citu par bērnu atbildīgo personu apstākļiem.

Balstoties uz DI pasākuma pamatprincipiem ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un pilngadīgām personām ar invaliditāti, kā arī valstisko nostāju DI īstenošanā nodrošināt starptautisko saistību⁹ ievērošanu, ir definēti reorganizācijas plāna mērķi un uzdevumi.

Reorganizācijas plāna virsmērķis – veicināt Rīgas plānošanas reģiona teritorijā integrētas, sabiedrībā balstītas sociālo pakalpojumu sistēmas izveidi, kas bērniem sniedz atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju augt ģimeniskā vidē, tā mazinot aprūpes iestādēs esošo bērnu skaitu, kā arī risku bērniem nonākt ārpusģimenes aprūpē

Ņemot vērā Labklājības ministrijas pausto viedokli pirmajā Bērnu lietu sadarbības padomē 2017. gada augustā¹⁰ par nepieciešamajiem un plānotajiem soļiem, lai sistēmiski un konstruktīvi izvērtētu un pilnveidotu bērnu aizsardzības sistēmu Latvijā, tai skaitā, norādot veicamos soļus DI pasākuma ietvaros – mērķtiecīga virzība prom no aprūpes institūcijās un Quality4Children standarta praktiska iedzīvināšana bērnu aprūpes iestādēs¹¹, ir definēts reorganizācijas plāna tiešais mērķis.

Reorganizācijas plāna tiešais mērķis – izstrādāt priekšlikumus filiāles „Teika” aprūpē esošo bērnu mērķtiecīgai virzīšanai prom no institucionālās aprūpes, nodrošinot iespēju bērniem augt ģimeniskā vidē.

Savukārt Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”¹², kas paredz, ka ar 2023. gada 1.janvāri ilgstošas aprūpes pakalpojumu nevar sniegt vienā ēkā bērniem un pilngadīgām personām pastiprinot nepieciešamību filiāles “Teika” reorganizācijai, un izvirza papildus uzdevumu reorganizācijas plānam attiecībā uz pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Reorganizācijas plāna netiešais mērķis – izstrādāt priekšlikumus filiāles „Teika” aprūpē esošo pilngadīgo personu ar garīga rakstura traucējumiem pārejai no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītu aprūpi.

Reorganizācijas plāna īstenošanas laika periods – filiāles „Teika” reorganizācijas plānu paredzēts īstenot līdz 2022. gada 31. decembrim.

Reorganizācijas plāna izstrāde veikta saskaņā ar Rīgas plānošanas reģiona tirgus izpētes noteikumu publiska pakalpojuma iepirkumam “Deinstitucionalizācijas procesa ietvaros, Valsts sociālās aprūpes centru filiāļu un

⁹ ANO Bērnu tiesību konvenciju, ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti.

¹⁰ LM, Ģimeniska vide bērniem, kas palikuši bez vecāku aprūpes. Skatīt, <http://www.lm.gov.lv/text/3517>

¹¹ Turpat, 4.lpp

¹² 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338. Skatīt, <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>.

Bērnu sociālās aprūpes iestāžu reorganizācijas plānu izstrāde”, identifikācijas Nr.T/2017/DI– 3, tehniskās specifikācijas prasībām.

Reorganizācijas plānu veic Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO, kas dibināta 2002. gadā, sākotnēji apvienojoties 13 organizācijām. Šogad, atzīmējot organizācijas 15. gadadienu, SUSTENTO ir apvienojušās jau 49 organizācijas.

Kopējais biedru skaits ir ap 50 000 cilvēku visā Latvijā. SUSTENTO ir Latvijas lielākā cilvēku ar invaliditāti un pacientu organizāciju apvienība, kuras mērķis ir veicināt vienlīdzīgas līdzdalības iespējas ikvienam, sekmējot cilvēku ar īpašām vajadzībām tiesību ievērošanu visās jomās, lai nodrošinātu pilnvērtīgu iekļaušanos sabiedrībā.

Balstoties uz mūsu organizācijas pamatvērtībām, SUSTENTO iesaistījies dažādu mūsu valstij būtisku jautājumu risināšanā gan uzņemoties iniciatīvu politisko dokumentu izstrādē, gan aktīvi iesaistoties to praktiskajā realizācijā.

2015. gadā ekspertu komanda SUSTENTO vadībā izstrādāja Latvijas situācijai piemērota deinstitutionalizācijas ieviešanas modeļa aprakstu, balstoties uz kuru tika sagatavots Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai. Labi izprotot šo jautājumu un esot pilnīgi pārliecināti, ka ikvienam cilvēkam, neatkarīgi no viņa invaliditātes smaguma, ir tiesības dzīvot sabiedrībā, mēs esam uzņēmušies turpināt jau izstrādātā plāna praktisku realizāciju – veidojot ilgstošas aprūpes iestāžu reorganizācijas plānus Rīgas reģionā un Rīgas plānošanas reģiona DI plānu.

2. METODOLOĢIJA

Lai īstenotu reorganizācijas plāna izstrādi, tika veikta sociālās aprūpes segmenta izpēte, apzinot viedokli no:

- ❖ sociālās aprūpes pakalpojumu plānotāju puses: valsts, pašvaldības sociālās jomas ekspertiem;
- ❖ sociālo pakalpojumu sniedzēju puses: sociālās aprūpes institūcijām, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzējiem – grupu mājas (dzīvoklis), dienas aprūpes centri, specializētās darbnīcas;
- ❖ aprūpes pakalpojumu saņēmēju puses: ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionāliem traucējumiem;
- ❖ nevalstisko organizāciju pārstāvju puses, kuru darbība ir vērsta uz DI mērķa grupas interešu aizstāvību, ārpusģimenes aprūpē iesaistīto speciālistu un audžuģimeņu profesionālu izglītošanu, un atbalsta sniegšanu ģimenēm: bērnu paliatīvā aprūpe, ģimenes asistenta pakalpojums, u.c. atbalsts.

Reorganizācijas plāna izstrādei vajadzīgā informācija tika iegūta kombinējot gan kvalitatīvās, gan kvantitatīvās pētnieciskās metodes, ietverot publiskotās informācijas apkopšanu un analīzi. Filiāles “Teika” esošās situācijas **izvērtējumā pielietotās pētnieciskās metodes**: (a) dokumentu analīze, (b) statistikas datu analīze, (c) DI projekta ietvaros filiāles “Teika” esošo bērnu un pilngadīgo personu ar garīga rakstura traucējumiem individuālo vajadzību izvērtējumu sekundārā datu analīze, (d) paplašinātā pārrunu diskusija, (e) padziļinātās intervijas un (f) filiāles “Teika” ikdienas darbības novērojums. Informācijas ieguves instrumentāriju skatīt 6. – 13. pielikumos.

Dokumentu analīzes metode tika pielietota starptautisko, nacionālo un reģionālo politikas plānošanas dokumentu un attīstības stratēģiju, filiāles “Teika” ārējo un iekšējo normatīvo aktu, publiski pieejamo pārskatu par filiāles “Teika” darbību izpētē (skatīt 14. pielikumu). Dokumentu analīze tika veikta, lai noskaidrotu vai filiāles “Teika” vidējā termiņa stratēģiskajos plānos ir ietverti valsts ilgtermiņa plānos definētie mērķi, un kā tie tiek īstenoti caur filiāles “Teika” ikdienas aktivitātēm. Kā arī, cik lielā mērā filiāles “Teika” sniegtie pakalpojumi atbilst starptautiski noteiktām bērnu un personu ar invaliditāti tiesību normām.

Statistikas datu analīze tika izmantota, lai iegūtu filiāles “Teika” esošo bērnu un pilngadīgo personu ar garīga rakstura traucējumiem sociāli – demogrāfisko portretu, funkcionālo traucējumu jeb ierobežojumu raksturojumu, bērnu sociālo saišu ar ģimeni un kopienu raksturojumu, kā arī nonākšanas iemeslus ārpusģimenes aprūpē. Statistikas datu analīzē tika izmantoti LM Valsts statistikas pārskati, kas analizēti 3 gadu dinamikā, tā nosakot vai identificētajai pazīmei ir gadījuma raksturs, vai tā vērtējam kā tendence. Papildus tika iegūti un apkopoti filiāles “Teika” īpašumā esošā statistiskā informācija par filiāles “Teika” darbību (darbības vēsture, budžets, personāls, infrastruktūra) un pakalpojumu saņēmējiem, kuriem netika veikti individuālo vajadzību izvērtējumi. Informācijas iegūšanai tika izstrādāta anketa. Informācija tika apkopota laika periodā no 2017. gada augusta līdz 2017. gada septembrim.

Sekundārā datu analīze ietver Eiropas Sociālā fonda finansētā pasākuma¹³ ietvaros veikto individuālo vajadzību izvērtējumus filiāles “Teika” esošajiem bērniem un pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem. Individuālo vajadzību izvērtējumos tika apkopota informācija par bērniem atbilstošākajiem ārpusģimenes alternatīvās aprūpes veidiem un nepieciešamajiem sabiedrībā balstītiem sociāliem pakalpojumiem, kā arī sociālās rehabilitācijas un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumiem. Savukārt pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem piemērotākie sabiedrībā balstītie sociālie pakalpojumi un citi atbalsta pakalpojumi dzīvei kopienā.

Paplašinātā pārrunu diskusija tika organizēta ar mērķi iegūt padziļinātu informāciju par filiāles “Teika” darbību un filiāles “Teika” tālākās darbības iespējām deinstitucionalizācijas plāna īstenošanas kontekstā. Diskusijas tika veiktas daļēji strukturētā veidā. Diskusijā piedalījās filiāles “Teika” vadība, reorganizācijas plāna izstrādes

¹³ Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt kvalitatīvu institucionāli aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1. pasākuma „Deinstitucionalizācija”.

eksperti un reorganizācijas plāna izstrādes pasūtītāja pārstāvji (Rīgas plānošanas reģiona Deinstitutionalizācijas projekta vadošie speciālisti). Vienas diskusijas vidējais garums bija ~2h. Diskusija notika 2017. gada 11. augustā, filiāles “Teika” telpās.

Filiāles “Teika” ikdienas darbības novērojums notika pirms un pēc paplašinātās pārrunu diskusijas. Novērošana notika pēc iepriekš definētiem uzdevumiem. Novērošanas laikā tika inscenētas brīvas sarunas ar pakalpojuma saņēmējiem un filiāles “Teika” personālu, kā arī veikts pakalpojuma ēkas un tai piederošās teritorijas apsekojums.

Individuālas padziļinātas intervijas tika veiktas ar ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionāliem traucējumiem. Interviju mērķis bija apzināt ģimenei nepieciešamo atbalstu, lai bērns ar funkcionālajiem traucējumiem varētu augt ģimenē un sasniegt pilngadību dzīvot atbalstošu dzīvi kopienā. Intervijas norise notika daļēji strukturētas intervijas veidā. Vienas intervijas vidējais garums bija ~3h. Ģimeņu atlase tika balstīta uz 2 pamatkritērijiem – bērna vecumu un pieredzi aprūpes pakalpojumu izmantošanā (esošie vai bijušie bērnu filiāles “Teika” pakalpojumu saņēmēji; sabiedrībā balstītu sociālās aprūpes pakalpojumu saņēmēji). Kopā tika veiktas 7 intervijas.

Reorganizācijas **risinājumu izstrādē pielietotās pētnieciskās metodes**: (a) plānošanas diskusijas, (b) ekspertu intervijas vai diskusijas, (c) telefonintervijas ar pašvaldību sociālā dienesta darbiniekiem un (d) sekundārā dokumentu (iepriekš veikto pētījumu par sociālās aprūpes nozari) analīze. **Plānošanas diskusija** tika organizēta ar mērķi iegūt stratēģisku informāciju par sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu izveidi DI pasākuma mērķa grupām, apzinot kavējošos un virzošos apstākļus sekmīgai DI pasākuma īstenošanai pašvaldībā. Plānošanas diskusijas paralēlais uzdevums bija apzināt iespējamās alternatīvas saistībā ar filiāles “Teika” turpmāko darbību, tai skaitā sociālo pakalpojumu attīstīšanu filiāles “Teika” esošajiem bērniem un pilngadīgām personām. Diskusijas formāts - darba grupas sesija ar praktisko uzdevumu sadaļu. Diskusijā piedalījās pašvaldības vadības, sociālā dienesta/ bāriņtiesas pārstāvji, reorganizācijas plāna izstrādes eksperti un reorganizācijas plāna izstrādes pasūtītāja pārstāvji (Rīgas plānošanas reģiona Deinstitutionalizācijas projekta vadošie speciālisti). Vienas diskusijas vidējais garums ~2.5h. Diskusijas ar pašvaldībām tika organizētas 2017. gada septembrī.

Ekspertu intervijas vai **diskusijas** notika ar mērķi rast risinājumus identificētajām problēmām reorganizācijas plāna izstrādes laikā – „zīdaiņu nonākšana institucionālās aprūpes iestādē”, „sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstīšana bērniem ar paliatīvu statusu”, „sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstīšana cilvēkiem, kuri uzauguši institucionālā aprūpes iestādē”, „atbalsts ģimenēm, kuru bērni atrodas institucionālā aprūpes iestādē „uz vecāku iesnieguma pamata””, u.c. risināmi jautājumi. Reorganizācijas plāna izstrādes laikā tika veiktas ekspertu intervijas/diskusijas ar:

- ❖ Rīgas pašvaldības Rīgas domes Labklājības departamenta Sociālās pārvaldes vadību un vadošajiem ekspertiem;
- ❖ „Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība” pārstāvjiem;
- ❖ „Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija” pārstāvjiem;
- ❖ biedrības „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi” pārstāvjiem;
- ❖ nodibinājuma “Sociālo pakalpojumu aģentūra” pārstāvjiem;
- ❖ biedrības „Cerību spārni” pārstāvjiem.

Vienas intervijas/ diskusijas vidējais garums bija ~1.5h. Intervijas notika laika periodā no 2017. gada augusta līdz 2017. gada novembrim.

Telefonintervijas tika veiktas ar pašvaldību sociālā dienesta/ bāriņtiesas pārstāvjiem un plānošanas reģiona pārstāvjiem. Tās tika veiktas saskaņā ar elektroniski izsūtītām anketām (skat. 10. pielikumu), lai iegūtu informāciju par pašvaldības veiktajiem pasākumiem ar sociālā riska ģimenēm, preventīvajiem pasākumiem bērnu ievietošanai ilgstošas aprūpes institūcijās un audžuģimeņu kustības attīstību pašvaldībā tika veiktas daļēji strukturētas intervijas. Intervijas veiktas no 2017. gada septembra līdz 2017. gada oktobrim.

Daļēji strukturētas intervijas ar Vidzemes, Latgales, Zemgales un Kurzemes plānošanas reģiona pārstāvjiem tika veiktas ar mērķi apzināt VSAC „Rīga” filiālēs esošo bērnu sociālās aprūpes nodrošināšanu pašvaldībā, kurā ir deklarēta tā dzīvesvieta. Intervijas tika veiktas 2017. gada oktobrī.

Sekundārā dokumentu analīze tika veikta, lai apkopotu informācija par agrāk veiktajiem pētījumiem Latvijā un ārvalstīs, kuros tieši vai netieši ir analizēta sociālās aprūpes nozare, tai skaitā, deinstitutionalizācijas procesa norises.

Sociālās aprūpes segmenta izpētes metodoloģijas izstrādi un izpētes norises uzraudzību veica Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas SUSTENTO reorganizācijas plāna izstrādes eksperti:

- ❖ Gunta Anča – reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupas vadība, Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas SUSTENTO valdes priekšsēdētāja;
- ❖ Ārija Martukāne – eksperte ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanai ģimeniskā vidē (aizbildnība, audžuģimene), Profesionālo audžuģimeņu apvienības "Terēze" vadītāja ;
- ❖ Kaspars Jasinkevičs – eksperts atbalsta pakalpojumu attīstībā ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un jauniešiem, Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centra direktors;
- ❖ Māris Grāvis – konsultācijas sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstīšanai ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionālajiem ierobežojumiem, biedrības „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”” valdes priekšsēdētājs;
- ❖ Toms Miķelsons – statistisko aprēķinu, datu masīvu apstrādes eksperts;
- ❖ Diāna Grenčmane – pētnieciskā darba eksperte;
- ❖ Liene Purmale – pētnieciskā darba eksperte.

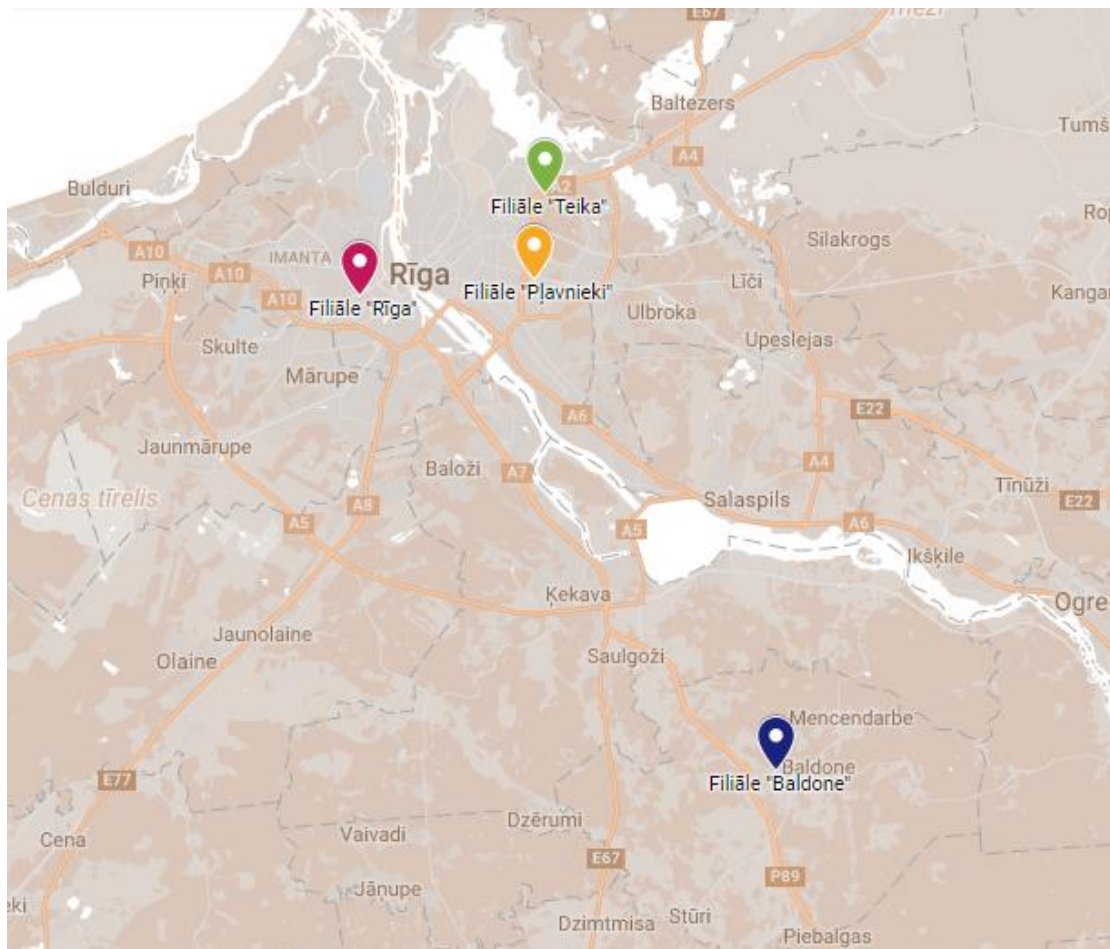
3. APRAKSTS PAR APRŪPES CENTRU

3.1. Vispārējs filiāles “Teika” atrašanās vietas apraksts

Valsts sociālās aprūpes centrs “Rīga” (turpmāk – VSAC “Rīga”) ir Labklājības ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras funkcijas, uzdevumi un tiesības ietverti VSAC „Rīga” nolikumā. VSAC “Rīga” struktūru un darba organizāciju, direktora un darbinieku kompetenci, tiesības un pienākumus nosaka VSAC „Rīga” nolikums¹⁴.

VSAC “Rīga” pakļautībā darbojas 7 filiāles¹⁵, 4 filiālēs tiek nodrošināts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem (skat. 1. att.).

1.att. VSAC “Rīga” filiāles, kas sniedz ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem.
(Avots – autoru izstrādāts, Google maps)

Filiāle “Teika” ir viena no četrām iestādēm, kurā tiek nodrošināts ilgstošas aprūpes pakalpojums bērniem, un tā atrodas Stāmerienas 4.

¹⁴ VSAC “Rīga” Nolikums. Skat: http://vsacriga.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=84

¹⁵ saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 30.oktobra rīkojumu Nr.746 "Par Labklājības ministrijas pakļautībā esošo valsts sociālās aprūpes centru reorganizāciju"

2.att. Filiāles “Teika” atrašanās vieta Latvijas administratīvās teritorijas kartē.
(Avots – autoru izstrādāts)

Rīga, atbilstoši administratīvās teritorijas iedalījuma vienībai – **republikas nozīmes pilsēta**. Rīga ir Latvijas galvaspilsēta un lielākā pilsēta pēc iedzīvotāju skaita. Būtiskākais izglītības, kultūras, brīvā laika aktivitāšu centrs, kā arī šeit atrodas lielākā daļa veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju.

Rīgas pilsētas teritorija ir 304,04 km² liela un tajā 2016. gadā dzīvo 698 529 iedzīvotāju. Salīdzinoši ar 2010. gadu iedzīvotāju skaits Rīgā ir krities par apmēram 5%. Rīgas etniskā vide ir daudzveidīga. 2017. gada sākumā Rīgā patstāvīgo iedzīvotāju etnisko sastāvu veidoja 47% latvieši, 37% krievi un 16% cittautieši¹⁶. Rīgai tuvākais nacionālās nozīmes attīstības centrs ir Jūrmalas pilsēta (23 km attālumā no Rīgas)¹⁷. Bezdarba līmenis pilsētā pēdējo trīs gadu laikā bijis minimāls un nemainīgs – 4% līmenī.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izdevumi sociālā atbalsta pasākumiem uz vienu iedzīvotāju 2016. gadā ir 42,28 EUR, un pēdējo trīs gadu laikā tie ir samazinājušies par aptuveni 17%. Būtiskākie pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti ir: Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam, Rīgas attīstības programma 2014.-2020.gadam (tai skaitā Rīcības plāns un Investīciju plāns). Sociālās jomas attīstību papildus definē arī Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģija „Veselīgs rīdiniņķis – veselā Rīgā” 2012.–2021.gadam.

¹⁶ CSP dati – Demogrāfija 2017.g. Skat. <http://www.csb.gov.lv/dati/e-publikacijas/demografija-2017-45935.html>

¹⁷ Karte. <https://balticmaps.eu>

3.1.1. Veselības pakalpojumi

Rīgā atrodas 3 no 6 reģionālajām slimnīcām, kur ir iespējams saņemt diennakts neatliekamo medicīnisko palīdzību:

- ❖ VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"
- ❖ VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"
- ❖ SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"

Aprūpes un veselības pakalpojumus ir iespējams saņemt Rīgas 1. slimnīcā, bet specializētus veselības pakalpojumus ir iespējams saņemt:

- ❖ VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs", ārstniecības iestādes struktūrā ietilpst arī divi garīgās veselības ambulatorās aprūpes centri: "Veldre" un "Pārdaugava".
- ❖ Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas 2.slimnīca" (specializācija – traumatoloģijā un ortopēdijā).
- ❖ VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca".
- ❖ SIA "RSU Stomatoloģijas institūts".

Filiāles "Teika" tuvumā atrodas 9 veselības aprūpes iestādes:

- ❖ Stacionārs "Latvijas Infektoloģijas centrs" – 1,6 km no filiāles "Teika";
- ❖ Mikroķirurģijas centrs – 2 km no filiāles "Teika";
- ❖ Veselības centrs "Biķernieki" – 2,7 km no filiāles "Teika";
- ❖ Stacionārs "Tuberkulozes un plaušu slimību centrs" – 2,8 km no filiāles "Teika";
- ❖ Stacionārs "Biķernieki" – 2,8 km no filiāles "Teika";
- ❖ Stacionārs "Gaiļezers" – 4,8 km no filiāles "Teika";
- ❖ Stacionārs "Latvijas Onkoloģijas centrs" – 4,8 km no filiāles "Teika";
- ❖ Patoloģijas centrs – 4,8 km no filiāles "Teika";
- ❖ Dzemdību nams – 5,1 km no filiāles "Teika".

Kopumā Rīgas pilsētā pieejamo medicīnas pakalpojumu klāsts ir vērtējams kā ļoti labs, bet ir jāņem vērā, ka daļa no Rīgas pilsētā pieejamajiem pakalpojumiem ir maksas.

3.1.2. Sociālie pakalpojumi

Valsts informācijas sistēmā „Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs” reģistrēti kopumā 145 sociālo pakalpojumu sniedzēji Rīgā (aptuveni 20 no tiem sniedz vairāku veidu sociālos pakalpojumus), bet 24 pakalpojumu sniedzēji nodrošina pakalpojumus bērniem ar funkcionāliem traucējumiem.

Rīgas pilsētas pašvaldībā (turpmāk – Rīgas pašvaldība) Rīgas domes Labklājības departaments ir vadošā iestāde pašvaldībai noteiktās kompetences ietvaros sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības, veselības aprūpes pieejamības, veselības veicināšanas un profilakses, tostarp atkarību izplatības ierobežošanas un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas jautājumos¹⁸. **3. pielikumā ir apkopota informācija par sociālo pakalpojumu pieejamību** filiāles "Teika" aprūpē esošajiem bērniem un pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem – pieejamās sociālās rehabilitācijas programmas bērniem ar funkcionāliem ierobežojumiem, dienas aprūpes centra pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem ierobežojumiem, dienas aprūpes centra pakalpojums bērniem, bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas, dienas aprūpes centri pilngadīgām personām ar GRT, grupu māja (dzīvoklis) pilngadīgām personām ar GRT, specializētā darbnīca pilngadīgām personām ar GRT krīzes centri visa vecuma un dzimuma personām, u.c. pakalpojumi.

¹⁸ Rīgas domes Labklājības departaments <http://www.ld.riga.lv/lv/>

3.1.2.1. Sociālie pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem

Rīgas pašvaldībā deklarētajiem bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem tiek nodrošināti 1. pielikumā apkopotie **sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi** (turpmāk - SBSP)¹⁹. Lai samazinātu risku bērnu ar funkcionālajiem traucējumiem ievietošanu institūcijās, pašvaldībā tiek nodrošināti vairāki SBSP pasākumi ģimenēm ar bērniem, kuriem ir funkcionālajiem traucējumiem, ietverot gan fiziska, gan garīga rakstura traucējumus²⁰. Ar mērķi nodrošināt daudzpusīgu sociālo pakalpojumu klāstu ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionālajiem traucējumiem, Rīgas pašvaldība pērk pakalpojumus arī no NVO un valsts finansētām iestādēm, piemēram, “Atelpas brīža” pakalpojumu²¹, dienas aprūpes centra pakalpojumus, un ģimenes asistenta pakalpojumus.

Rīgas domes Labklājības departamenta gadagrāmatā „Sociālā sistēma un veselības aprūpe Rīgā 2016. gadā” norādīts: “Lai gan deinstitutionalizācijas īstenošanai paredzēts piesaistīt ESF un ERAF finansējumu, Rīgas pilsētas pašvaldība nepiedalās šajā projektā, jo projekta nosacījumi (pašvaldības vērtējumā) nav pieņemami. Līdzdalība projektā prasa nesamērīgi lielu pašvaldības ieguldījumu un liedz efektīvi sasniegt deinstitutionalizācijas mērķi. Neatkarīgi no valstī uzsāktās deinstitutionalizācijas Rīgas pašvaldība jau daudzus gadus budžeta iespēju robežās attīsta un nodrošina pilngadīgām personām ar GRT nepieciešamos sociālos pakalpojumus.”.

Rīgas pašvaldībā ir pieejams plašs klāsts sociālo pakalpojumu un SBSP, kā arī atbalsts ģimenēm ar bērniem, kuriem ir funkcionāli traucējumi. Bet ir vērojams nepietiekams pakalpojumu apjoms bērniem ar vidēji smagiem, smagiem un dziļiem garīgās attīstības traucējumiem. Pie tam, ir nepieciešams celt esošo pakalpojumu un atbalsta pasākumu kapacitāti, lai būtu iespējams sniegt nepieciešamo sociālo palīdzību visām mērķa grupu personām.

3.1.2.2. Sociālie pakalpojumi pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Pašlaik pilngadīgām personām ar GRT ir iespēja saņemt dienas aprūpes centra, specializētās darbnīcas, kā arī grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumus. Rīgas pašvaldībā ir pieejami arī citi sociālie pakalpojumi pilngadīgām personām ar invaliditāti, ietverot personas ar GRT, piemēram aprūpes pakalpojumi mājās, īslaicīgas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijā, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijā, pašvaldības finansēts transporta pakalpojums, atbalsts pielāgoju veikšanai dzīvokļos, kā arī atbalstu vides pieejamības jautājumu risināšanai personas dzīvesvietā.

Rīgā ir 11 dienas aprūpes centri, 9 no tiem personām ar garīgās attīstības traucējumiem, 2 personām ar psihiskās veselības traucējumiem²². Kopējais vietu skaits dienas aprūpes centros pilngadīgām personām ar garīgās attīstības traucējumiem un psihiskās veselības traucējumiem uz 2016. gada 31. decembri bija 275 vietas un kopējais pakalpojumu saņēmēju skaits bija 336²³. Dienas aprūpes centra pakalpojumus ir iespējams saņemt²⁴:

¹⁹ SBSP sniedzēju saraksts, <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, 17.lpp

²⁰ Sociālo pakalpojumu grozs tiek veidots, lai pēc iespējas pilnīgāk tiktu aptvertas ģimeņu vajadzības. Pakalpojumu mērķis ir nodrošināt bērniem sociālo aprūpi un rehabilitāciju, savukārt bērnu vecākiem sniegt atbalstu ar mērķi pēc iespējas mazināt sociālās atstumtības risku, veicinot nodarbinātību, sociālo integrāciju un dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Izvērtējot sniegtos pakalpojumus ģimenēm, kuras audzina bērnu ar FT konstatēts, ka 2016. gadā salīdzinot ar 2015. gadu, ir palielinājies pakalpojumu saņēmēju skaits (+27 personas)²⁰.

²¹ SBSP sniedzēju saraksts, <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, 17.lpp

²² M. Moors (2015) Deinstitutionalizācija: Rīgas pašvaldības pieredze. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/1/1_3_mmooors.pdf

²³ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, lpp. 69-82.

²⁴ LM (2018) Valsts informācijas sistēma „Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs”. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/3444>

- ❖ Biedrības „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”” Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem „Cerību tilts”;
- ❖ Nodibinājuma "Fonds Kopā" Dienas aprūpes un rehabilitācijas centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- ❖ Biedrība "Atbalsta grupa personām ar garīgās veselības traucējumiem un to piederīgajiem "Gaismas stars””;
- ❖ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Sociālās rehabilitācijas un aprūpes centrs "Saule””;
- ❖ „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”” Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem „Mēness māja”;
- ❖ Biedrības "Rīgas pilsētas Rūpju bērns" Dienas aprūpes centrs "Cerību ligzda”;
- ❖ SIA "Bērnu Oāze" Struktūrvienība Rīga;
- ❖ Biedrības Rīgas pilsētas Rūpju bērns Dienas aprūpes centrs Cerību māja;
- ❖ Biedrības "Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”;
- ❖ Biedrības "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns”” Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem "Cerību skola”.

Rīgas pašvaldībā no 01.05.2014. ir 3 veidu²⁵ specializētās darbnīcas²⁶. Kopējais vietu skaits uz 2016. gada 31. decembri bija 38 vietas un kopējais pakalpojumu saņēmēju skaits bija 47²⁷. Speciālās darbnīcas pakalpojumus ir iespējams saņemt:

- ❖ Nodibinājuma Fonds Kopā Specializētās darbnīcas personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- ❖ Biedrības "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns”” Specializētā galdniecības darbnīca "Skaida" personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- ❖ Biedrība "PINS”.

Grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumus var saņemt 8 grupu mājās (dzīvokļos), tai skaitā, 1 grupu māja (dzīvoklis) personām ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem un 1 grupu māja (dzīvoklis) personām ar psihiskām saslimšanām²⁸. Kopējais vietu skaits uz 2016. gada 31. decembri bija 115 vietas un kopējais pakalpojumu saņēmēju skaits bija 127²⁹. Grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumu nodrošina³⁰:

- ❖ Biedrības "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns”” Grupu dzīvokļi personām ar garīga rakstura traucējumiem "Cerību dore”;
- ❖ Biedrības "Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”;
- ❖ SIA "Bērnu Oāze" Struktūrvienība Rīga;
- ❖ Nodibinājuma Fonds Kopā Grupu dzīvokļi personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- ❖ Biedrības "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns”” Grupu māja personām ar garīga rakstura traucējumiem "Mēness māja”;
- ❖ Biedrības "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns”” Grupu dzīvokļi bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem jauniešiem ar garīga rakstura traucējumiem "Šūpoles”;

²⁵ M. Moors (2015) Deinstitutionalizācija: Rīgas pašvaldības pieredze. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/1/1_3_mmoors.pdf

²⁶ LM (2018) Valsts informācijas sistēma „Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs”. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/3444>

²⁷ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, lpp. 69-82.

²⁸ M. Moors (2015) Deinstitutionalizācija: Rīgas pašvaldības pieredze. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/1/1_3_mmoors.pdf

²⁹ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, lpp. 69-82.

³⁰ LM (2018) Valsts informācijas sistēma „Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs”. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/3444>

- ❖ Biedrības "Latvijas Samariešu apvienība" struktūrvienība "Grupu dzīvoklis".

Citi sociālie pakalpojumi pilngadīgām personām ar invaliditāti iekļauj Rīgas pašvaldības finansētos transporta pakalpojumus specializētam autotransportam, ko uz 2016. gada 31. decembri kopumā saņēma 2 897 personas no kurām 390 personas pārvietojās ratiņkrēslā, 46 personas saņēma pabalstu mājokļa pielāgošanai, bet 6 personās pacēlāju ierīkošanai dzīvojamajās mājās. Īslaicīgos sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus institūcijā jeb sociālās gultas pakalpojumus saņēma 924 personas, bet ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus institūcijā gan pašvaldības iestādēs, gan līgumorganizācijās saņēma 2036 personas, lai gan kopējais vietu skaits bija 1466³¹.

Kopumā pieejamais sociālo pakalpojumu skaits pilngadīgām personām ar GRT ir relatīvi plašs, bet salīdzinot pieejamo vietu skaitu šajos pakalpojumos ar, piemēram, kopēju pilngadīgo personu ar GRT skaitu Rīgas pašvaldībā³² ir vērojama neatbilstība. Ņemot vērā, ka vienai personai ir nepieciešams saņemt vairākus pakalpojumus vienlaicīgi ilgstošā laika periodā, piemēram, dienas aprūpes centra (vietu skaits 275) + grupu mājās (dzīvokļa) (vietu skaits 115) + specializētās darbnīcas pakalpojumus (vietu skaits 38), pašreizējam Rīgas pašvaldības sociālo pakalpojumu klāstam nav pietiekama kapacitāte, lai nodrošinātu šāda veida kompleksus pakalpojumus.

Vienlaicīgi jāatzīmē, ka, lai gan pakalpojumi formāli ir pieejami, tomēr filiāles "Teika" aprūpē esošie bērni un pilngadīgas personas ar GRT šos pakalpojumus neizmanto, galvenokārt ņemot vērā valsts un pašvaldību funkciju sadalījumu pakalpojumu nodrošināšanā.

3.1.3. Ārpusģimenes aprūpe

Rīgas pašvaldībā izplatītākais ārpusģimenes aprūpes veids ir aizbildnība – 2016. gadā 65% (vai 1041 bērns) no visiem ārpus ģimenes aprūpē esošajiem bērniem tika nodoti aizbildnībā. Lai arī nākamais bērnam piemērotākais ārpusģimenes aprūpes veids ir audžuģimene, tomēr to skaits pašvaldībā ir nepietiekams, lai izvairītos no gadījumiem, kad bērns jāievieto ilgstošas aprūpes iestādē. Uz 2016. gada beigām Rīgā bija 65 audžuģimenes, kurās atradās 102 bērni³³. Rīgas pašvaldība papildus valsts noteiktajai atbildībai sniedz materiālu atbalstu gan aizbildņiem, gan audžuģimenēm, kā arī nodrošina „Atbalsta programma” pakalpojumu – speciālistu konsultatīvais atbalsts problēmjautājumu risināšanai bērnu audzināšanā. Šobrīd tikai nelielai daļai aizbildņu ir iespēja šo pakalpojumu saņemt. **Reorganizācijas plāna izstrādes eksperti aktualizē jautājumu**, ka atbalsta nodrošināšana ir vienlīdz svarīga kā audžuģimenes, tā aizbildņiem. Pilnveidojot bērnu aizsardzības sistēmu Latvijā svarīgi būtu, ka aizbildņi var saņemt tādu pašu atbalstu kā audžuģimenes.

Arī Rīgas pašvaldībā ir izveidotas ilgstošas aprūpes iestādes bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem. Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs (turpmāk – RP BJC)³⁴ ir Labklājības departamenta pakļautības iestāde (ar 7 struktūrvienībām), kura uzņemas gādību par bērniem (2-18 gadi), kuri palikuši bez vecākiem vai nonākuši krīzes situācijā. 2016. gadā RP BJC nodrošināja 260 ilgstošas sociālās aprūpes vietas bez vecāku gādības palikušiem bērniem un jauniešiem, un 30 īslaicīgās sociālās aprūpes vietas bērniem un jauniešiem, kuri nonākuši krīzes situācijā.

³¹ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, lpp. 69-82.

³² Saskaņā ar LM informāciju RPR ir 8908 pilngadīgas personas ar GRT no, kurām lielākā daļa atrodas Rīgā, Jūrmalā, Tukuma, Ogres un Limbažu novados. Pieejams: www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/.../DI/DI_ESF_29062016_RPR.ppt

³³ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, 57.-58.lpp

³⁴ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/par-mums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, 21.lpp

Kopš 2011. gada RP BJC ir uzsācis «ģimenes modeļa» koncepta ieviešanu ilgstošas aprūpes iestādēs bērniem un jauniešiem. Bērni dzīvo ģimenei pietuvinātā vidē. Katrā dzīvoklī dzīvo ne vairāk kā astoņi bērni, dzīvoklī ir iekārtota viesistaba, virtuve un dzīvojamās istabas, labierīcības. Bērni audzinātāju vadībā paši apgūst prasmes vadīt mājsaimniecību: tīrīt un kārtot savas istabas, mazgāt un mainīt gultas veļu, doties iepirkties un gatavot maltītes, rūpēties un uzturēt tīru savu apģērbu un apkārtējo vidi. Bērnu grupas tiek veidotas, ka māšas un brāļi netiek šķirti, bērni ir dažāda vecuma un dzimuma kā tas būtu vienā lielā ģimenē. Kopīgi tiek pieņemti lēmumi, kas skar grupas ikdienas dzīves organizēšanu un brīvā laika pavadīšanu. 2016. gadā Rīgas pašvaldības bērniem ilgstošas aprūpes pakalpojumu tika nodrošināts 11 līgumorganizācijās.³⁵

3.1.4. Izglītības pakalpojumi

Darbu 2016./2017. mācību gadā uzsāka 152 izglītības iestādes, no tām 115 Rīgas pilsētas pašvaldības vispārējās pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības iestādes, tai skaitā, 4 speciālās skolas un 37 privātās izglītības iestādes. Vidzemes priekšpilsētā esošo pirmsskolas un vispārējās izglītības saraksts ir pieejams 4. pielikumā, kurā ir norādīta šo izglītības iestāžu pieejamība filiāles “Teika” bērniem³⁶. Rīgas pašvaldībā atrodas arī vairākas speciālās izglītības iestādes, kuras nodrošina izglītības programmas bērniem ar FT un/vai GRT (skat. 1.tab.)³⁷.

1.tab. Speciālās izglītības iestādes Rīgas pilsētā.

(Avots – IKSD dati)

Nr.p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	Attālums līdz filiālei "Teika", km
1	Rīgas 1. speciālā internātpamatskola - attīstības centrs*	5,8
2	Rīgas Sanatorijas internātpamatskola	1,3
3	Rīgas 4. speciālā internātpamatskola	1,7
4	Strazdumuižas internātvidusskola - attīstības centrs vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem*	3,9
5	Rīgas 5. internātpamatskola - attīstības centrs* filiāle Stokholmas ielā	4,2
6	Rīgas sākumskola "Valodiņa"	6
7	Rīgas 5. internātpamatskola - attīstības centrs* filiāle Slāvu ielā	6,8
8	Rīgas 2. speciālā internātpamatskola	7,4
9	Rīgas 66. speciālā vidusskola	7,7
10	Rīgas Valda Avotiņa pamatskola - attīstības centrs	8,7
11	Rīgas speciālā internātpamatskola	10,1
12	Rīgas 3. speciālā pamatskola	10,8
13	Rīgas internātvidusskola bērniem ar dzirdes traucējumiem	11,9

*Isteno mācību programmas izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem.

■ **Atrodas Vidzemes priekšpilsētā**

No Rīgas pilsētā esošajām izglītības iestādēm tikai 3 realizē mācību programmas izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem - Rīgas 1. speciālā internātpamatskola - attīstības centrs, Rīgas 5. internātpamatskola – attīstības centrs un Strazdumuižas

³⁵ Rīgas domes Labklājības departamenta 2016. gada Gadagrāmata. Skat. <http://www.ld.riga.lv/lv/par-departamentu/paramums/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html>, 60.lpp

³⁶ Vidzemes priekšpilsētas izglītības iestādes tika izvēlētas, jo tās ģeogrāfiski atrodas vistuvāk filiālei “Teika”.

³⁷ RD IKSD dati par izglītības iestādēm. Skat. <http://dati.e-skola.lv/lv/izglitibas-iestades/skolas/filterinst/type/6>

internātvidusskola - attīstības centrs vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētā kopumā atrodas 28 izglītības iestādes no kurām 3 ir speciālās izglītības iestādes – Rīgas 4. speciālā internātpamatskola, Rīgas Sanatorijas internātpamatskola, Strazdumuižas internātvidusskola - attīstības centrs vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem, un 3 tiek nodrošinātas speciālās mācību programmas (skat. 2.tab.).

2.tab. Izglītības iestādes Vidzemes priekšpilsētā, kuras īsteno speciālās mācību programmas.

(Avots – IKSD dati)

Izglītības iestādes	Speciālās izglītības programmas
Rīgas 21. vidusskola	Speciālās pamatizglītības mazākumtautību programma izglītojamajiem ar fiziskās attīstības traucējumiem (21015321)
Rīgas 45. vidusskola	Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar fiziskās attīstības traucējumiem (21015311)
Rīgas Ezerkrastu pamatskola	Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (21015611)

Kopumā filiāles “Teika” tuvumā (Vidzemes priekšpilsētā) atrodas 60 izglītības iestādes (neskaitot speciālas izglītības iestādes). No kurām 35 ir pirmsskolas izglītības iestādes un 28 vispārējās izglītības iestādes. Bet ņemot vērā filiālē “Teika” esošo bērnu veselības stāvokli piedāvātais atbilstošo izglītības pakalpojumu klāsts sarūk. Līdz ar to ierobežojot izglītības pakalpojumu pieejamību un iespēju integrēties sabiedrībā.

Detalizētāka informācija par filiāles “Teika” bērnu izglītības pakalpojumiem aprakstīta 3.4.7. sadaļā.

3.1.5. Brīvā laika pavadīšanas iespējas

Rīgā ir daudzpusīgas iespējas saturīgi pavadīt brīvo laiku – pilsētas parku kopējā objektu platība – 279,82 ha³⁸. Pēdējos gados ir notikusi vairāku parku rekonstrukcija Grīziņkalna parka, Ziedoņdārza un Miera dārza, Arkādija parka, kuros izbūvēti moderni bērnu rotaļlaukumi. No jauna ir izveidots Pļavnieku parks, Lucavsalas atpūtas parks. Ik gadu Rīgā tiek organizēti daudzveidīgi kultūras pasākumi – Eiropas akcija “Muzeju nakts”, Līgo Rīga, Rīgas svētki, Gaismas festivāls “Staro Rīga 2018”, Vides objektu festivāls “Ziemassvētku egļu ceļš” un vēl daudz citi, kas rīdniekiem un Rīgas viesiem ir pieejami bez maksas.

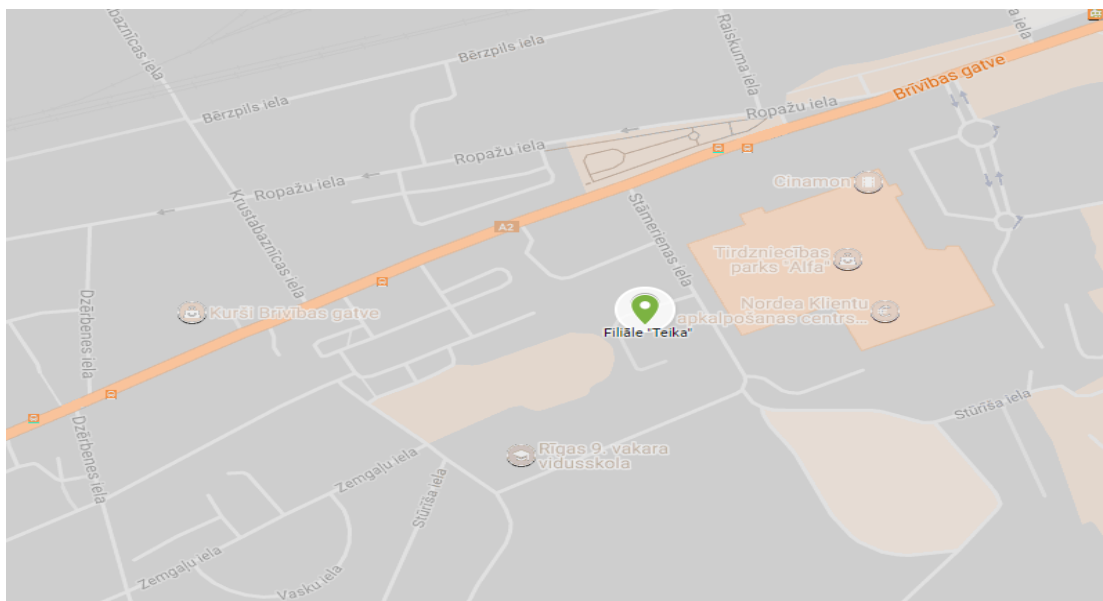
Salīdzinot ar citām Latvijas pašvaldībām, Rīgā ir visplašākais vispārējo pakalpojumu nodrošinājums – kā daudzveidības, tā pieejamības aspektā, kas vajadzīgs bērna attīstībai. **5. pielikumā** ir apkopota informācija par Rīgas pilsētā pieejamo brīvā laika pavadīšanas iestāžu pieejamību filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem.

3.1.6. Sadzīves pakalpojumi

Filiālei “Teika” blakus atrodas iepirkšanās centrs Alfa, kur tiek piedāvāts daudzveidīgs sadzīves pakalpojumu klāsts – pārtikas lielveikals Rimi, pasts, bankas, frizētava, kino, arkāde, apģērbu veikali, aptieka, sadzīves preču veikali, utt. Līdzvērtīgi pakalpojumi ir pieejami arī - 1,4 km attālumā no filiāle “Teika” pie Zemitāna laukuma – pasts, banka, pārtikas veikali, frizētava, u.c. Visu šo pakalpojumu pieejamība ir būtiska, lai nodrošinātu bērnu kļūšanu par pašpaļāvīgiem, pašpietiekamiem un aktīviem sabiedrības locekļiem.

³⁸ Rīgas meži – dārzi un parki. Skat. http://www.rigasmezi.lv/lv/Rigas_darzi_un_parki/vesture/Rigas-darzu-un-parku-vesturisks-raksturojums/

3.att. Filiāle “Teika” tuvumā esošie sadzīves pakalpojumi. (Avots – interneta vietne Google Maps)

3.2. Pamatinformācija par filiāles “Teika” sasniedzamību

Rīgas pilsētā ir labi attīstīta ceļu infrastruktūra un sabiedriskā transporta tīkls, tiek nodrošināta tramvaju, trolejbusu un autobusu satiksme³⁹. Satiksmē piedalās arī mikroautobusi, un brīvdienu naktīs – nakts autobusi. Rīgā ir 55 autobusu, 19 trolejbusu un 10 tramvaju līnijas ar kopējo garumu 1293,81 km⁴⁰. Kopā šis sabiedriskā transporta tīkls diezgan vienmērīgi pārklāj visu Rīgas teritoriju, kā arī stiepjas ārpus Rīgas pilsētas administratīvajām robežām.

Stāmerienas iela krustojas ar Brīvības gatvi un filiāle “Teika” atrodas 170 m no šī krustojuma. Piebraukšana pie filiāles “Teika” iespējama no Brīvības gatves un Stāmerienas ielas, kas atrodas dzīvojamo māju rajonā.

Ērtākais sabiedriskais transports nokļūšanai līdz filiālei “Teika” ir ar autobusiem, maršrutu numuri – 1,14,21,40 un N1, trolejbusiem – 12 un 16, kā arī tramvaju – 1, 3, 6, pietura – Alfa. Atkarībā no izvēlēta maršruta līdz pilsētas centram, kur ir visu sabiedrisko transportu krustpunkts, var nokļūt 20 – 30 min.

Lai gan lielākā daļa no filiāles “Teika” esošajiem pakalpojuma saņēmējiem ir no Rīgas plānošanas reģiona, filiālē atrodas arī bērni un pilngadīgas personas no visas Latvijas. Rīgas teritorijā atrodas galvenie valsts satiksmes punkti: Rīgas dzelzceļa stacija un Rīgas Starptautiskā autoosta, kas nodrošina bērniem iespēju uzturēt saikni ar ģimeni un veicina vecāku iespējas apciemot filiālē “Teika” esošos bērnus un ģimenes locekļus. Pie tam, starppilsētu autobusi, kuri kursē uz Vidzemes un Latgales plānošanas reģioniem pietur arī pie tirdzniecības centra Alfa. Kopumā sabiedriskā transporta pieejamība filiālei “Teika” ir vērtējama kā ļoti laba. Filiālei “Teika” ir noslēgts līgums par autotransporta pakalpojumiem. Vizītes laikā tika novērots arī tas, ka pieejamais privātais transports nav pietiekami liels, lai pārvietotu visus pakalpojuma saņēmējus, līdz ar to pasākumu apmeklējums tiek organizēts pa grupām, balstoties uz pasākuma specifiku. VSAC “Rīga”, pakalpojuma saņēmēju vajadzību

³⁹ Rīgas satiksme. Skat. <https://www.rigassatiksmelv/>

⁴⁰ Rīgas satiksme. <https://www.rigassatiksmelv/>

nodrošināšanai iepērk papildus autotransporta pakalpojumus, bet šāda veida privātā transporta nodrošinājums negarantē patstāvīgu filiāles “Teika” pakalpojuma saņēmēju vajadzībām atbilstošu autotransporta pieejamību.

3.3. Pamatinformācija par filiāles “Teika” izveidošanu un darbību

3.3.1. Filiāles “Teika” vēsture

Filiāles „Teika” darbības vēsture aizsākās nedaudz vairāk kā pirms 90 gadiem, tālajā 1926. gadā. Savā pastāvēšanas laikā filiālei “Teika” vairakkārt ir mainījies nosaukums, pārraudzītāji, darbības virziens un atrašanās vieta Rīgas teritorijā.

Kopš 1971. gada filiāle “Teika” atrodas Stāmerienas ielā 4, Rīgā, Vidzemes priekšpilsētā. Ēka ir celta pēc tipveida bērnu dārza būvprojekta un nodota ekspluatācijā 1970. gada novembrī. Pēc būvprojekta ēkā paredzētais vietu skaits bija 160 bērniem.

1926. gadā uz nelielas mazuļu (bērni vecumā līdz 4 gadiem) novietnes bāzes Bērnu klīniskajā slimnīcā Vienības gatvē 45, Rīgā tika izveidota Bērnu patversme, ar 60 vietām. Jau tā paša gada beigās Bērnu Patversmes atrašanās vieta tika pārreģistrēta Pilsoņu ielā 13, Rīgā (tagadējā P.Stradiņa klīniskā slimnīca). Pēc pusotra gada, 1928. gadā, Bērnu patversmei tika atrastas citas telpas Kapseļu ielā 8 un Kapseļu ielā 23, ar kopējo vietu skaitu 100 bērniem, kur tā atradās līdz 1970. gada beigām. Laika gaitā tika arī mainīts nosaukums no Bērnu Patversmes uz Rīgas pilsētas 1.zīdaiņu namu (turpmāk – Zīdaiņu nams).

1971. gada janvārī ar Rīgas pilsētas Tautas deputātu padomes Izpildu komitejas lēmumu Zīdaiņu namam ierādīja jaunas telpas, Stāmerienas ielā 4, Rīga, ar vietu skaitu 160 bērniem.

1983. gadā ar Rīgas pilsētas Veselības aizsardzības nodaļas 825.pavēli, Zīdaiņu nams tika pārspecializēts par Zīdaiņu psihoneiroloģisko namu, nosakot vietu skaitu 120 bērniem, jo bērniem ar centrālās nervu sistēmas bojājumiem bija jānodrošina lielāka individuālā aprūpe.

1993. gadā Zīdaiņu nams nonāk Rīgas pilsētas Valdes Veselības aizsardzības nodaļas pārziņā. Ar Rīgas pilsētas Valdes lēmumu Nr.339, no 1994. gada 1.aprīļa Rīgas pilsētas 1.zīdaiņu namu nodod Rīgas pilsētas Valsts Sociālās apdrošināšanas centra pakļautībā. Saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru Kabineta 1995. gada rīkojumu Nr.94, Rīgas pilsētas 1.zīdaiņu nams tika nodots Labklājības ministrijas pārziņā, bet Labklājības ministrija ar 1995. gada rīkojumu Nr.68 uzdeva Rīgas pilsētas 1.zīdaiņu namu pārņemt Sociālās palīdzības departamentam, kurš ar 1995.gada rīkojumu Nr.64 no 1995. gada 10.aprīļa uzdod reorganizēt Rīgas pilsētas 1. zīdaiņu namu par Labklājības ministrijas Sociālās palīdzības departamenta Bērnu bāreņu aprūpes centru „Teika”.

Saskaņā ar Labklājības ministrijas 2004. gada rīkojumu Nr.116 par Labklājības ministrijas pakļautībā esošo tiešās pārvaldes iestāžu – bērnu sociālās aprūpes centru jauno nolikumu apstiprināšanu un iestāžu nosaukumu maiņu, tiek noteikts jaunais iestādes nosaukums – Bērnu sociālās aprūpes centrs „Teika”.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 30. oktobra rīkojumu Nr.746 "Par Labklājības ministrijas pakļautībā esošo valsts sociālās aprūpes centru reorganizāciju", 2010. gada 1.janvārī tika izveidots Valsts sociālās aprūpes centrs „Rīga”, apvienojot septiņus valsts Sociālās aprūpes centrus, ietverot tagadējo Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāli „Teika”.

(Avots – iestādes sniegtā informācija).

3.3.2. Filiāles “Teika” sniegtie pakalpojumi

Tagadējais filiāles „Teika” **darbības pamatvirziens** ir nodrošināt valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem ar smagiem

garīgās attīstības traucējumiem no 4 līdz 18 gadu vecumam un pilngadīgām personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem.

Līdzās darbības pamatvirzienam filiālē „Teika” tiek sniegti arī maksas pakalpojumi saskaņā ar cenrādi, kas noteikts Ministru kabineta 2013. gada 24. septembra noteikumos Nr. 901 „Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestāžu maksas pakalpojumu cenrādis”. Filiālē „Teika” var saņemt diennakts sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju pilngadīgas personas ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem.

Filiāles „Teika” darbība ilgtermiņā netiek plānota. Šāda lēmuma pamatā ir vairāki iemesli, gan iemesli, kas tieši saistīti ar filiāli „Teika”, gan netieši iemesli, kas saistīti ar izmaiņām sociālajā nozarē kopumā. Filiāles „Teika” vadība pārrunu diskusijas laikā kā primāro iemeslu norādīja apgrūtinājumu saistībā ar īpašuma apsaimniekošanu, jo daļa filiāles „Teika” ēkas/būves atrodas uz privātīpašnieku zemes, kuri nav atsaukušies nomas līguma slēgšanai. Tomēr būtiski lēmumu par filiāles „Teika” slēgšanu pastiprina Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”⁴¹, kas paredz, ka ar 2023. gada 1.janvāri ilgstošas aprūpes pakalpojumu nevar sniegt vienā ēkā bērniem un pilngadīgām personām. Un treškārt, skatoties uz izmaiņām ārpusģimenes aprūpes jomā jāņem vērā, ka pēdējo 15 gadu laikā valsts sociālās aprūpes centros ir vērojama pakāpeniska bērnu skaita samazināšanās⁴².

Filiāles „Teikas” slēgšana bija iepļānota 2017. gadā. Organizatorisko iemeslu dēļ, filiāles „Teika” slēgšana ir pārcelta uz 2018. gada septembri.

3.3.3. Pakalpojuma saņēmēju skaita izmaiņas pēdējo trīs gadu laikā

Plānotais vietu skaits ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumam (turpmāk – pakalpojums) filiālē „Teika” **2016. gadā** bija **84 vietas**, **vietu aizpildījums** pēc gultas dienu skaita –**76 %** vai **vidēji 72 personas dienā** (piezīme – vidējais personu skaits = gultas dienas/ gada kalendāro dienu skaitu).

2016. gadā dalījums starp pakalpojuma saņēmējiem **bērniem** (49% vai 30 bērni) **un pilngadīgām personām** (51% un 34 personas) ir **līdzīgs**.

Skatot kopējo pakalpojuma saņēmēju skaitu periodā 2014. - 2016. gads redzams, ka tas samazinās, no 87 personām (2014. gadā) uz 64 personām (2016. gadā).

Laika posmā no 2014. – 2015. gadam filiālē „Teika” atradās vairāk bērnu nekā pilngadīgas personas (skat. 3.tab.). Bērnu grupā lielākais skaita kritums vērojams 2016. gadā, bet pilngadīgo personu grupā pakalpojuma saņēmēju skaits ir palicis gandrīz nemainīgs.

3.tab. Filiāles „Teika” vietu un pakalpojuma saņēmēju skaits dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014	2015	2016
	skaits	skaits	skaits
Plānotais vietu skaits	88	88	84
Pakalpojuma saņēmēju skaits, KOPĀ	87	80	64
Bērnu skaits	53	47	30
Pilngadīgo personu skaits	34	33	34
Vidējais personu skaits dienā	79	84	72

⁴¹ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338. Skatīt, <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>.

⁴² Labklājības ministrijas faktu lapa, skatīt http://www.lm.gov.lv/upload/publikācijas/1/2016.07.14_faktu_lapa_kalkuni.pdf

3.3.4. Filiālē “Teika” uzņemto un izstājušos personu skaits, izstāšanās iemesli

Periodā 2015. – 2016. gads filiālē „Teika” izstājušos personu skaits pārsniedz iestājušos personu skaitu. Kopumā pakalpojuma saņēmēju kustība vērtējama kā zema (skat. 4.tab.).

2016. gadā tika uzņemti 2 bērni un izstājušies 14 bērni. Bērnu kustība 2015. gadā bija vēl zemāka, uzņemti 2 bērni un izstājušies 4 bērni. Tas, ka 2016. gadā izstājušos bērnu skaits ir ievērojami lielāks nekā iepriekšējos 2 gados (2014.-2015. gads), skaidrojams ar plānoto filiāles “Teika” likvidēšanu 2017. gadā.

Mainība pilngadīgo personu pakalpojuma saņēmēju vidū ir vēl zemāka. Pēdējo 2 gadu laikā filiālē “Teika” nav iestājusies neviena pilngadīga persona, savukārt, šajā laikā periodā izstājušās 9 personas. Tas gan neietekmē kopējo pilngadīgo personu skaitu filiālē “Teika”, jo tās aprūpē esošie bērni sasniedzot pilngadību, turpina saņemt pakalpojumu filiālē „Teika” kā pilngadīgas personas.

4.tab. Filiāles “Teikai” uzņemto un izstājušo personu skaits dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014	2015	2016
	skaits	skaits	skaits
Kopējais izstājušos personu skaits	10	9	18
Izstājušos bērnu skaits	7	4	14
Izstājušos pilngadīgu personu skaits	3	5	4
Kopējais uzņemto personu skaits	21	2	2
Uzņemto bērnu skaits	16	2	2
Uzņemto pilngadīgo personu skaits	5	0	0

Filiāles “Teika” vadība pārrunu diskusijas laikā sniedza informāciju, ka daļai filiāles „Teika” pakalpojumu saņēmēju filiāle “Teika” ir „vienīgās mājas”. Gan bērnu, gan pilngadīgo personu vidējais uzturēšanās ilgums filiālē “Teika” ir cieši saistīts ar pakalpojuma saņēmēja vecumu.

Balstoties uz Rīgas plānošanas reģiona Eiropas Sociālā fonda projekta „Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”, projekta Nr.9.2.2.1./15/l/002 aktivitātes „Ārpus ģimenes aprūpē esošo bērnu individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde” ietvaros iegūto informāciju **bērna vidējais uzturēšanās laiks filiālē “Teika” ir 7 gadi** (detalizētāka informācija 3.4. nodaļā).

Atbilstoši filiāles “Teika” statistikas apkopojumiem, **pilngadīgo personu vidējais uzturēšanās ilgums filiālē “Teika” ir 6,5 gadi**. Tomēr šis mērķa grupas gadījumā vidējais uzturēšanās laiks neatbilst patieso situāciju, cik ilgi persona atrodas institucionālajā aprūpē, jo dati par pilngadīgu personu uzturēšanās ilgumu neiekļauj informāciju par šo personu dzīvesvietu pirms pilngadības sasniegšanas (detalizētāka informācija 3.5. nodaļā).

Analizējot filiāles “Teika” pakalpojuma saņēmēju izstāšanās iemeslus, vērojamas negatīvas tendences saistībā ar bērnu atkal apvienošanu ar ģimeni, adopciju, nodošanu audžuģimenē, vai bērna nodošanu aizbildnībā. Pēdējo 3 gadu laikā tikai 3 bērni ir atkal apvienoti ar ģimeni un 1 bērns nodots adopcijā. Dati neliecina, ka kāds no filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem pēdējo trīs gadu laikā būt nodots audžuģimenei vai aizbildnībā.

Galvenie bērnu izstāšanās iemesli ir pārvietošana uz citām ilgstošas aprūpes iestādēm (skatīt 5.tab).

Filiāles “Teika” vadība pārrunu diskusijas laikā ar reorganizācijas plāna izstrādes ekspertiem uzsvēra, ka filiālē “Teika” atrodas skolas vecuma bērni ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem, un lai nodrošinātu šādas mērķa grupas bērnu atgriešanos ģimenē, ir nepieciešami būtiski un sistemātiski uzlabojumi sociālā atbalsta sistēmā valstī kopumā. Filiāles “Teika” vadība uzsvēra, ka bērnu vecākiem (aizbildņiem, adoptētājiem vai audžuģimenēm) būtisks ir gan finansiālais, gan psiholoģiskais atbalsts, lai ģimene nepieņemtu lēmumu par bērna ievietošanu aprūpes iestādē.

5.tab. Filiāles “Teika” bērnu izstāšanās iemesli dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014	2015	2016	izmaiņas
	skaits	skaits	skaits	dinamikā
Izstājušos bērnu skaits	7	4	14	↑
atgriezušies pie vecākiem	1	1	1	
adoptēti	1	0	0	
nodoti aizbildnībā	0	0	0	
nodoti audzināšanā audžuģimenēs	0	0	0	
aizgājuši patstāvīgā dzīvē	0	0	0	
pārvietoti uz citu bērnu SAC	1	3	13	↑
pārvietoti uz ārstniecību iestādi	0	0	0	
miruši	0	0	0	
cits iemesls	4	0	0	

Galvenie pilngadīgu personu izstāšanās iemesli ir pārvietošana uz citām ilgstošas aprūpes iestādēm vai nāve (skatīt 6.tab). Pilngadīgo personu grupā tikai 1 persona pēdējo 3 gadu laikā atgriezās pie savas ģimenes. Līdzīgi kā bērnu segmentā, arī pilngadīgām personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem ir nepietiekams atbalsts ikdienas dzīves norisēm, lai viņi varētu dzīvot kopienā.

6.tab. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu izstāšanās iemesli dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014	2015	2016	Izmaiņas dinamikā
	skaits	skaits	skaits	
Izstājušos pilngadīgu personu skaits	3	5	4	
atgriezušās mājās (ģimenē)	0	0	1	
nodrošināts pakalpojums dzīves vietā	0	0	0	
pārvietoti uz VSAC	0	1	2	
pārvietoti uz psihiatriskās ārstniecības iestādēm	0	3	0	
pārcēlušies uz pusceļa mājām	0	0	0	
pārcēlušies uz grupu dzīvokļiem	1	0	0	
mirušas	2	1	1	

3.4. Informācija par filiālē “Teika” esošajiem bērniem

Informācijas apkopojumā par filiālē „Teika” aprūpē esošajiem bērniem izmantoti šādi statistisko datu apkopojumi: (a) Valsts statistikas pārskati par ilgstošas aprūpes iestādi (VSP), periods 2014 – 2016, dati uz katra gada 31. janvāri, (b) ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu veiktais individuālo vajadzību izvērtējums filiāles „Teika” aprūpē esošajiem bērniem (IAP – individuālie atbalsta plāni), periods 2017. gada pavasaris, (c) informācijas apkopojums no bērnu lietām, kas papildina Valsts statistikas pārskatos ietverto informāciju par bērnu sociāli – demogrāfiskajiem rādītājiem (tautība, reliģiskā piederība, saikne ar ģimeni, u.c. mērķa grupas analizēšanai būtiski rādītāji), dati uz 2016. gada 1. janvāri, (d) informācijas apkopojums no bērnu lietām, kas dod ieskatu par bērniem, kuriem netika veikts individuālo vajadzību izvērtējums, periods 2017. gada pavasaris.

Papildus tika veiktas padziļinātās intervijas ar ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionālajiem traucējumiem, ar mērķi noskaidrot iemeslus bērnu nonākšanai vai nenonākšanai institucionālā aprūpē, periods 2017.gada septembris.

Uz 2016. gada 31. decembri ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu saņēma 30 bērni, visi bērni atbilst DI pasākuma mērķa grupai (skatīt 7.tab).

Saskaņā ar Rīgas plānošanas reģiona Eiropas Sociālā fonda projekta „Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”, Nr.9.2.2.1./15/I/002 aktivitātes „Ārpus ģimenes aprūpē esošo bērnu individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde” filiālē „Teika” izvērtēti 21 bērns, kas ir 65% no visiem filiālē „Teika” esošajiem bērniem (32 bērniem) 2017. gada pavasarī.

Balstoties uz pārrunu diskusijas laikā saņemto informāciju no filiāles “Teika” vadošo darbinieku puses, bija vairāki iemesli, kāpēc daļai VSAC „Rīga” aprūpē esošo bērnu netika veikta individuālo vajadzību izvērtēšana. Filiāles „Teika” gadījumā izvērtējumu nevarēja veikt, jo bērni ilgstoši atradās ārstniecības iestādē vai netika saņemti saskaņojumi no vecākiem par individuālā atbalsta plāna izstrādi bērniem, kas filiālē “Teika” atrodas uz vecāku iesnieguma pamata. To apstiprina arī DI pasākuma ietvaros izvērtēto un neizvērtēto bērnu statistisko datu analīze. Filiālē „Teika” starp individuālo vajadzību izvērtējumu saņēmušajiem bērniem tikai 19% (vai 4 bērni) ir nonākuši filiālē “Teika” uz vecāku iesnieguma pamata, kamēr starp neizvērtētajiem bērniem tādu ir 82% (vai 9 bērni).

Pēdējo 3 gadu laikā nav būtiski mainījies filiāles „Teika” pakalpojumu saņēmēju bērnu profils pēc tādām pazīmēm, kas raksturo DI mērķa grupas. Visiem bērniem ir noteikta invaliditāte. Ar 2016. gadu filiāles “Teika” vairs nav bērnu pirmskolas vecumā (5 - 6 gadi). Absolūtais vairākums bērnu (98% – 100% , atbilstoši 2014. – 2016. gads) ir skolas vecumā.

7.tab. Filiāles “Teika” pakalpojuma saņēmēju atbilstība DI pasākuma mērķa grupai.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Bērnu skaits, KOPĀ	53	100	47	100	30	100
ĢIMENES STATUSS						
Bāreņi	1	2	2	4	0	0
Bez vecāku gādības palikušie bērni	52	98	45	96	30	100
VECUMS*						
Jaunāki par pirmsskolas/skolas vecumu	1	2	0	0	0	0
Pirmsskolas/ skolas vecumā	52	98	47	100	30	100
INVALIDITĀTE						
Bez invaliditātes	0	0	0	0	0	0
Ar invaliditāti	53	100	47	100	30	100
GARĪGĀ VESELĪBA						
Garīgi veseli bērni	0	0	0	0	0	0
Bērni ar garīgās attīstības traucējumiem	0	0	44	94	28	93
Bērni ar psihiskām slimībām	53	100	3	6	2	7

*Piezīme:

Jaunāki par pirmsskolas/skolas vecumu – bērni vecumā no 0-4 gadiem;

Pirmsskolas/ skolas vecumā – bērni vecumā no 5-17 gadiem.

Vērojamas izmaiņas dinamikā

Saistībā ar bērnu garīgo veselību vērojamas vislielākās datu svārstības. 2014. gadā filiālē “Teika” visi esošie bērni (100% vai 53 bērni) ir klasificēti kā bērni ar psihiskām slimībām. Savukārt, kopš 2015. gada novērtējuma lielākā daļa bērnu (94% – 93%, atbilstoši 2015. – 2016. gads) ir klasificēti kā bērni ar garīgās attīstības traucējumiem (skat. 7.tab.). Datu trokšņiem var būt vairāki iemesli, piemēram, jauna izvērtējuma metodika vai cilvēciskais faktors.

3.4.1. Bērnu sociāli – demogrāfiskais portrets

Uz 2016. gada 31. decembri ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums filiālē „Teika” tika nodrošināts bērniem vecumā no 7 – 17 gadiem. Lielākā daļa bērnu (70% vai 21 bērns) ir vecumā no 7-14 gadiem, un tā ir stabila tendence skatot datus dinamikā.

DI pasākuma ietvaros veiktie bērnu izvērtējumi uzrāda, ka lielākā daļa no izvērtētajiem bērniem 86% (vai 18 bērni) institucionālajā aprūpē nonākuši zīdaiņa vecumā, no 0 – 2 gadiem.

Dalījumā pēc bērna dzimuma vērojams zēnu īpatsvars. 2016. gadā no visiem bērniem filiālē “Teika” 63% bija zēni, 37% - meitenes. Zēnu īpatsvars ir vērojams dinamikā.

8.tab. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu sociāli–demogrāfiskie rādītāji dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Bērnu skaits, KOPĀ	53	100	47	100	30	100
DZIMUMS						
Zēni	34	64	30	64	19	63
Meitenes	19	36	17	36	11	37
VECUMS						
0 - 1 gadi	0	0	0	0	0	0
2 - 3 gadi	0	0	0	0	0	0
4 gadi	1	2	0	0	0	0
5 - 6 gadi	6	11	5	11	0	0
7 - 12 gadi	28	53	25	53	15	50
13 - 14 gadi	8	15	6	13	6	20
15 - 17 gadi	10	19	11	23	9	30

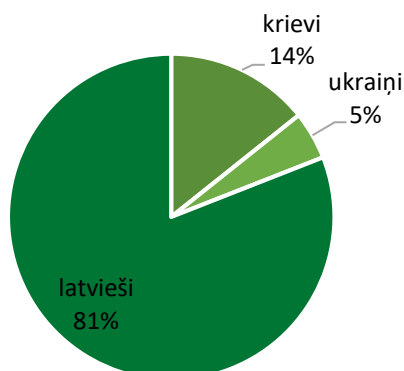
Salīdzinot DI pasākuma ietvaros izvērtēto bērnu un neizvērtēto bērnu profilus vērojams, ka starp neizvērtētajiem bērniem ir lielāks skaits jauniešu (neizvērtēto bērnu grupā vidējais bērnu vecums ir 15 gadi, kamēr izvērtēto – 12 gadi).

Balstoties uz DI pasākuma ietvaros individuālajos atbalsta plānos pieejamo informāciju, absolūtais vairākums bērnu – 81% (vai 17 bērni) ir latviešu etniskās piederības, 14% (12 bērni) - krievu, un 5% (1 bērns) – ukraiņu (skat. 4. attēlā).

Arī DI pasākuma ietvaros neizvērtēto bērnu vidū latviešu tautības bērnu īpatsvars ir izteikts - 81% (vai 9 bērni) ir latviešu tautības (1 bērns – krievu tautības un 1 bērns – baltkrievu tautības).

4.att. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu dalījums pēc tautības.

(Avots – 2017. gadā DI ietvaros IAP izvērtējumu dati, 21 bērns)

Informācija par bērnu reliģisko piederību nav pieejama. Pārrunu diskusijas laikā filiāles “Teika” darbinieki sniedza informāciju, ka filiāle “Teika” uztur sadarbību ar dažām tradicionālo⁴³ kristīgo konfesiju draudzēm, tā gan nav regulāra, pārsvarā tās ir labdarības un ziedojumu aktivitātes.

3.4.2. Bērnu veselības stāvoklis

Uz 2016. gada 31. decembri filiālē „Teika” visiem bērniem ir noteikta invaliditāte, 28 bērniem ir garīgās attīstības traucējumi (viegla pakāpe – 4 bērniem, vidēja pakāpe – 20 bērniem, smaga pakāpe – 4 bērniem) un 2 bērniem psihiskās slimības (skat.9.tab.).

Salīdzinot dinamiskā rādītājus par bērnu ar garīga rakstura traucējumiem skaitu (skat. 9.tab.) un uzņemto bērnu skaitu (ieskaitot informāciju par bērnu veselības stāvokli) redzams, ka bērnu ar garīgās attīstības traucējumiem straujais pieaugums vistīcāmāk liecina par izmaiņām bērnu diagnostikā. Jo 2015. gadā filiālē “Teika” tika ievietoti tikai 2 bērni (tāpat 2016. gadā).

9.tab. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu funkcionālo traucējumu rādītāji dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Bērnu skaits KOPĀ	53	100	47	100	30	100
INVALIDITĀTE						
Bez invaliditātes	0	0	0	0	0	0
Ar invaliditāti	53	100	47	100	30	100
GARĪGĀ VESELĪBA						
Garīgi veseli bērni	0	0	0	0	0	0
Bērni ar garīgās attīstības traucējumiem	0	0	44	94	28	93
Bērni ar psihiskām slimībām	53	100	3	6	2	7
GARĪGĀ ATPALICĪBA						
Viegla pakāpe	0	0	4	9	4	14
Vidēja pakāpe	0	0	29	66	20	71
Smaga pakāpe	0	0	11	25	4	14
Dziļa pakāpe	0	0	0	0	0	0

Atbilstoši valsts statistikas pārskatos pieejamajai informācijai filiālē „Teika” ir pakalpojuma saņēmēji ar fiziska rakstura traucējumiem jeb pozicionējamās personas⁴⁴ (skat. 10.tab.). Papildus gan jānorāda, ka pārskatā nav atsevišķi izdalīta informācija par to, cik daudz pozicionējamo pakalpojumu saņēmēju vidū ir bērnu un, cik daudz pilngadīgu personu⁴⁵. Jāatzīmē, ka šajā rādītājā ir vērojamas būtiskas izmaiņas laika posmā no 2014. - 2016. gadam. 3 gadu periodā pozicionējamo pakalpojumu saņēmēju skaits samazinājies no 23 personām 2014. gadā līdz 6 personām 2016. gadā. Tā kā lielākā pakalpojumu saņēmēju kustība bija bērnu segmentā, tad jāpieņem, ka no filiāles „Teika” uz citām bērnu aprūpes iestādēm tikai aizvirzīti bērni ar komplikātiem funkcionālajiem traucējumiem.

⁴³ „Sauktas arī par valsts atzītām reliģijām”, Balodis R. Par tradicionālajām reliģiskajām konfesijām un esošajām reliģiskajām organizācijām, avots – „Latvijas Vēstnesis”,1999.-28.maijs.

⁴⁴ Klātienēs vizītē iestādē bija vērojams lielāks pozicionējamo jauniešu skaits nekā tas ir atspoguļots 2016. gada VSP datu apkopojumā – 6 personas.

⁴⁵ Netieši tas norāda uz to, ka šī informācija nav svarīga plānojot nepieciešamo aprūpes atbalstu katrā mērķa grupā.

10.tab. Filiāles “Teika” pakalpojumu saņēmēju funkcionālo rādītāji dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014	2015	2016	Izmaiņas dinamikā
	skaits	skaits	skaits	
Pakalpojuma saņēmēju skaits, KOPĀ *	87	80	64	
KUSTĪGUMS				
Ne-pozicionējamo skaits	64	71	58	
Guļošo (pozicionējamo) skaits	23	9	6	↓
Izstājušos pakalpojuma saņēmēju skaits, KOPĀ*	10	9	18	
Izstājušos bērnu skaits	7	4	14	↑
Izstājušos pilngadīgu personu skaits	3	5	4	

*Piezīme – bērnu un pilngadīgo personu skaits kopā

Savukārt bērnu grupā, kuriem DI pasākuma ietvaros izstrādāti individuālā atbalsta plāni, bērnu īpatsvars ar komplikētiem funkcionāliem traucējumiem ir 76% vai 16 bērni. Visiem šiem 16 bērniem ir gan fiziska, gan garīga rakstura traucējumi. 4 no 16 bērniem filiālē “Teika” atrodas uz vecāku iesnieguma pamata. 24% vai 5 bērniem ir tikai garīga rakstura traucējumi. Visiem šiem bērniem ir noteikta invaliditāte.

Starp bērniem, kuriem DI pasākuma ietvaros nav izstrādāti individuālā atbalsta plāni, nedaudz vairāk kā pusei bērnu (54% vai 6 bērniem), atbilstoši filiāles “Teika” iekšējai aprūpes darba organizācijai, ir noteikts 4. aprūpes līmenis - „personas fiziskās vai garīgās spējas ir ļoti smagi ierobežotas, izteikta pašaprūpes spēju nepietiekamība, persona pilnībā aprūpējama un uzraugāma visu diennakti, sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzējs nodrošina ārstniecības personas noteikto klienta uzraudzību un novēro funkcionālo traucējumu izmaiņas”⁴⁶. Arī šīs grupas bērniem visiem ir noteikta invaliditāte.

3.4.3. Bērnu uzturēšanās ilgums filiālē “Teika”

Saskaņā ar DI pasākuma ietvaros individuālajos atbalsta plānos iegūto informāciju **bērna vidējais uzturēšanās laiks aprūpes filiālē “Teika” ir 7 gadi**, jaunākā bērna vecums 8 gadi, vecākajam bērnam – 14 gadi. **Ilgākais uzturēšanās laiks 13 gadi**. Lielākā daļa no izvērtētajiem bērniem **86%** (vai 18 bērni) **institucionālajā aprūpē nonākuši zīdaiņa vecumā**, no 0 – 2 gadiem.

Savukārt informācijas apkopojums par DI pasākumā neizvērtētajiem bērniem liecina, ka vidējais bērna uzturēšanās ilgums filiālē “Teika” ir 5 gadi.

Svārstības vidējā bērnu uzturēšanās laika rādītājā ietekmē apstākļi, ka neizvērtēto bērnu grupā ir lielāks bērnu skaits, kas filiālē “Teika” nonākuši uz vecāku iesnieguma pamata (bērnu vecums uz ievietošanas brīdi filiālē “Teika” ir intervālā no 4 – 14 gadiem).

Pēc filiāles “Teika” darbinieku sniegtās informācijas pārrunu diskusijas laikā, bērna uzturēšanās ilgums filiālē “Teika” cieši saistīts ar funkcionālo traucējumu smaguma pakāpi, un pie šobrīd esošā sociālā atbalsta kopienā, visdrīzāk sasniedzot pilngadību viņi nokļūst sociālās aprūpes iestādēs pilngadīgām personām.

⁴⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, 20.panta 3.daļa.

3.4.4. Bērnu nonākšana filiālē “Teika”

Ņemot vērā, ka bērnu iestāšanas rādītāji ir zemi šīs nodaļas ietvaros analīze tiks veikta balstoties uz kopējām tendencēm periodā no 2014. līdz 2016. gadam, kā arī uzņemto bērnu raksturojošajiem rādītājiem dinamikā par šo pašu periodu. Tādējādi gūstot pilnīgu priekšstatu par bērnu nonākšanu filiālē “Teika”.

Periodā no 2014. līdz 2016. gadam 55% bērnu (11 bērni) pirms nonākšanas filiālē „Teika” ir dzīvojuši citās aprūpes iestādēs, 15% (3 bērni) – ārstniecības iestādēs, 15% (3 bērni) – ģimenēs un 15% (3 bērni) – citās iestādēs (piemēram, internātskolas). Apkopotie dati neliecina, ka šajā laika periodā bērni būtu ievietoti no audžuģimenēm vai aizbildņu aprūpes (skat. 11.tab.).

11.tab. Filiālē “Teika” uzņemto bērnu raksturojošie rādītāji dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Uzņemto bērnu skaits	16	100	2	100	2	100
IEVIETOŠANAS IEMESLS						
bāreņi	0	0	0	0	0	0
bez vecāku gādības palikušie bērni	16	100	2	100	2	100
DZĪVESVIETA PIRMS						
citām bērnu aprūpes iestādēm	10	63	1	50	0	0
ārstniecības iestādēm	3	19	0	0	0	0
ģimenēm	0	0	1	50	2	100
aizbildņiem	0	0	0	0	0	0
citi varianti	3	19	0	0	0	0
VECUMS						
0 - 1 gadi	0	0	0	0	0	0
2 - 3 gadi	0	0	0	0	0	0
4 gadi	1	6	0	0	0	0
5 - 6 gadi	5	31	0	0	0	0
7 - 12 gadi	5	31	2	100	1	50
13 - 14 gadi	1	6	0	0	0	0
15 - 17 gadi	4	25	0	0	1	50
VESELĪBAS VĒRTĒJUMS						
Veseli bērni	0	0	0	0	0	0
Bērni ar invaliditāti	16	100	2	100	2	100

Skatot uzņemto un izstājušos bērnu rādītājus sasaitē redzams, ka 2014. gadā ir uzņemti bērni pirmskolas vecumā (5-6 gadi) no citas ilgstošas aprūpes institūcijas un nākamā gadā (2015. gads) atkal aizvirzīti projām uz citu ilgstošas aprūpes institūciju.

2017. gadā **uz vecāku iesnieguma pamata filiālē „Teika” atrodas 13 bērni** - 4 bērni vecumu grupā 10-13 gadi, 2 bērni vecuma grupā 14-15 gadi un 7 bērni vecuma grupā 16-17 gadi. Visiem bērniem, kuri filiālē “Teika” atrodas uz vecāku iesnieguma pamata (4 bērniem DI pasākumu ietvaros izstrādāts individuālais atbalsta plāns, 9 bērni – nav izvērtēti), galvenais iemesls iesniegumā norādīts „veselības dēļ”. Pēdējos 3 gados (2015.-2017. gads) filiālē „Teika” ir bijis tikai 1 gadījums, kad uzņemts bērns ar komplicētiem funkcionāliem traucējumiem uz vecāku iesnieguma pamata.

Balstoties uz DI pasākuma ietvaros veikto filiāles „Teika” bērnu izvērtējumiem, ir izdalāmi 2 galvenie iemesli bērnu nonākšanai institucionālajā aprūpes iestādē: ģimenes vide, kura rada draudus bērna dzīvībai, drošībai

(vecāku „atkarību problēmas”, „sociālo prasmju trūkums”) un nepietiekams atbalsts ģimenēm, kurās ir bērns ar funkcionālajiem traucējumiem („bērna pamešana slimnīcā”, „bērna veselības dēļ (uz vecāku iesnieguma pamata)”, „bērna invaliditāte”) (skat. 5.att.).

5.att. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanas iemesls.
(Avots – 2017. gadā DI ietvaros IAP izvērtējumu dati, 21 bērns)

- Ģimenē alkohola lietošana - 38%
- Bērna pamešana slimnīcā - 19%
- Uz vecāku iesnieguma pamata - 19%
- Bērna pamešana novārtā - 14%
- Bērna invaliditāte -5%
- Vecāku slimības dēļ - 5%

Lai apzinātu iemeslus, kuru dēļ vecāki pieņem lēmumu par sava bērna ievietošanu ilgstošas aprūpes iestādē, ir veiktas padziļinātās intervijas ar ģimenēm, kurās ir bērni ar funkcionāliem traucējumiem, un kurām ir nācies apdomāt lēmumu, tai skaitā, pieņemt lēmumu par bērna ievietošanu institucionālajā aprūpē.

Visas ģimenes atzina, ka lēmuma apsvēršana par bērna ievietošanu aprūpes iestādē ir bijis ļoti smags jautājums, neņemot vērā sarežģītos apstākļus, kas bija tam pamatā.

Viens no pamatsecinājumiem no intervijām ar vecākiem, lai bērns nenonāktu aprūpes iestādē, **primārais atbalsts ir vajadzīgs bērna vecākiem**. Katrai ģimenei tas ir ļoti individuāls. Kādai ģimenei pietiks ar materiālo atbalstu dzīvesvietas pārplānošanai, kādai ar regulāru atbalstu bērnu aprūpes nodrošināšanā, kas nepieciešams nepārtraukti (24/7 režīmā). Proaktīva un profesionāla informatīva atbalsta trūkums no veselības un sociālās jomas speciālistiem vecākiem brīdī, kad bērnam tiek uzstādīta diagnoze, ir viena no krīzes situācijām, kad var tikt pieņemts lēmums par bērna ievietošanu aprūpes iestādē. Nākamās nopietnās krīzes vecākiem saistās ar situācijām, kad bērns sasniedz skolas vecumu un, kad pabeidz gaitas vispārējās izglītības iestādē. Reorganizācijas plāna ekspertu vērtējumā starpnozaru speciālistu izstrādāts individuālais atbalsta plāns ģimenes dzīves normalizēšanai, paredzot psiholoģisko, materiālo, bērna aprūpes, dzīves vietas, u.c. atbalsta mehānismus ilgtermiņā, mazinātu bērnu skaitu, kas nonāk ilgstošas aprūpes institūcijās.

Otrkārt, **bērna nonākšana aprūpes iestādē** no ģimenes ar augstu sociālo risku vai uz vecāku iesnieguma pamata, **nebalstās uz vienu iemeslu**, parasti situācijas pamatā ir vairāku apstākļu kopums. Pēc savas ietekmes uz lēmumu par bērna ievietošanu aprūpes iestādē, iemeslus var sadalīt 3 grupās: primārie, sekundārie un blakus apstākļi (skat. 6.att). Primāro apstākļu gadījumā ir visaugstākā varbūtība, ka bērns ar funkcionālajiem traucējumiem var nokļūt aprūpes iestādē. Tomēr, ja līdzās nav citu nelabvēlīgu apstākļu (sekundārie vai blakus apstākļi), ģimenē vai dzimtā tiek rasts risinājums, lai bērns nenokļūtu ārpusģimenes aprūpē.

6.att. Apstākļi bērna nonākšanai aprūpes iestādē

(Avots – Padziļinātās intervijas ar ģimenēm, kurās ir bērni ar FT)

PRIMĀRIE APSTĀKĻI	❖ bērns zaudējis bioloģiskos vecākus ❖ ģimene ar augstu sociālo risku ❖ bērnam smagi funkcionālie traucējumi
SEKUNDĀRIE APSTĀKĻI	❖ vecākiem pārmērīgi izteikta vainas sajūta ❖ ģimenei nav (zaudēts) tuvinieku atbalsts ❖ vecāku bioloģiskā novecošanās

BLAKUS APSTĀKĻI

- ❖ nepiemēroti dzīvesvietas apstākļi
- ❖ vecākiem/tuviniekiem fiziska pārpūle nodrošinot aprūpi
- ❖ nabadzība
- ❖ vecāku slimība
- ❖ vecākiem nepietiekamas zināšanas par bērna aprūpi
- ❖ ilgstošs bezdarbs
- ❖ vecākiem zemas sociālās prasmes/ izglītība
- ❖ vecāku atkarības
- ❖ vecāki ar garīga rakstura traucējumiem
- ❖ vecāku un bērnu atsvešināšanās skolas gados
- ❖ nespēja ģimenes dzīvi organizēt atbilstoši dzīves ciklam, dzīves ritmam

Lai laicīgi pamanītu apstākļus, kas veicina bērnu ar funkcionāliem traucējumiem nonākšanu aprūpes iestādē, un sniegtu nepieciešamo atbalstu ģimenei, ir svarīga informācijas apmaiņa starpnozaru speciālistu (veselības, izglītības, sociālās, u.c., jomas speciālisti) vidū.

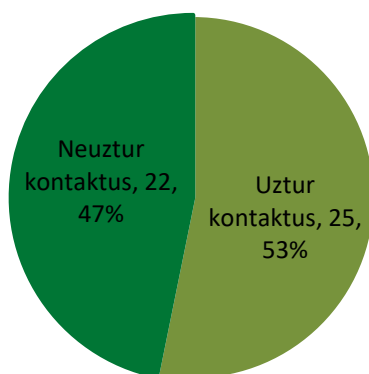
Tomēr jāņem vērā, ka atbalsta nodrošināšana ģimenēm, kurās kāda no sociālām (atkarības, nabadzība, utml.) vai veselības problēmām (invaliditāte, ietverot garīga rakstura traucējumus) ir jau vairākās paaudzēs, prasīs daudz lielākus resursus.

3.4.5. Saikne ar ģimeni

Aptuveni 1/2 ģimeņu uztur kontaktus ar savu bērnu (skat. 7.att.). Ekspertu vizītes laikā filiāles “Teika” darbinieki papildināja, ka kontaktu biežums ar ģimeni ir ļoti atšķirīgs, ir gadījumi, kad vecāki apmeklē savu bērnu katru nedēļu, bet ir ģimenes, kas apciemo savu bērnu reizi gadā. Bērni, kuriem nav kontaktu ar ģimeni, visbiežāk institucionālā aprūpē atrodas no agrīnā bērna vecuma.

Visiem bērniem (11 bērni), kuri filiālē “Teika” atrodas uz vecāku iesnieguma pamata, ir saikne ar savu ģimeni, tuvinieki nāk apciemot. No visiem bērniem tikai viens reizēm tiek ņemts uz mājām.

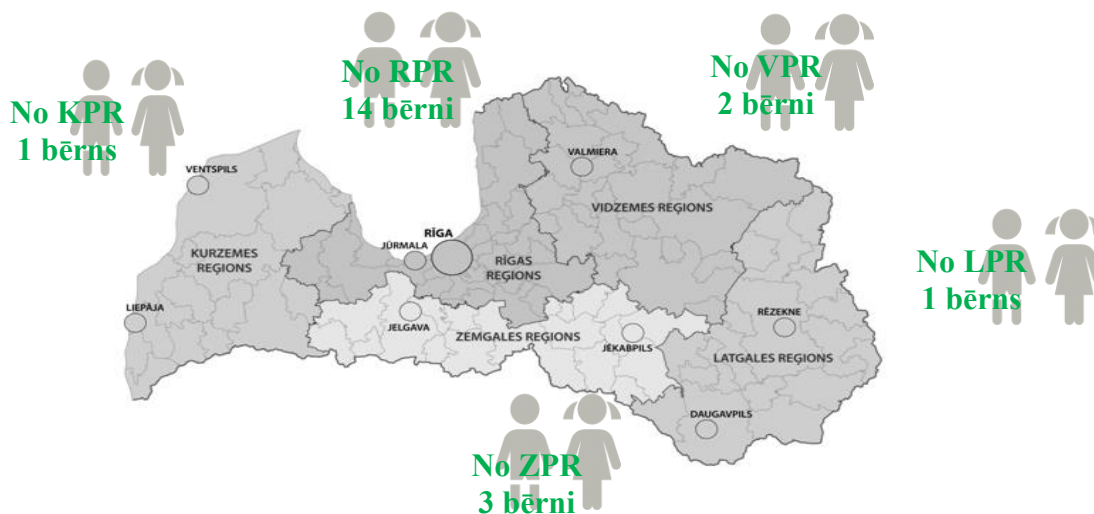
7.att. Filiāles “Teika” bērnu dalījums pēc saiknes ar ģimeni.
(Avots – filiāles “Teika” dati uz 2016. gada 1. janvāri, 47 bērni)

No DI pasākuma ietvaros veikto bērnu izvērtējumiem redzams, ka filiālē „Teika” atrodas bērni no visiem Latvijas plānošanas reģioniem – Rīgas, Kurzemes, Zemgales, Vidzemes un Latgales (skat. 8. att.), kopā no 9 pašvaldībām (skat. 12.tab). **Lielākā daļa bērnu** (67% vai 14 bērni) ir **no Rīgas** plānošanas reģiona.

8.att. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu deklarētā dzīvesvieta pēc plānošana reģiona

(Avots – 2017. gadā DI ietvaros IAP izvērtējumu dati, 21 bērns)

Kopumā dati par filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu deklarēto dzīvesvietas pašvaldību liecina, ka ievērojama bērnu daļa (33% DI ietvaros izvērtētie bērni un 21% (6 bērni) no DI ietvaros neizvērtētajiem bērniem) nāk no citiem Latvijas reģioniem, kas apgrūtina saiknes uzturēšanu ar ģimeni un atrauj bērnus no viņu kopienas un ierastās vides. Bet pozitīvs faktors ir filiāles “Teika” pieejamība gan ar Rīgas sabiedrisko transportu, gan starppilsētu transportu (skat. 3.2. nodaļu).

12.tab. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu deklarētā dzīvesvieta pēc pašvaldības.

(Avots – 2017. gadā DI ietvaros IAP izvērtējumu dati, 21 bērns)

Nr.p.k.	Deklarētā dzīvesvieta	Bērnu skaits
	Rīgas plānošanas reģions	14
1	Rīga pilsētas pašvaldība	11
2	Jūrmalas pilsētas pašvaldība	1
3	Tukuma pašvaldība	2
	Vidzemes plānošanas reģions	2
4	Madonas pašvaldība	1
5	Cēsu pašvaldība	1
	Latgales plānošanas reģions	1
6	Daugavpils pilsētas pašvaldība	1
	Zemgales plānošanas reģions	3
7	Jelgavas pašvaldība	2
8	Dobeles pašvaldība	1
	Kurzemes plānošanas reģions	1
9	Ventspils pašvaldība	1

3.4.6. Veselības aprūpe

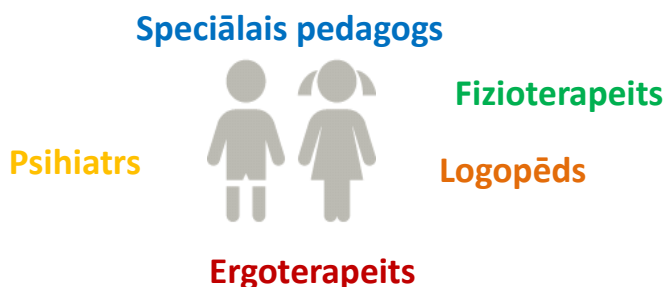
Filiāles „Teika” aprūpē esošajiem bērniem veselības pakalpojumi tiek sniegti saskaņā ar VSAC “Rīga” 17.02.2017. gada izdoto rīkojumu Nr. 1-3/10. Filiāles “Teika” telpās ir izveidots veselības punkts, kurā var saņemt konsultācijas pie šādiem speciālistiem: pediatrs, psihiatrs, fizioterapeits, masieris, ģimenes ārsts, fizikālās terapijas māsa. Veselības punktā tiek nodrošināta pastāvīga medicīnas māsu aprūpe. Valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi ar filiāles “Teika” ārsta vai ģimenes ārsta nosūtījumu aprūpē esošajiem bērniem tiek nodrošināti šādās medicīnas iestādēs:

1. Medicīnas centrs Jugla, AS "Veselības centru apvienība"
2. Bērnu klīniskā universitātes slimnīca novietne "Torņakalns"
3. VSIA Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži"
4. VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" novietne Gaiļezērā
5. Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, stacionārs Gaiļezērā
6. Laboratoriskie izmeklējumi - E. Gulbja Laboratorijā
7. VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs", psihiskās palīdzības dienests
8. SIA "RSU Stomatoloģijas institūts"

Valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi ar filiāles "Teika" ārsta vai ģimenes ārsta nosūtījumu tiek nodrošināti arī citās medicīnas iestādēs, kuras ir līgumattiecībās ar Nacionālo veselības dienestu.

DI pasākuma ietvaros bērnu individuālajos izvērtējumos uzrādīts, ka lielākajai daļai filiālē „Teika” esošajiem bērniem (15 no 21 bērna) ir nepieciešams šādu veselības aprūpes speciālistu konsultācijas: fizioterapeits, logopēds, ergoterapeits, psihiatrs un speciālais pedagogs.

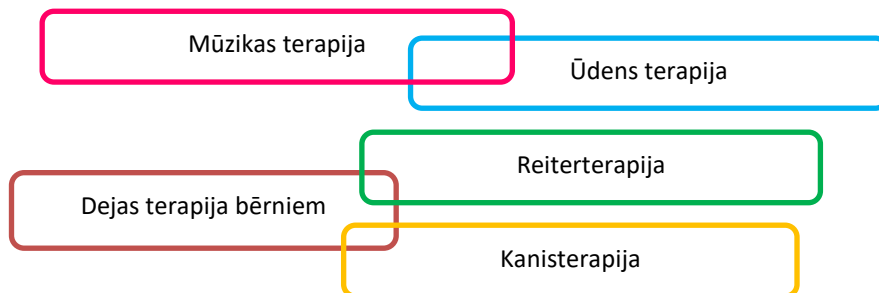
9.att. Filiāles "Teika" aprūpē esošajiem bērniem nepieciešamie veselības speciālisti.
(Avots – 2017. gadā DI ietvaros IAP izvērtējumu dati, 21 bērns)

Atbilstoši DI pasākuma ietvaros individuālo atbalsta plānu izstrādes ekspertu vērtējumam, ka 15 no 21 bērniem vispārējai attīstībai būtu nepieciešama kompleksa terapija, kas ietvertu 5 terapijas veidus – ūdens, mūzikas, dejas, kanisterapija un reiterterapija (skat. 10.att.).

10.att. Filiāles "Teika" aprūpē esošajiem bērniem nepieciešamās terapijas.

(Avots – 2017. gadā DI ietvaros IAP izvērtējumu dati, 21 bērns)

Kopumā salīdzinot filiāles "Teika" štatu darbinieku profilu un DI pasākuma ietvaros apkopoto informāciju par bērniem nepieciešamajiem veselības speciālistiem ir jāsecina, ka filiāles "Teika" štata darbinieki nespēj nodrošināt bērniem nepieciešamo veselības aprūpi pietiekamā apmērā. Pašlaik filiāles "Teika" štata darbinieku vidū ir fizioterapeits uz pilnu slodzi un fizikālās terapijas māsa uz pusslodzi (nepieciešams 15 bērniem), ergoterapeits uz pusslodzi (nepieciešams 15 bērniem), psihiatrs uz pusslodzi (nepieciešams 15 bērniem), bet

logopēda (nepieciešams 15 bērniem) un speciālais pedagoga pakalpojumi (nepieciešami 15 bērniem) filiālē “Teika” vispār netiek nodrošināti. Jāpiebilst, ka bērniem, kuri apmeklē skolu ir pieejami logopēda un speciālā pedagoga pakalpojumi, kamēr bērniem, kam noteikta mājniecība (5 bērniem) šādas iespējas nav.

Lai nodrošinātu filiālē “Teika” esošajiem bērniem vispārējai attīstībai nepieciešamās terapijas, kuras filiālē “Teika” nenodrošina, ir jārod iespējas tās apmeklēt ārpus filiāles “Teika”. Lai nodrošinātu bērniem nepieciešamo terapiju pieejamību ārpus filiāles “Teika”, līdzās jārisina jautājums par atbilstošu aprūpes darbinieku skaitu, ieskaitot neformālās aprūpes pasākumu attīstīšanu – regulāru vecāku, tuvinieku iesaistīšanu aprūpes darbā, kā arī organizēta brīvprātīgā darba attīstīšanu filiālē “Teika”.

3.4.7. Izglītības apguve

Skatot datus par bērnu izglītības līmeni dinamikā redzams, ka absolūtais vairākums filiāles “Teika” esošie bērni ir skolas vecuma bērni (7-17 gadi). 2016. gadā lielākā daļa bērnu (83% vai 25 bērni) mācās speciālajā skolā, pārējie bērni (17% jeb 5 bērniem) iegūst izglītību filiālē “Teika”, kur tiek organizētas mācības sadarbībā ar Rīgas 5. internātpamatskolu – attīstību centru. Līdzīga situācija vērojama arī iepriekšējos gados (skat. 13.tab.).

13.tab. Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu izglītības līmenis.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Bērnu skaits KOPĀ	53	100	47	100	30	100
IZGLĪTĪBA						
Jaunāki (4 gadi)	1	2	0	0	0	0
Pirmsskolas vecumā (5-6 gadi)	6	11	5	11	0	0
Skolas vecumā (7-17 gadi)	46	87	42	89	30	100
PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBA						
mācās specializētā PII	3	50	3	60	0	0
mācās PII	0	0	0	0	0	0
organizētas mācības mājās	2	33	1	20	0	0
mācības atbilstoši veselības stāvoklim	0	0	0	0	0	0
cits	1	17	1	20	0	0
VISPĀRĒJĀ IZGLĪTĪBA						
mācās profesionāli tehniskā vidusskolā	0	0	1	2	0	0
mācās speciālajā skolā	29	63	26	62	25	83
organizētas mācības mājās	16	35	15	36	5	17
mācības atbilstoši veselības stāvoklim	0	0	0	0	0	0
cits	1	2	0	0	0	0

Atbilstoši ANO komitejas rekomendācijām Latvijai⁴⁷, organizētās mācības filiālē “Teika” liecina par ierobežojumiem atbilstošas izglītības pieejamībā. ANO uzsver, ka ir jāpārtrauc bērnu ar garīga rakstura traucējumu mājniecības prakse.

3.4.8. Pieejamie pakalpojumi

Filiāles „Teika” aprūpes pakalpojuma groza pamatā ir nodrošināt mājokli un sociālo aprūpi, lai apmierinātu pakalpojuma saņēmēju pamatvajadzības (ēdiens (ne retāk kā 4 reizes dienā vai pēc nepieciešamības biežāk);

⁴⁷ Par ANO konvencijas īstenošanu, skatīt, <http://www.lkndz.lv/lv/?n=aktualitates&fu=read&id=377&ln=lv>.

apģērbs, gultas piederumu, gultas veļas, dvieļu un personīgās higiēnas līdzekļu nodrošināšana), kā arī nodrošināt veselības aprūpi un obligātās izglītības pieejamību.

Pēc ekspertu novērojumiem klātienes vizītē filiālē „Teika” un darbinieku apstiprinātās informācijas var secināt, ka lai arī tiek izpildītas prasības⁴⁸ pakalpojuma nodrošināšanā, dzīves apstākļi nenodrošina privātumu, ģimeniskai videi pietuvinātus apstākļus. Mājas sajūtu attālina arī noteiktās prasības ēdiena pagatavošanai.

Klātienes vizītē filiāles “Teika” ekspertu grupa identificēja, ka starp visām četrām reorganizējamām VSAC „Rīga” filiālēm, aprūpes pakalpojuma saņēmēju integrācija vietējā kopienā vislabāk tiek organizēta filiālē „Teika”. Veiksmīgi tiek izmantots līdzās esošais publisko pakalpojumu sniedzējs - tirdzniecības parks „Alfa”, dažādā sabiedriskā transporta pieejamība (tramvajs (ar zemo grīdu), trolejbuss, autobuss) un atpūtas iespējas līdzās esošajā Juglas apkaimē (mežs, ezers).

3.4.9. Alternatīvās aprūpes pakalpojumi

Analizējot individuālajos atbalsta plānos esošo informāciju par piemērotāko alternatīvās aprūpes nodrošināšanu, kas atbilst bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām, izvērtējumus veikušie eksperti visiem filiāles „Teika” izvērtētajiem bērniem kā piemērotāko alternatīvās aprūpes veidu norādījuši aprūpi iestādē. Atbilstoši bērna vecumam uz pārejas brīdi dzīvei kopienā 18 gadījumos ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (paralēli 12 gadījumos tas var būt ar „jauniešu mājas” pakalpojums). Jauniešiem, kuri uz izvērtējuma brīdi bija jau sasnieguši 16 vai 17 gadus, kā piemērotākais atbalsta pakalpojums dzīvei kopienā norādīts grupu mājas/ dzīvokļa pakalpojums (3 gadījumi).

Tikai 1 bērnam paralēli aprūpei ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā ir norādīta speciālā audžuģimene kā vēl viena iespējamām alternatīvām ārpusģimenes aprūpē.

Reorganizācijas plāna izstrādes eksperti ir vienoti viedoklī, kas balstīts ikdienas darbā ar deinstitutionalizācijas mērķa grupām, ka cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem, pat ar komplikētiem funkcionālajiem traucējumiem, pie atbilstoša atbalsta, veiksmīgi var dzīvot kopienā.

3.5. Informācija par filiālē “Teika” esošajām pilngadīgajām personām

Rīgas plānošanas reģiona Eiropas Sociālā fonda projekta „Deinstitutionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”, projekta ietvaros, filiālē „Teika” izvērtēta **1 persona** (vai 3%) no visām filiālē „Teika” esošajām pilngadīgajām personām (33 personas, 2017. gada pavasarī).

Uz 2016. gada 31. decembri ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu saņēma **34 pilngadīgas personas** (kas ir 51% no kopējā filiāles “Teika” pakalpojuma saņēmēju skaita), vecumā no 18 – 35 gadiem. Lielākā daļa ir jaunieši vecumā no 18 – 25 gadiem (88%). Analizējot dalījumu pēc dzimuma ir vērojams neliels vīriešu īpatsvars (56%), visām pilngadīgajām personām ir noteikta invaliditāte, visām personām ir konstatēti garīga rakstura traucējumi (skat. 14.tab. un 15.tab.).

⁴⁸ 2000.gada 12.decembra MK noteikumi Nr.431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”. Skat. <https://likumi.lv/doc.php?id=13628>

14.tab. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu demogrāfiskie rādītāji dinamikā.
(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

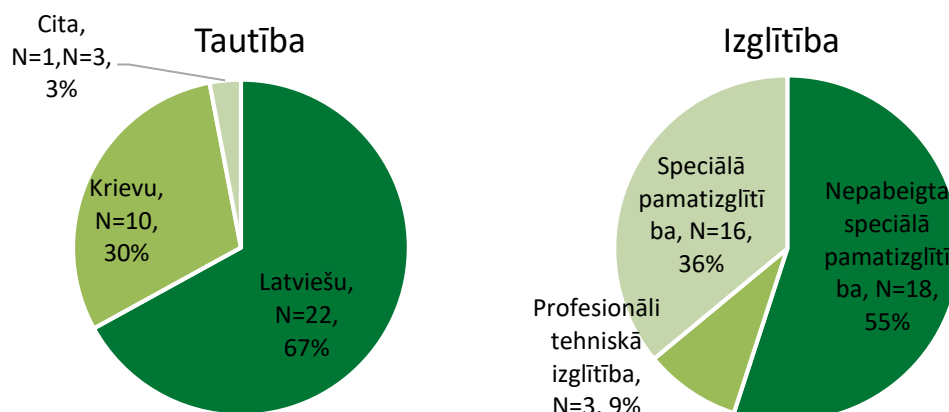
	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Pilngadīgo personu skaits KOPĀ	34	100	33	100	34	100
DZIMUMS						
Vīrieši	19	56	17	52	19	56
Sievietes	15	44	16	48	15	44
VECUMS						
18 - 25 gadi	32	94	31	94	30	88
26 - 35 gadi	2	44	2	6	4	12

Balstoties uz filiāles “Teika” statistikas apkopojumu par filiāles „Teika” pilngadīgo personu sociāli-demogrāfiskajiem rādītājiem redzams, ka filiāles “Teika” pilngadīgo personu vidū ir vērojamas augsts latviešu etniskās piederības īpatsvars (67% jeb 22 personas), otra izplatītākā etniskā piederība ir krievu – 30% jeb 10 personas (skat. 11. att.).

Jāatzīmē, ka informācija par pilngadīgo personu reliģisko piederību nav pieejama, jo netiek apkopota. Pārrunu diskusijas laikā filiāles “Teika” darbinieki sniedz informāciju, ka filiāle “Teika” uztur sadarbību ar dažām tradicionālo⁴⁹ kristīgo konfesiju draudzēm, tā gan nav regulāra, pārsvarā tās ir labdarības un ziedojumu aktivitātes, pilngadīgu personu dalība konfesiju pasākumos ir brīvprātīga.

Analizējot izglītības rādītāju secināms, ka absolūtais vairākums filiāles „Teika” pilngadīgās personas (91%) ir mācījušies speciālās izglītības skolās. 55% personu ir nepabeigta speciālā pamatizglītība, 36% ir ieguvuši speciālo pamatizglītību, savukārt 9% ir nepabeigta vidējā profesionālā tehniskā izglītība.

11.att. Filiāles “Teika” pilngadīgu personu dalījums pēc tautības un izglītības.
(Avots - filiāles “Teika” sniegtā informācija, 2017. gada pavasaris, 33 personas)

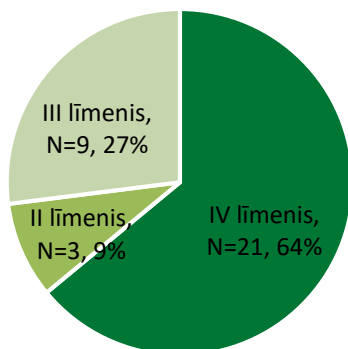
Analizējot filiāles “Teika” pilngadīgo personu funkcionālo ierobežojumu rādītājus redzams, ka absolūtajam vairākumam ir noteikta I grupas invaliditāte (91% vai 31 personas, 2016.gads), kuras pamatā ir komplicēti

⁴⁹ „Sauktas arī par valsts atzītām reliģijām”, Balodis R. Par tradicionālajām reliģiskajām konfesijām un esošajām reliģiskajām organizācijām, avots – „Latvijas Vēstnesis”,1999.-28.maijs.

funkcionālie traucējumi (skat. 15.tab.). Lielākajai daļai pakalpojuma saņēmēju (64% vai 21 personai) piemērots 4. aprūpes līmenis (skat. 12. att.).

12.att. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu aprūpes līmenis.

(Avots - filiāles “Teika” sniegtā informācija, 2017. gada pavasaris, 33 personas)

Skatot datus dinamiskā vērojams, ka ir **pieaudzis to personu skaits kurām ir ierobežota rīcībspēja** – periodā no 2014. līdz 2016. gadam par 10 personām (no 12 līdz 22) (skat. 15.tab). Uz 2016. gada 31. decembri filiālē „Teika” dinamiskā augošu tendenci uzrāda arī personu skaits, kuriem iecelts aizgādānis (pieaugums par 6 personām laika posmā no 2015. līdz 2016. gadam).

Visām pilngadīgām personām ir sakārtots invaliditātes pensijas jautājums, visas personas saņem invaliditātes pensiju atbilstoši noteiktajai invaliditātes grupai.

15.tab. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu ierobežojumu (FT, GRT) rādītāji dinamiskā

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014		2015		2016	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Pilngadīgo personu skaits, KOPĀ	34	100	33	100	34	100
INVALIDITĀTES GRUPA						
I grupas	30	88	30	91	31	91
II grupas	4	12	3	9	3	9
III grupas	0	0	0	0	0	0
GARĪGĀ VESELĪBA						
Garīgās attīstības traucējumi	0	0	27	82	28	82
Psihiskie traucējumi	0	0	6	18	6	18
Citas diagnozes	34	100	0	0	0	0
RĪCĪBSPĒJA						
Ierobežota rīcībspēja*	12	35	15	45	22	65
Nav ierobežota rīcībspēja	22	65	18	55	12	35
AIZGĀDNĪBA						
Iecelts aizgādānis**	10	29	13	39	16	47
Nav aizgādānis	24	71	20	61	18	53
IENĀKUMI						
I grupas invaliditātes pensija	30	88	30	91	31	91
II grupas invaliditātes pensija	4	12	3	9	3	9

*Piezīme: Ar tiesas spriedumu ierobežota rīcībspēja

**** Piezīme:** Ar bāriņtiesas lēmumu ir iecelts aizgādnis

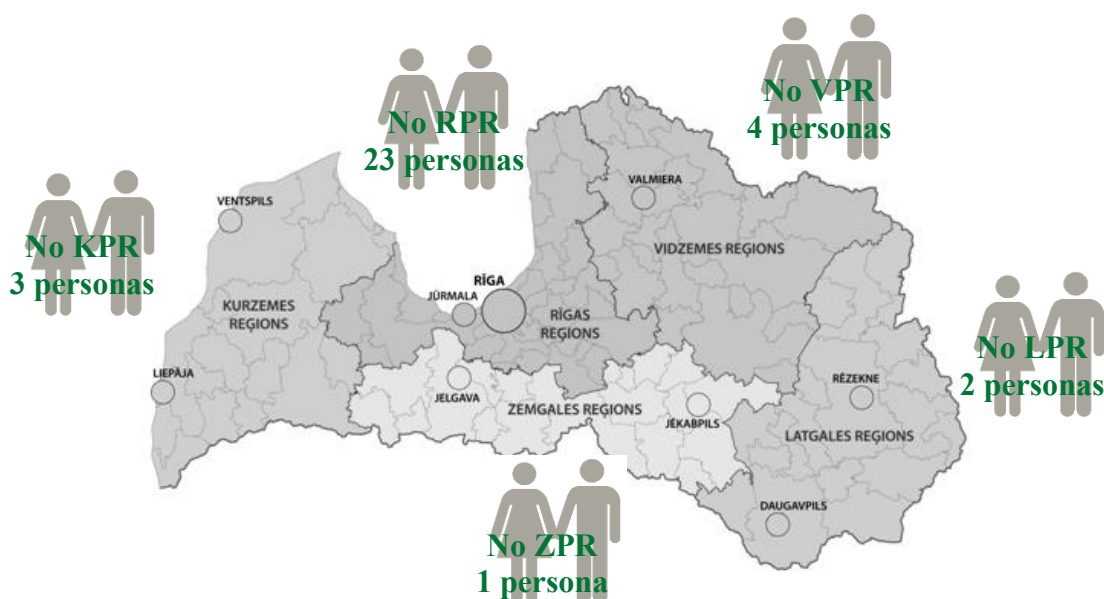
Vērojamas izmaiņas dinamikā

Starpība, starp personu skaitu, kam ar tiesas spriedumu ierobežota rīcībspēja un personu skaitu, kam iecelts aizgādnis, veidojas, jo bāriņtiesām ir grūti atrast personas, kas būtu spējīgas un gatavas veikt aizgādņu pienākumus. Tā rezultātā veidojas situācija, kur personai ir ierobežota rīcībspēja, bet nav iecelts aizgādnis, kā rezultātā nav iespējams nodrošināt attiecīgās personas tiesību ievērošanu.

Filiālē „Teika” atrodas pilngadīgās personas no Rīgas, Zemgales, Vidzemes, Kurzemes un Latgales plānošanas reģioniem, 15 pašvaldībām (skat. 16.tab). Lielākā daļa pilngadīgo personu (70% vai 23 personas) ir no Rīgas plānošanas reģiona (skat 13. att.).

13.att. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu deklarētā dzīvesvieta pirms nonākšanas institūcijā.

(Avots - filiāles “Teika” sniegtā informācija, 2017. gada pavasarī, 33 personas)

16.tab. Filiāles “Teika” aprūpē esošo pilngadīgo personu deklarētā dzīvesvieta pēc pašvaldības.

(Avots - filiāles “Teika” sniegtā informācija, 2017. gada pavasarī, 33 personas)

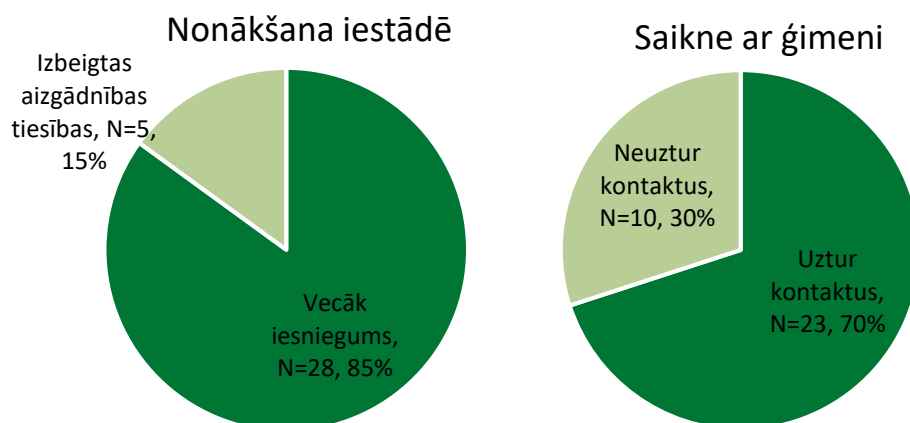
Nr.p.k.	Deklarētā dzīvesvieta	Pilngadīgo personu skaits
	Rīgas plānošanas reģions	23
1	Rīga	17
2	Limbažu novads	3
3	Alojas novads	1
4	Olaines novads	1
5	Stopiņu novads	1
	Vidzemes plānošanas reģions	4
6	Priekule novads	1
7	Raunas novads	1
8	Valkas novads	1
9	Alūksnes novads	1
	Latgales plānošanas reģions	2
10	Dagdas novads	1

Nr.p.k.	Deklarētā dzīvesvieta	Pilngadīgo personu skaits
11	Rēzeknes novads	1
	Zemgales plānošanas reģions	1
12	Dobeles novads	1
	Kurzemes plānošanas reģions	3
13	Liepāja	1

Absolūtais vairākums pilngadīgo personu filiālē „Teika” uzņemtas uz vecāku iesnieguma pamata. Iesniegumā kā galvenais iemesls norādīts bērna veselības stāvoklis. Aptuveni 2/3 ģimeņu uztur kontaktus ar savu pilngadīgo bērnu. Ekspertu vizītes laikā filiālē „Teika” darbinieki papildināja, ka kontaktu biežums ar ģimeni ir ļoti atšķirīgs, ir gadījumi, kad pilngadīgais bērns katru nedēļas nogali dodas mājās, ir ģimenes, kas apciemo savu pilngadīgo bērnu reizi gadā. Pilngadīgās personas, kurām nav kontaktu ar ģimeni, visbiežāk institucionālā aprūpē atrodas no agrīnā bērna vecumā.

14.att. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu nonākšana institūcijā un saikne ar ģimeni.

(Avots - filiāles “Teika” sniegtā informācija, 2017. gada pavasaris, 33 personas)

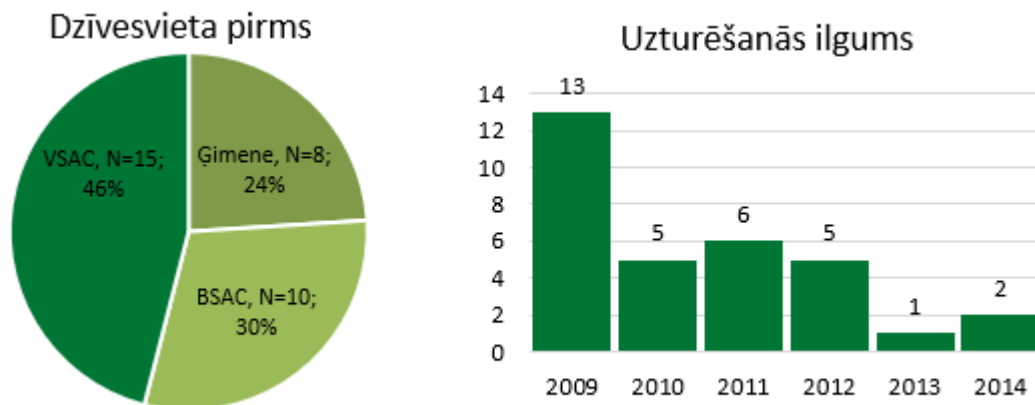

Analizējot uzturēšanās ilguma rādītāju jāatzīmē, ka vidējais uzturēšanās ilgums 6,5 gadi atspoguļo tikai situāciju, cik ilgi konkrētā persona atrodas filiālē “Teika” kā pilngadīga persona. Lielākajai daļai pilngadīgo personu (76%) dzīvesvieta pirms nonākšanas filiālē “Teika” ir bijusi kāda cita aprūpes iestāde (skat. 15.att.). Ekspertu vizītes laikā filiālē “Teika” darbinieki norādīja, ka daļai bērnu sasniedzot pilngadību netiek mainīta dzīvesvieta, tiek veikta tikai pārreģistrācija pilngadīgas personas statusā.

15.att. Filiāles “Teika” pilngadīgo personu uzturēšanās ilgums un dzīvesvieta pirms nonākšanas institūcijā.

(Avots - filiāles “Teika” sniegtā informācija, 2017. gada pavasarī, 33 personas)

Kopumā skatot sasaistē tādus datus kā vecums, dzīvesvieta pirms nonākšanas filiālē “Teika”, saikne ar ģimeni,

uzturēšanās ilgums filiālē “Teika” jāsecina, ka aptuveni 1/3 daļa filiāles “Teikas” pilngadīgo personu ir uzauguši institucionālā aprūpē, un pilnībā zaudējuši saikni ar saviem tuviniekiem un kopienu.

Filiālē „Teika” vērojama zema uzņemto un izstājušos pilngadīgo personu kustība, un tā ir stabila iezīme filiāles “Teika” darbībā, skatot gan tiešo uzņemto – izstājušo personu skaitu dinamikā, gan personu uzturēšanās ilgumu. Pēdējo 3 gadu laikā (2014. – 2016. gads) uzņemto un izstājušos personu skaits ir bijis vienāds (skatīt. 17.tab.). Galvenā kustība notiek uzņemot personas no citas iestādes - psihiatriskās ārstniecības iestādes, speciālās internātskolas un pārsūtot uz citu aprūpes iestādi (skatīt. 17.tab.).

17.tab. Filiāles “Teika” uzņemto un izstājušos pilngadīgo personu rādītāji dinamikā.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	2014	2015	2016	Izmaiņas dinamikā
	skaits	skaits	skaits	
Uzņemto pilngadīgo personu skaits	5	0	0	-
Dzīvesvieta pirms uzņemšanas filiālē				
Ģimenē	1	0	0	-
Citā aprūpes institūcijā	0	0	0	-
Psihiatriskās ārstniecības iestādē	0	0	0	-
Citā ārstniecības iestādē	0	0	0	-
Pusceļa mājā	0	0	0	-
Grupu dzīvoklī	0	0	0	-
Citā institūcijā	4	0	0	-
Izstājušos pilngadīgo personu skaits	3	5	4	
Izstāšanās iemesli				
Atgriešanās ģimenē	0	0	1	-
Nodrošināts pakalpojums dzīves vietā	0	0	0	-
Pārvietots uz citu VSAC	0	1	2	-
Pārvietoti uz psihiatriskās ārstniecības iestādēm	0	3	0	-
Pārcēlušies uz pusceļa mājām	0	0	0	-

	2014	2015	2016	Izmaiņas dinamikā
	skaits	skaits	skaits	
Pārcēlušies uz grupu dzīvokļiem	1	0	0	-
Mirušas	2	1	1	-

Filiāle “Teika” atrašanās vieta ir pateicīga integrācijai kopienā, tuvumā atrodas tirdzniecības centrs “Alfa”, kā arī sabiedriskais transports – tramvajs, trolejbusa, tramvajs, Juglas mežs (500 m). Filiāles “Teika” interneta vietnē ievietotā informācija norāda uz regulāru un aktīvu kultūras, atpūtas un sporta aktivitāšu norisi⁵⁰.

3.6. Informācija par filiāles “Teika” personālu

3.6.1. Filiāles “Teika” pārvaldes struktūra

Filiāles “Teika” darbību pārauga VSAC “Rīga” direktors. Visu VSAC “Rīga” filiāļu, ietverot filiāli “Teika”, sniegto pakalpojumu administrēšana ir centralizēta. Administrācija nodrošina centralizētu pakalpojumu organizāciju, uzraudzību un uzskaiti, finanšu plānošanu un grāmatvedību, personālvadību, iepirkumu plānošanu un veikšanu, informācijas tehnoloģiju pārvaldību.

Amatu vienību funkcionālajā dalījumā ietilpst VSAC “Rīga” administrācijas personāls un filiāļu vadītāji.

Tā kā filiālē „Teika” jau sākti reorganizācijas darbi iestādes likvidēšanai, tad šobrīd ikdienas darbu vada filiāles “Teika” vadītāja pienākumu izpildītājs, kurš pārauga sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas personāla darbu, un kuram vēl ir pakļauti Veselības aprūpes nodaļa vadītājs un Saimniecības nodaļa vadītājs.

Pēc amatu vienību funkcionālā dalījuma filiālē “Teika” strādājošais personāls dalās šādās grupās:

- ❖ saimniecības personāls;
- ❖ sociālās aprūpes personāls;
- ❖ sociālās rehabilitācijas personāls;
- ❖ veselības aprūpes personāls.

Saimniecības personāla sadalījumā ietilpst Saimniecības nodaļas darbinieki (īpašuma uzturēšana, ēdināšana, uzkopšanas un tīrības uzturēšanas palīgdarbi) un lietvedis, sociālās aprūpes personāla sadalījumā – sociālie aprūpētāji un aprūpētāji, sociālās rehabilitācijas personāla sadalījumā – sociālie audzinātāji, sociālie darbinieki, ergoterapeits, psihologs un interešu pulciņu vadītāji speciālisti, veselības aprūpes personāla sadalījumā – veselības aprūpes struktūrvienību vadītājs, medicīnas māsas un citi speciālisti.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Labklājības Ministrijas 30.11.2017. rīkojumu Nr.23.1-1-01/435 no 2017. gada 30. novembra līdz 08.janvārim par VSAC “Rīga” direktora p.i. iecelta VSAC “Rīga” filiāles “Baldone” vadītāja – Elvīra Kisele⁵¹. VSAC „Rīga” direktore Inese Paudere (informācija uz 10.11.2017 VSAC “Rīga” interneta vietnē)⁵² reorganizācijas plāna izstrādes laikā uz izmeklēšanas laiku⁵³ saistībā ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem VSAC „Rīga” filiālē „Rīga” ir atstādināta no amata pienākumu pildīšanas.

⁵⁰ Filiāles “Teika” rīkotie pasākumi (2017) Skatīt,

http://www.vsacriga.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=1373:paskumu-retrospekcija-vsac-rgafilil-teika-septembra-mnes&catid=70:pasakumi-teika&Itemid=163

⁵¹ VSAC Rīga mājaslapa. Skatīt, http://vsacriga.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=21&Itemid=86

⁵² VSAC “Rīga” mājaslapa. Skatīt, <http://vsacriga.gov.lv>

⁵³ VSAC “Rīga” mājaslapa. Skatīt, <http://vsacriga.gov.lv>

Filiāles „Teika” vadītāja Ina Zajončkovska⁵⁴.

3.6.2. Filiāles “Teika” darbinieku struktūra

Filiālē “Teikai” uz 2016. gada 1.janvāri tika apstiprinātas **88 amata vietas**, strādājošo darbinieku skaits uz 2016. gada 1.janvārī – **88 darbinieks** (vai 81.25 slodzes). Analizējot filiāles „Teika” darbinieku dalījumu pēc ieņemamā amata, redzams, ka amatu sarakstā ir 30 dažādas pozīcijas, skaitliski lielākā – aprūpētājs (skat. 18.tab.). Otrkārt ir jāatzīmē, lai gan VSAC „Rīga” ir izveidota centralizēta administratīvā funkcija, tomēr arī filiāles ikdienas darba nodrošināšanai ir izveidota sava pārvaldes struktūra no 3 vadītājiem.

18.tab. Filiāles “Teika” darbinieku dalījums pēc amata.

(Avots – filiāles “Teika” sniegtā informācija)

Nr.p.k.	Amati	Slodzes
1	Filiāles vadītājs	1
2	Sociālais darbinieks	2
3	Aprūpētājs	44
4	Sociālais audzinātājs	2
5	Sociālais aprūpētājs	2
6	Ergoterapeits	0.5
7	Psihologs	0.5
8	Mūzikas interešu pulciņa audzinātājs	0.5
9	Sporta interešu pulciņa audzinātājs	0.5
10	Veselības aprūpes sektora vadītājs	1
11	Medicīnas māsa	6
12	Pediātrs	0.5
13	Fizioterapeits	1
14	Fizikālās terapijas māsa	0.5
15	Masieris	1
16	Psihiatrs	0.5
17	Saimniecības nodaļas vadītājs	1
18	Apkopējs	1
19	Lietvedis	1
20	Elektriķis	0.5
21	Mantzinis	1
22	Noliktavas pārzinis	1.75
23	Palīgstrādnieks	1
24	Šefpavārs	1
25	Pavārs	3
26	Santehniķis	1.0
27	Sētnieks	1
28	Šuvējs	0.5
29	Veļas mazgātājs	2
30	Virtuves darbinieks	2

⁵⁴ VSAC “Rīga” Skatīt, <http://vsacrīga.gov.lv>

2016. gada 1. janvārī pēc amatu vienību funkcionālā dalījuma 77% (jeb 68 darbinieki) nodarbināti bērnu un pilngadīgu personu aprūpē, 23% (jeb 19 darbinieki) nodrošina atbalsta funkcijas. Tā kā filiālē “Teika” nav nodalīts personāls, kas strādā tikai ar bērniem, ir aprēķināts kopējais **strādājošo darbinieku un speciālistu īpatsvars – 0,85 uz 1** pakalpojuma saņēmēju (aprēķins – nodarbināto darbinieku un speciālistu skaits aprūpē/kopējais aprūpes pakalpojuma saņēmēju skaits, uz 2016. gada 1.janvāri (80 pakalpojuma saņēmēju)).

Ekspertu grupas vizītes laikā filiālē “Teika” sarunās ar darbiniekiem tika saņemta informācija, ka saistībā ar filiāles “Teika” plānoto slēgšanu 2017. gadā, daudzi bijušie darbinieki pārtraukuši darba attiecības, bet jaunu darbinieku piesaistīšana uz pagaidu laiku ir apgrūtināta. Papildus darbinieku darba nespējas gadījumi saistībā ar veselību un ikgadējie atvaļinājumi rada samērā biežus gadījumus, ka dienā ir tikai 1 aprūpes darbinieks uz 10 personu lielu grupu. Nepietiekamais darbinieku skaits sekmē arī to, ka bērniem jādzīvo ļoti ciešos apstākļos (6 gultas vienā istabā), kamēr filiālē “Teika” ir tukšas telpas, kas ir atbrīvojušās uz kopējo bērnu skaita samazināšanos valsts aprūpes iestādēs.

Kopumā apkopotie dati par filiāles “Teika” darbinieku īpatsvaru uz vienu pakalpojuma saņēmēju liecina par to, ka reālais aprūpē iesaistītā personāla apjoms ir nesamērojams ar filiāles “Teika” aprūpē esošo pakalpojuma saņēmēju skaitu. Jāizceļ tas, ka filiālē “Teika” uz 2016. gada 31. decembri 91% no pilngadīgajiem pakalpojuma saņēmējiem bija noteikta 1. grupas invaliditāte un balstoties uz 2017. gada DI neizvērtēto bērnu datiem (2017. g.) 15 no 28 bērniem ir noteikts 4. aprūpes līmenis, 9 – 3. aprūpes līmenis un 4 – 2. aprūpes līmenis. Līdz ar to var secināt, ka nepietiekamais aprūpes darbinieku skaits uz vienu pakalpojuma saņēmēju nelabvēlīgi ietekmē ne tikai to aprūpi, bet arī ierobežo piekļuvi pakalpojumiem un integrāciju sabiedrībā.

3.6.3. Filiāles “Teika” personāla sociāli – demogrāfiskais portrets

Analizējot filiāles „Teika” personālu pēc sociāli demogrāfiskiem rādītājiem redzams, ka absolūtais vairākums darbinieku ir sievietes (93% vai 82 personas), pakalpojuma personāla vidū sieviešu īpatsvars ir vēl augstāks (99%). Lielākā daļa darbinieku (67% vai 59 personas) ir vecumā pēc 50 gadiem un 78% (69 personām) ir vidēja/vidējā profesionālā vai pamatizglītība. Šādu darbinieku profilu sekmējusi plānotā filiāles “Teika” slēgšana. To apstiprina arī darba stāža rādītājs, pēc kura redzams, ka tikai 1/3 daļa darbinieku strādā filiālē “Teika” ilgāk par 5 gadiem. Savukārt, **41%** (vai 36 personas) **darbinieku strādā** no 1 – 5 gadiem un 27% (vai 24 personas) tikai līdz gadam. Lielākajai daļai darbinieku (59% vai 52 personām) deklarētā dzīvesvieta ir Rīgas pilsētā. 84% no filiāles “Teika” personāla, kas ir ieguvuši 1. vai 2. līmeņa augstāko izglītību vai maģistra grādu pieder pakalpojuma sniedzēju personāla grupai.

19.tab. Filiāles “Teika” personāla sociāli – demogrāfiskais portrets.

(Avots – LM, VSP dati uz katra gada 31.decembri.)

	Filiāles "Teika" personāls		Administratīvais personāls		Pakalpojuma personāls		Pakalpojuma atbalsta personāls	
	skaitis	%	skaitis	%	skaitis	%	skaitis	%
	88 darbinieki		1 darbinieks		68 darbinieki		19 darbinieki	
DZIMUMS								
sieviete	82	93	1	100	67	99	14	74
vīrietis	6	7	0	0	1	1	5	26
VECUMS								
Līdz 30 gadiem	6	7	0	0	5	7	1	5
31 - 40 gadi	4	5	1	100	3	4	0	0
41 - 50 gadi	19	22	0	0	16	24	3	16
51 - 60 gadi	36	41	0	0	28	41	8	42

	Filiāles "Teika" personāls		Administratīvais personāls		Pakalpojuma personāls		Pakalpojuma atbalsta personāls	
	88 darbinieki		1 darbinieki		68 darbinieki		19 darbinieki	
	skaits	%	skaits	%	skaitis	%	skaitis	%
61+ gadi	23	26	0	0	16	24	7	37
IZGLĪTĪBA								
pamatizglītība	10	11	0	0	9	13	1	5
vidējā/ vidējā profesionālā izglītība	59	67	0	0	43	63	16	84
1. līmeņa augstākā izglītība	3	4	0	0	3	4	0	0
2. līmeņa augstākā izglītība	13	15	0	0	11	16	2	11
maģistra grāds	3	3	1	100	2	3	0	0
DEKLARĒTĀ DZĪVESVIETA								
Rīga	52	59	1	100	35	51	16	84
ārpus Rīgas	36	41	0	0	33	49	3	16
DARBA STĀŽS IESTĀDĒ								
līdz 1 gadiem	24	27	0	0	17	25	7	37
1 - 5 gadi	36	41	0	0	27	40	8	42
6 - 20 gadi	18	20	1	100	16	24	2	11
21+ gadi	10	11	0	0	8	12	2	11

Ņemot vērā, ka filiāles "Teika" aprūpē atrodas gan zēni, gan meitenes augstais sieviešu darbinieku īpatsvars var negatīvi ietekmēt bērnu attīstību noteiktos vecuma posmos. Darbinieku vecuma struktūra norāda uz personāla novecošanos.

3.6.4. Filiāles "Teika" personāla apmācības

VSAC „Rīga” 2016. gada publiskajā pārskatā norādīts, ka darbiniekiem ik gadu tiek nodrošināta iespēja paaugstināt savu kvalifikāciju. Darbinieku kvalifikācijas celšana norit pēc apstiprināta plāna. Personāla apmācību vajadzības tiek noteiktas, ņemot vērā MK noteikumos nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” no 2017. gada 13. Jūnija noteiktās prasības, darbinieku esošo izglītību, jau apgūtās zināšanas un veicamā amata pienākumu izpildei papildus nepieciešamās zināšanas.

Savukārt LM kā vienu no deinstitucionalizācijas procesam izvirzītajiem uzdevumiem (LM seminārs „Bērnu tiesību aizsardzības aktualitātes”, 16.08.2017.) ir noteikusi Quality4Children standartu⁵⁵ praktisku iedzīvināšanu bērnu ārpusģimenes aprūpei Latvijā, kas paredz, ka aprūpētāji saņem nepārtrauktu un specifisku papildus apmācību un atbalstu, lai spētu nodrošināt viņu aprūpē esošo bērnu īpašās vajadzības. Līdz ar to ikvienam darba ņēmējam vai devējam, kas iesaistīsies bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu sniegšanā būs jāapgūst jaunas bērnu aprūpes sfērai atbilstošas zināšanas un prasmes, tai skaitā apmācības par kopīgajām Eiropas vērtībām – cilvēka cieņu, vienlīdzību un cilvēktiesību ievērošanu, kas noteiktas ANO Konvencijā par bērna tiesībām, ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, u.c. starptautisko saistību dokumentos.

⁵⁵ Ārpusģimenes aprūpe – Quality4Children. Skat. http://www.bti.gov.lv/lat/arpsgimenes_aprupe/quality4children/ un 2017. gada 13. jūnija MK noteikumu Nr. 338

Pamatojoties uz informāciju, kas apkopta DI plāna bērnu individuālo vajadzību izvērtēšanā un atbalsta plānu izstrādē, var prognozēt kompetenču un prasmju pieprasījumu aprūpes personālam un organizēt attiecīgas apmācības.

Filiālē „Teika” personāla apmācībām līdzās risināms jautājums ir salīdzinoši zemais atalgojuma līmenis sociālajā aprūpē iesaistītajam personālam, kas nozīmē, ja tiek ieguldīts aprūpes personāla apmācībās, piemēram, ar mērķi specializēt darbiniekus kādā bērnu aprūpes attīstību veicinošā terapijā, un nenodrošinot konkurētspējīgu atalgojumu, pastāv risks apmācītos darbiniekus zaudēt.

Pie tam, vizītes laikā darbinieki ekspertiem sniedza informāciju, ka pašlaik lielākā daļa esošo darbinieku ir specializējušies un saņēmuši apmācības darbam ar bērniem nevis pilngadīgām personām. Tas norāda uz personāla kvalifikāciju neatbilstību pakalpojuma saņēmēju kvalitatīvai aprūpei.

3.7. Informācija par filiāles “Teika” infrastruktūru

Filiāles “Teika” īpašums ar kadastra numuriem ir – 01000922295001, 01000922295003, 01000922295004, 01000922295006, 01000922295010, 01000922295011 un 01000922295012, kas atrodas Stāmerienas iela 4, Rīgā, sastāv no zemesgabala 16 878 m² platībā un uz zemesgabala esošajām būvēm/ ēkām, kuru īpašnieks ir Labklājības ministrija. Filiāles „Teika” būves/ ēkas atrodas daļēji uz privātpašnieku zemes: Guntis Ozols (zeme – 946,9 m²), Ilga Samsone (zeme – 946,9 m²), divi īpašnieki – Andris Kalniņš (zeme – 145 m²) un Silvija Samsone (zeme – 145 m²) nav atsaukušies nomas līgumu slēgšanai.

Filiāles “Teika” ekspluatācijā ir 7 ēkas, kas sevī ietver vienu ēku ar diviem virszemes un vienu pazemes stāviem, 6 nedzīvojamās ēkas/ palīgēkas ar vienu virszemes stāvu. Filiāles “Teika” ekspluatācijā esošo 7 ēku kopējā platība ir 2135,3 m², kas sevī ietver dzīvojamo ēku – 1926 m², nedzīvojamo palīgēku Nr.1 – 38,7 m², nedzīvojamo palīgēku Nr.2 – 38,1 m², nedzīvojamo palīgēku Nr.3 – 31,9 m², nedzīvojamo palīgēku Nr.4 – 38,1 m², nedzīvojamo palīgēku Nr.5 – 27,9 m² un nedzīvojamo palīgēku Nr.6 – 33,8 m²

Filiāle „Teika” ir izvietota tipveida bērnu dārza ēkā un tai nav konstatētas atkāpes no prasībām, kas ietekmētu ēkas drošumu (atsauce – BVKB atzinums Nr.52-1/556 par publisko ēku ekspluatācijas pārbaudi no 10.07.2015).

2015. gadā tika uzstādītas elektrības padves līnijas automātiskās pārslēgšanas ierīces uz ģeneratoru, renovēta ventilācijas sistēma un izbūvēta automātiskās balss ugunsgrēka izziņošanas sistēma⁵⁶. Kopumā filiālē „Teika” inženierkomunikācijas atbilst ēkas ekspluatācijai izvirzītajām prasībām un tiek uzlabotas, lai nodrošinātu to atbilstību normatīvajiem aktiem.

Pie filiāles „Teika” ēkas ir pieejama āra teritorija brīvā laika pavadīšanai. Ap ēku ir uzstādīts žogs. Pie ēkas ir izveidots rotaļu laukums, kurš ir sliktā materiāltehniskajā stāvoklī un neveicina fiziskās aktivitātes. Pie tam, rotaļu laukuma segums – melnzeme un izbūvētie celiņi ierobežo to bērnu pārvietošanos, kur atrodas ratiņkrēslos. Kopumā filiālē „Teika” personām ar kustību traucējumiem netiek nodrošināta pietiekama vides pieejamība.

Ekspertu vizītes laikā filiālē „Teika” tika saņemta informācija, ka tiek plānots filiāli “Teika” slēgt, jo nav iespējams sakārtot īpašumtiesības. Būtiskāks ierobežojums ēkas piemērotībai dzīvesvieta pakalpojumam ir ēkas apjoma nepiemērotība (dzīvojamās ēkas platība 1926, 00 m² / 24 bērni (maksimāli pieļaujamais bērnu skaits vienā ēkā = 80,25 m² / uz 1 bērnu) ārpusģimenes aprūpes vietai, kas noteikts starptautiskajos un Latvijas valsts normatīvos bērnu aprūpes iestādēm⁵⁷.

⁵⁶ VSAC “Rīga” Darbības stratēģija 2015. – 2016. gadam. Skat. [http://www.vsacriga.gov.lv/attachments/122_VSAC_R%C4%ABga_strat%C4%93%C4%A3ija_2015-2016_gadam%20\(2\).pdf](http://www.vsacriga.gov.lv/attachments/122_VSAC_R%C4%ABga_strat%C4%93%C4%A3ija_2015-2016_gadam%20(2).pdf)

⁵⁷ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338 - <https://likumi.lv/doc.php?id=291788,16.lpp,42.punkts>

2. pielikumā pieejama filiālē „Teika” fotofiksācija, kas veikta VSAC apmeklējuma laikā reorganizācijas plāna izstrādes ietvaros.

3.8. Informācija par filiāles “Teika” budžetu⁵⁸

Filiāles "Teika" faktiskie ieņēmumi 2016.gadā bija EUR 901 632,00 (ieņēmumi no valsts budžeta saņemtie transferti no pašvaldībām EUR 7 783,00 un citi ieņēmumi EUR 5 269,00). Transfertu ieņēmumus veidoja pašvaldību maksājumi par sociālajiem aprūpes pakalpojumiem.

Ieņēmumus no maksas pakalpojumiem veidoja privātpersonu maksājumi par sociālajiem pakalpojumiem. Transfertu ieņēmumus veidoja pašvaldību maksājumi par sociālajiem aprūpes pakalpojumiem.

2016. gadā filiāles “Teika” kopējie izdevumi bija € 853 407,00. Salīdzinoši ar 2014. gadu, izmaksas ir samazinājušās par 3,44%, bet, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājušās par 6,16%.

20.tab. Kopējo izdevumu dinamika pēdējos 3 gados.

Gads	Kopējās izmaksas
2014	€ 883 800,00
2015	€ 909 449,00
2016	€ 853 407,00

2016. gadā vienas gultasdienas izmaksas bija € 32,56. Salīdzinājumā ar 2014. gadu, vienas gultasdienas izmaksas ir pieaugušas par 6.54%, salīdzinot ar 2015. gadu - 9.21%. Izmaksu pieaugums nav būtisks un ir saistīts ar samazinājušos pakalpojuma saņēmēju skaitu.

21.tab. Vidējās vienas gultasdienas izmaksas pēdējo 3 gadu laikā.

Gads	1 gultasdienas izmaksas
2014	€ 30,56
2015	€ 29,81
2016	€ 32,56

Izmaksu ziņā ietilpīgākā izmaksu sastāvdaļa ir personāla atalgojums. Atalgojuma īpatsvars laika periodā no 2014. gada līdz 2016. gadam svārstās no 74,90% līdz 78,24%. Samazinoties pakalpojuma saņēmēju skaitam, atalgojuma īpatsvars kopējās izmaksās palielinās. Atalgojuma īpatsvars (tajā skaitā darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas).

22.tab. Atalgojuma īpatsvars.

Gads	Atalgojuma īpatsvars
2014	76,79%
2015	74,90%
2016	78,24%

Uz pakalpojuma saņēmēju vajadzībām, kas sastāv no ēdināšanas, medikamentiem, kā arī mīkstā inventāra, nodrošināšanai vidēji dienā 2016. gadā tika tērēti € 2.31, kas, salīdzinot ar 2014. gadu, ir par € 0.05 mazāk un, salīdzinājumā ar 2015. gadu, par € 0.24 vairāk.

23.tab. Pakalpojuma saņēmēja vajadzību nodrošināšanas izmaksas vidēji dienā.

Gads	Pakalpojuma saņēmēja vajadzību nodrošināšanas izmaksas vidēji dienā
2014	€ 2,37

⁵⁸ Iestādes sniegtā informācija.

2015	€ 2,07
2016	€ 2,31

Ēdināšanas izmaksas ir nenozīmīgi svārstījušās, bet salīdzinoši ar 2014. gadu nav vērojamas būtiskas izmaksu pieaugums. Pakalpojuma saņēmēju ēdināšanas nodrošināšanai vidēji dienā 2016. gadā tika tērēti € 1,89.

24.tab. Ēdināšanas izmaksas vidēji dienā.

Gads	Ēdināšanas izmaksas vidēji dienā
2014	€ 1,85
2015	€ 1,73
2016	€ 1,89

Ēkas uzturēšanas jeb fiksētie izdevumi, kas nav atkarīgi no pakalpojuma saņēmēju skaita, pēdējo 3 gadu laikā ir svārstījušies. 2015. gadā šādiem izdevumiem tika tērēti € 137 518,00, bet 2016. gadā €117 207,00. Savukārt, izmaksas vienai gultas dienai 2016. gadā bija € 4,47 un, salīdzinoši ar 2014. gadu, ir palielinājušās par € 0,36, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājušās – € 0,04. Šīs izdevumu pozīcijas īpatsvars kopējos izdevumos ir no 13.45% līdz 15.12%.

25.tab. Fiksēto izdevumu dinamika.

Gads	Apkure, komunālie, pārējie izdevumi	Fiksēto izmaksu īpatsvars	Fiksētās izmaksas vienai gultas dienai
2014	€ 118 843	13,45%	€ 4,11
2015	€ 137 518	15,12%	€ 4,51
2016	€ 117 207	13,73%	€ 4,47

2015. gadā vērojama kopējo izmaksu pieaugums atspoguļojās tikai ēkas uzturēšanas jeb fiksētajos izdevumos. Savukārt izmaksu pozīcijās, kas ir saistītas ar pakalpojuma saņēmējiem un personāla atalgojumi ir vērojamas samazināšanas. Salīdzinot gan ar 2014., gan 2015. gadu, 2016. gadā filiāle “Teika” kopējās izmaksas kritas. Tiesa gan 2016. gadā salīdzinoši ar 2015. gadu ir vērojams pieaugums ar pakalpojuma saņēmējiem un personāla atalgojumu saistītajos izdevumos un kritums ar ēkas uzturēšanu saistītajos izdevumos.

Līdzīgas tendences ir vērojamas salīdzinot 2016. gada izdevumu pozīcijas ar 2014. gada izdevumu pozīcijām. Tiesa gan izdevumi pakalpojuma saņēmēja vajadzību nodrošināšanai vidēji dienā un apkurei, komunālajiem, u.c. 2016. gadā ir mazāki nekā 2014. gadā. Savukārt fiksēto izmaksu īpatsvara pozīcijā un fiksēto izmaksu vienai gultas dienai pozīcijā ir vērojams pieaugums.

Svārstības filiāles “Teika” izmaksās var skaidrot ar pakalpojuma saņēmēju kopskaita samazināšanos (2014. gadā – 87, 2015. gadā – 80 un 2016. gadā – 64), kā arī balstoties uz VSAC “Rīga” Darbības stratēģijā 2015. – 2016. gadam filiālē “Teika” 2015. gadā tika uzstādītas elektrības padves līnijas automātiskās pārslēgšanas ierīces uz ģeneratoru, renovēta ventilācijas sistēma un izbūvēta automātiskās balss ugunsgrēka izziņošanas sistēma.

3.9. Aprūpes pakalpojuma kvalitātes vērtējums

Balstoties uz to, ka Latvijā kā viens no pamatprincipiem DI īstenošanai ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem tiek izmantots Quality4Children standarts⁵⁹, kas paredz, ka “ārpusģimenes aprūpes vietai jāatbilst bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sākotnējai sociālajai videi”, un izrietoši tam, ilgstošas aprūpes institūcijām ir jāpieliek apzinātas pūles, lai nodrošinātu ārpusģimenes aprūpes vietas atbilstību bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sociālajai videi, reorganizācijas plāna izstrādes eksperti veikuši filiālē „Teika” aprūpes pakalpojuma bērniem kvalitātes izvērtējumu atbilstoši iepriekš minētajam standartam.

⁵⁹ Quality4Children standarti http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/quality4children/

26.tab. Filiālē „Teika” aprūpes pakalpojuma bērniem kvalitātes izvērtējums atbilstoši “Quality4Children standartiem bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā” ekspertu skatījumā.
(Avots – autoru izstrādāts)

STANDARTS	ATBILSTĪBAS VĒRTĒJUMS (1 – neatbilst, 2 – atbilst daļēji, 3 – atbilst)
7. standarts: Bērna ārpusģimenes aprūpes vieta atbilst viņa/viņas vajadzībām, dzīves situācijai un sākotnējai sociālajai videi. Bērns uzaug iekļaujošā, atbalstošā, drošā un gādīgā vidē. Tas, ka bērnam tiek dota iespēja uzaugt gādīgā ģimenes vidē, nodrošina šo vides kritēriju izpildi. Jaunajā ārpusģimenes aprūpes vietā bērnam ir iespēja izveidot stabilas attiecības ar aprūpētāju un nezaudēt saikni ar viņa/viņas sociālo vidi.	NEATBILST Filiāle “Teika” neatbilst bērnu vajadzībām pēc būtības jo nenodrošina bērnam augšanu ģimenē vai ģimeniskā vidē. Personāla darba grafiks tiek organizēts atbilstoši maiņas grafikam vai standarta darba laika ietvaros. Balstoties uz personāla mainību, netiek veidotas stabilas attiecības starp personālu un bērniem. Darba organizācijas principi atbilst aprūpes iestādes formai, nevis ģimeniskai videi pietuvinātam pakalpojumam. Bērniem, kas ievietoti filiālē “Teika” no Latgales, Kurzemes, Vidzemes un Zemgales reģioniem, lielais attālums ir šķērslis nodrošināt saikni ar iepriekšējo sociālo vidi. Individuālajos bērnu atbalsta plānos kā atbilstošākā alternatīva ieteikts specializētais ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums vai specializētais grupu dzīvoklis, atbilstoši bērnu vecumam uz pārejas brīdi dzīvē kopienā. Tikai 1 bērnam ir norādīta speciālā audžuģimene kā piemērotākā alternatīva ārpus ģimenes aprūpei. Filiālē “Teika” kopā ievietoti bērni (30) un pilngadīgas personas (34). ANO Bērnu tiesību komitejas apsvērumos, ANO Konvencijas par bērna tiesībām izpildi izteiktas bažas, ka bērni tiek ievietoti aprūpes institūcijās kopā ar pilngadīgām personām, vairs netiek atbalstīta bērnu un pilngadīgu personu atrašanās vienā aprūpes institūcijā, savukārt pakalpojumu plānošanā, attīstībā un sniegšanā tiek ievērots princips, ka netiek pieļauta nesaderīgu pakalpojuma saņēmēju grupu atrašanās vienuviet.
8. standarts: Bērns nezaudē saikni ar savu izcelsmes ģimeni. Bērna attiecības ar viņa/viņas izcelsmes ģimeni tiek veicinātas, saglabātas un atbalstītas, ja tas ir bērna vislabākajās interesēs.	DAĻĒJI ATBILST Aptuveni ½ pusei no filiālē “Teika” esošajiem bērniem ir saikne ar ģimeni. No DI pasākuma ietvaros veikto bērnu izvērtējumiem redzams, ka filiālē „Teika” ievietoti bērni no visiem Latvijas plānošanas reģioniem – Rīgas, Kurzemes, Zemgales, Vidzemes un Latgales, tālu no ierastās sociālās vides, līdz ar to vecāku un bērnu saskarsme ir apgrūtināta lielā attāluma dēļ. Aptuveni 1/3 bērnu ir no Rīgas plānošanas reģiona. Aptuveni 1/3 bērni filiālē “Teika” ievietoti uz vecāku iesnieguma pamata. Kā viens no būtiskākajiem

STANDARTS	ATBILSTĪBAS VĒRTĒJUMS (1 – neatbilst, 2 – atbilst daļēji, 3 – atbilst)
	iemesliem bērnu nokļūšanai filiālē “Teika” ir minēta vecāku „atkarību problēmas”. Skatot bērnu izstāšanās rādītājus dinamiskā redzams, ka 2016. un 2015. gadā neviens no filiālē “Teika” esošajiem bērniem nav adoptēts vai nodots audžuģimenes aprūpē. Reti ir arī gadījumi, kad bērni atgriežas ģimenē.
9. standarts: Aprūpētājiem ir atbilstoša kvalifikācija un darba apstākļi. Pirms aprūpētājiem tiek uzticētas rūpes par bērnu, viņi tiek rūpīgi novērtēti, atlasīti un apmācīti. Aprūpētāji saņem nepārtrauktu apmācību un profesionālo atbalstu, lai nodrošinātu bērna vispārējo attīstību.	NEATBILST Lielākajai daļai filiāles “Teika” esošo darbinieku (78% vai 69 personām) ir vidēja/vidējā profesionālā vai pamatzglītība. Šādu darbinieku profilu sekmējusi plānotā iestādes slēgšana. Pēc filiāles “Teika” darbinieku sniegtās informācijas ekspertu vizītes laikā iestādē, daudzi bijušie darbinieki pārtraukuši darba attiecības, laicīgi atrodot citu patstāvīgu darbu. To apstiprina arī darba stāža rādītājs, pēc kura redzams, ka tikai 1/3 daļa darbinieku strādā iestādē ilgāk par 5 gadiem. Cilvēkresursu trūkuma dēļ kvalificētu darbinieku piesaistes iespējas ir ierobežotas, un veikt darbinieku rūpīgu novērtēšanu un atlasī praktiski nav iespējams. Personālam nav specifiskas izglītības darbā ar bērniem ar īpašām vajadzībām. Šāds darbinieku sastāvs arī neveicina ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma nodrošināšanu. Balstoties uz 2016. gada 1. janvāra datiem pēc amatu vienību funkcionālā dalījuma 77% (jeb 68 darbinieki) nodarbināti bērnu un pilngadīgu personu aprūpē. Ņemot vērā, ka visi bērni ir ar invaliditāti un 3., 4. aprūpes līmeni, aprūpes un sociālā darbā iesaistītais darbinieku skaits un nepieciešamās kompetences ir nepietiekamas. VSAC 2016. gada publiskajā pārskatā norādīts, ka darbiniekiem ik gadu tiek nodrošināta iespēja paaugstināt savu kvalifikāciju. Darbinieku kvalifikācijas celšana norit pēc apstiprināta plāna. Personāla apmācību vajadzības tiek noteiktas, ņemot vērā MK noteikumos nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” no 2017. gada 13. Jūnija noteiktās prasības, darbinieku esošo izglītību, jau apgūtās zināšanas un veicamā amata pienākumu izpildei papildus nepieciešamās zināšanas.
10. standarts: Aprūpētāja attiecības ar bērnu balstās uz sapratni un cieņu.	NEATBILST Ekspertu vizītes laikā, novērojot savstarpējo bērnu darbinieku komunikāciju konstatēts, ka filiāles “Teika” iemītnieki tiek vesti ārā, bet savstarpējā komunikācija ir

STANDARTS	ATBILSTĪBAS VĒRTĒJUMS (1 – neatbilst, 2 – atbilst daļēji, 3 – atbilst)
Aprūpētājs velta bērnam individuālu uzmanību un apzināti cenšas iemantot viņa/viņas uzticēšanos un saprast viņu. Aprūpētāja komunikācija ar bērnu vienmēr ir atklāta, godīga un cieņas pilna.	neattīstīta, katrs par sevi (bērni nomierina sevi šūpojoties, norobežojas, sega uz galvas, aizgriezušies, nekontaktē), divas bērnu grupiņas darbojas ļoti nepiemērotās vietās uz celiņa, katrā viens aprūpētājs, kurš nespēj nodrošināt individuālu uzmanību katram bērnam. Aprūpētāju komunikācija atbilstoši katra darbinieka izpratnes un izglītības līmenim. Esošā darba organizācija izmantojot maiņu grafiku neveicina individuālu pieeju. Kopējais personāla skaits uz 1 bērnu ir 0,85 – kas norāda uz to, ka aprūpes personāla attiecība pret vienu bērnu ir vēl zemāka, tas norāda, ka bērna iespējas saņemt individuālu uzmanību ir ierobežotas.
11. standarts: Bērnam tiek nodrošināta iespēja aktīvi piedalīties lēmumu, kuri tieši ietekmēs viņa/viņas dzīvi, pieņemšanā. Bērns tiek uzskatīts par savas dzīves ekspertu. Bērns tiek informēts, uzklauts un uztverts nopietni, un viņa/viņas spējas tiek atzītas kā stiprs potenciāls. Bērns tiek iedrošināts paust savas jūtas un pieredzi.	NEATBILST Pakalpojums filiāle “Teika” tiek organizēts atbilstoši ilgstošas aprūpes pakalpojuma pieņemtajām formām. Bērna intereses un vajadzības tiek salāgotas ar filiāles “Teika”, personāla, aizbildņu un pašu bērnu iespējām/vajadzībām un interesēm. Plānojot filiāles “Teika” reorganizāciju 2016. gadā 13 bērni tika pārvietoti uz citām bērnu aprūpes iestādēm. Personāls izstrādā dienas kārtību un nosaka bērnu izvietojumu guļamtelpās, kurās nav nekā personīga, uz vienādām gultām un skapīšiem pielīmēts papīrs ar vārdu un uzvārdu. Arī citu telpu iekārtojums bezpersonisks un neliecina par individuālo spēju un interešu nodrošināšanu. Pakalpojumam ir iekšējās kārtības noteikumi, kas izstrādāti atbilstoši normatīvajam regulējumam. Filiāles „Teika” aprūpes pakalpojuma groza pamatā ir nodrošināt mājokli un sociālo aprūpi, lai apmierinātu pakalpojuma saņēmēju pamatvajadzības. Bērniem nav iespējas izvēlēties izglītības formu, interešu izglītības pasākumus, saturīgas dienas pavadīšanas iespējas, to nosaka pedagoģiski medicīniskā komisija.
12. standarts: Bērns saņem aprūpi piemērotos dzīves apstākļos. Aprūpes organizācijas dzīves līmenis un infrastruktūra atbilst bērna vajadzībām attiecībā uz komfortu, drošumu, veselīgiem sadzīves apstākļiem, kā arī netraucētu piekļuvi izglītībai un sabiedrībai.	DAĻĒJI ATBILST Filiāle “Teika” ir izvietota tipveida bērnudārza ēkā, kura atrodas uz vairāku īpašnieku privātās zemes. Ēkai ir nepietiekama vides pieejamība. Pēc ekspertu novērojumiem, laukumu iekārtojums nolietojies, nabadzīgs, nepietiekams inventārs fiziskām aktivitātēm, laukuma segums melna zeme. Aktivitātes norit nepiemērotās vietās uz celiņiem, pa kuriem grūti pārvietoties ar ratiņkrēsliem.

STANDARTS	ATBILSTĪBAS VĒRTĒJUMS (1 – neatbilst, 2 – atbilst daļēji, 3 – atbilst)
	Klātienes vizītē filiālē „Teika”, lai arī tiek izpildītas minimālās prasības (atsauce – 2000.gada 12.decembra MK noteikumi Nr.431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”) pakalpojuma nodrošināšanā, dzīves apstākļi nenodrošina privātumu. Mājas sajūtu attālina arī noteiktās prasības ēdiena pagatavošanai. Bērnu un pilngadīgu personu ikdienas dzīve notiek pēc viena laika grafika. Filiālē „Teika”. Veiksmīgi tiek izmantots līdzās esošais publisko pakalpojumu sniedzējs - tirdzniecības parks „Alfa”, dažādā sabiedriskā transporta pieejamība (tramvajs (ar zemo grīdu), trolejbuss, autobuss) un atpūtas iespējas līdzās esošajā Juglas apkaimē.
13. standarts: Bērni ar īpašām vajadzībām saņem atbilstošu aprūpi. Aprūpētāji saņem nepārtrauktu un specifisku apmācību un atbalstu, lai tie spētu apmierināt viņu aprūpē esošo bērnu īpašās vajadzības.	DAĻĒJI ATBILST Filiālē “Teika” kopā uz 2016. gada 31. decembri bija ievietoti 30 bērni un 34 pilngadīgas personas, visi ievietotie bērni un pilngadīgas personas ir ar invaliditāti un 2.,3. vai 4. aprūpes līmeni. Medicīnisko aprūpi abām mērķa grupām nodrošina 1 pediatrs, 7 medmāsas, 1 psihiatrs, 2 fizioterapeiti, 2 masieri, 1 ergoterapeits. Sarunās ar filiāles “Teika” vadītāju noskaidrots, ka nepieciešamos medikamentus un to regulāru lietošanu uzrauga medmāsas. Personālam tiek nodrošinātas kvalifikācijas celšanas iespējas, bet atbalsts nereti ir neregulārs un neatbilstošs aktualitātēm un vajadzībām. Individuālos izvērtējumus veikušie eksperti uzskata, ka 15 no 21 bērna vispārējai attīstībai būtu nepieciešams kompleksa terapija, kas ietvertu visus 5 terapijas veidus. Ūdens terapija, mākslas terapija, dejas terapija, reiterterapija, kanisterapija ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 7. pants īpaši uzsver bērnu ar invaliditāti īpašo stāvokli un nepieciešamību dalībvalstīm veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka bērni ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem bērniem pilnībā izmanto visas cilvēktiesības un pamatbrīvības. Tāpat ir noteikts, ka visos lēmumos, kas attiecas uz bērniem ar invaliditāti, galvenajam apsvērumam jābūt bērna vislabākajām interesēm.
14. standarts: Bērns/jaunietis tiek nepārtraukti gatavots patsvēīgai dzīvei. Bērns/jaunietis saņem atbalstu, lai nākotnē viņš/viņa spētu kļūt par pašpalāvēģu, pašpietiekamu un aktīvu	DAĻĒJI ATBILST 93% filiāles “Teika” bērni ir klasificēti kā bērni ar garīgās attīstības traucējumiem un 100% no bērniem ir invaliditāte, kas uzliek papildus prasības pakalpojuma sniedzējiem piesaistīt personālu, kura pienākumos ietilptu dzīves prasmju un vērtību nodošana aprūpē

STANDARTS	ATBILSTĪBAS VĒRTĒJUMS (1 – neatbilst, 2 – atbilst daļēji, 3 – atbilst)
sabiedrības locekli. Viņam/viņai ir pieejama izglītība un tiek sniegta iespēja apgūt dzīves prasmes un vērtības. Tiek veicināta bērna/jaunieša pašcieņa.	esošajiem bērniem. Filiālē “Teika”, abu mērķa grupu prasmju apguvi, šobrīd nodrošina tikai 2 sociālie darbinieki, 1 interešu pulciņa vadītājs, 1 sporta pulciņa vadītājs un 3 sociālās audzinātājas. Pie šāda speciālistu skaita, ir ierobežotas iespējas nodrošināt nepārtrauktu un sistemātisku atbalstu, lai bērns tiktu sagatavots par pašpaļāvīgu, pašpietiekamu un aktīvu sabiedrības locekli.

3.10. Kopsavilkums

- ❖ Rīgas pašvaldībā ir nepietiekama kapacitāte sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem segmentā bērni ar komplikātiem funkcionālajiem traucējumiem, ietverot garīgās attīstības traucējumus, kā arī atbalsta pakalpojumi šo bērnu ģimenēm, līdz ar to palielinot risku bērniem nonākt institucionālajā aprūpē.
- ❖ Apstākļi, ka filiālē “Teika” atrodas bērni no visiem valsts reģioniem, norāda uz to, ka sabiedrībā balstīti pakalpojumi bērniem, kuriem ir gan fiziska, gan garīga rakstura traucējumi, nav pietiekamā apjomā arī pārējos valsts reģionos.
- ❖ Absolūtais vairākums pilngadīgo personu filiālē „Teika” uzņemtas uz vecāku iesnieguma pamata – 85% (2017. gada DI neizvērtēto personu dati), kas norāda uz nepietiekamu atbalstu ģimenei, kurā ir pilngadīgas personas ar GRT jeb sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu apjoma nepietiekamību.
- ❖ Filiāles “Teika” aprūpē esošais bērnu skaits pārsniedz ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma standartu.
- ❖ Tuvumā esošais vispārējo pakalpojumu klāsts ir labs priekšnosacījums filiāles “Teika” pakalpojuma saņēmēju integrēšanai kopienā un patstāvīgai dzīvei nepieciešamo iemaņu apgūšanai.
- ❖ Filiāles “Teika” pakalpojuma saņēmēju skaitam ir tendence samazināties.
- ❖ Filiāles “Teika” aprūpes modelis nodrošina aprūpi atbilstoši izvirzītajām iestādes prasībām, bet bērniem netiek nodrošināts privātums un ģimeniskai videi pietuvināti apstākļi.
- ❖ Pilngadīgu personu vidū palielinās pakalpojuma saņēmēju skaits, kuriem ir noteikta ierobežota rīcības spēja, periodā no 2014. līdz 2016. gadam pieaugums no 12 uz 22 personām.
- ❖ Apmēram 1/2 no filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem ir ievietoti iestādē no citām aprūpes iestādēm, arī pilngadīgo pakalpojuma saņēmēju vidū iepriekšējā dzīvesvieta pārsvarā ir bijusi cita aprūpes iestāde.
- ❖ Vērtējot bērnu iestāšanās un izstāšanās rādītājus dinamikā var secināt, ka bērni tiek pārvietoti no vienas aprūpes iestādes uz citu.
- ❖ Filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu un pilngadīgo personu dienas ritms tiek organizēts pēc viena grafika.
- ❖ Darbinieku īpatsvars uz vienu pakalpojuma saņēmēju ir 0,85, kas norāda uz ļoti zemu aprūpē iesaistīto darbinieku skaitu uz vienu pakalpojuma saņēmēju.
- ❖ Ikdienā uz 10 klientu lielu grupu ir tikai 1 darbinieks, kas ir nepietiekams rādītājs, lai tiktu nodrošinātā kvalitatīva aprūpe.

4. REORGANIZĀCIJAS PRIEKŠLIKUMI

Reorganizācijas plāna izstrādes **ekspertu grupas viedoklis** sakrīt ar Labklājības ministrijas lēmumu par filiāles “Teika” slēgšanu⁶⁰, kas ietver, **ilgstošas aprūpes pakalpojuma pārtraukšanu filiālē “Teika”**.

Lai gan noteicošie aspekti filiāles „Teika” slēgšanai ir valsts institucionālā aprūpē esošo bērnu skaita samazinājums (kopš 2002. gada par 65%⁶¹) un ANO Bērnu tiesību komitejas noslēguma apsvērumos⁶² izteiktās bažas, ka pusaudži tiek ievietoti garīgās veselības aprūpes iestādēs kopā ar pilngadīgām personām, reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa norāda, ka bērnu aprūpes pakalpojuma pārtraukšanu filiālē “Teika” nosaka arī šādi aspekti:

- ❖ ANO Ģenerālās asamblejas 64. sesijā pieņemtā Rezolūcija (64/142) “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”⁶³, kas paredz, ka “aprūpes iestādēm jābūt mazām un organizētām atbilstoši bērna tiesībām un vajadzībām, un to videi jābūt pēc iespējas tuvai ģimenes vai nelielas grupas videi. Iestādes vispārīgajam mērķim jābūt pagaidu aprūpei un aktīvai dalībai bērna atkal apvienošanā ar ģimeni vai, ja tas nav iespējams, stabilas aprūpes nodrošināšanai alternatīvā ģimenes vidē, tostarp gādājot par adopciju”;
- ❖ Latvijā noteiktie pamatprincipi DI īstenošanai ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, kas nosaka, ka tiek izmantoti FICE (Fédération Internationale des Communautés Educatives – Starptautiskā kopienas izglītības federācija), IFCO (International Foster Care Organisation – Starptautiskā Audžuvēcāku organizācija) un SOS Children’s Villages (SOS bērnu ciemati) izstrādātie Quality4Children standarti⁶⁴ bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā, kas paredz, ka “ārpusģimenes aprūpes vietai jāatbilst bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sākotnējai sociālajai videi”;
- ❖ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr.338 “Prašības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”⁶⁵, kas ir stājušās spēkā (pilnīga to izpilde jānodrošina līdz 2023.gada 1.janvārim) un kuros ir iekļauti Quality4Children principi par bērnu aprūpes grupām un nelielu bērnu skaitu aprūpes iestādē (ne vairāk kā 3 grupas x 8 bērni ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā un 2 grupas X 12 aprūpē esoši bērni “jauniešu mājā”);
- ❖ Reorganizācijas plāna filiālei “Teika” ietvaros veiktā bērnu aprūpes pakalpojuma izvērtējums, kā būtiskāko ierobežojumu norādot ēkas apjoma nepiemērotību – 80.25m²/ uz 1 bērnu⁶⁶ ārpusģimenes aprūpes vietai, kas noteikts starptautiskajos un Latvijas valsts normatīvos bērnu aprūpes iestādēm⁶⁷.

4.1. Alternatīvas ēkas tālākai izmantošanai

Reorganizācijas plāna izstrādes **ekspertu grupas priekšlikums**, pēc filiāles „Teika” slēgšanas, **piedāvāt Rīgas pilsētas pašvaldībai** izvērtēt iespējas, pamatojoties uz Publisko personas mantas atsavināšanas likuma 42.panta pirmo daļu, ar Ministru kabineta rīkojumu **pārņemt filiāles “Teika”**, lietošanā esošo **nekustamo īpašumu**

⁶⁰ LM interneta vietne. Skatīt, http://www.lm.gov.lv/upload/publikacijas/1/2016.07.08_faktu_lapa_teika.pdf.

⁶¹ Turpat, 1.lpp.

⁶² ANO Bērnu tiesību komitejas 2016. gada 29. janvāra noslēguma apsvērumi, 49. (c) punkts. Skatīt, http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/6/crc_c_lva_co_3-5_22983_e_lv_final.doc.

⁶³ The United Nations. Guidelines for the Alternative Care of Children. Skatīt, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E.

⁶⁴ Standarts bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā. Skatīt, http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/quality4children/.

⁶⁵ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338. Skatīt, <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>.

⁶⁶ Dzīvojamās ēkas platība 1926.00m²/ 24 bērni (max pieļaujamais bērnu skaits vienā ēkā) = 80.25m²/ uz 1 bērnu.

⁶⁷ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338. Skatīt 42. punkts, <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>, 16.lpp.

Stāmerienas iela 4, Rīga, kadastra apzīmējums Nr.01005920253, likumā “Par pašvaldībām” noteikto pašvaldības funkciju realizācijai- izmantot ēku pēc būvprojekta paredzētā mērķa, pirmskolas izglītības iestādes izveidošanai. Jāuzsver, ka Rīgas pilsētas pašvaldībā nepietiekamais vietu skaits pirmskolas izglītības iestādēs ir viens no aktuālajiem risināmiem jautājumiem.

4.1.1. Risinājumi ēkas tālākai izmantošanai terminētā periodā

Lai nepalielinātu filiāles “Teika” aprūpes pakalpojuma saņēmēju izolāciju no vietējās kopienas, reorganizācijas plāna izstrādes **ekspertu grupa izvirza 1 alternatīvu ēkas izmantošanai terminētā periodā** (2018.-2020.gads) – **filiālē „Teika” nodrošināt aprūpes pakalpojumu sniegšanu** bērniem, jauniešiem un pilngadīgām personām ar GRT līdz tiek atrasta piemērotākā sabiedrībā balstīta alternatīvās aprūpes forma **katram aprūpes pakalpojuma saņēmējam**, nevis tos pārvietot uz citām VSAC „Rīga” filiālēm, kā tas ir ielānots⁶⁸. Balstoties uz novērojumiem iestāžu apmeklēšanas laikā, ekspertu grupa identificēja, ka starp visām četrām reorganizējamām VSAC „Rīga” filiālēm, aprūpes pakalpojuma saņēmēju integrācija vietējā kopienā vislabāk tiek organizēta filiālē „Teika”⁶⁹. Veiksmīgi tiek izmantots līdzās esošais publisko pakalpojumu sniedzējs - tirdzniecības parks „Alfa”, ērtā sabiedriskā transporta pieejamība (tramvajs (ar zemo grīdu), trolejbuss, autobuss) un atpūtas iespējas līdzās esošajā Juglas apkaimē (mežs, ezers).

4.1.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem

Reorganizācijas plāna izstrādes **ekspertu grupa viedoklis**, ka **terminētajā** aprūpes pakalpojuma nodrošināšanas **periodā**, ir **jāturpina ēkas un tai piederošās teritorijas ikdienas uzturēšanas darbi**.

4.2. Alternatīvas bērnu un pilngadīgo personu ar GRT virzīšanai prom no institucionālās aprūpes

Saskaņā ar neatkarīgas Ad hoc ekspertu grupas sagatavoto ziņojumu - „Ad hoc ekspertu grupas ziņojums par pāreju no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītu aprūpi”⁷⁰, un tajā esošajiem ieteikumiem, veidot stratēģijas un rīcības plānus, balstoties uz vienotiem principiem, reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa ir definējusi principus uz kuru pamata ir meklēti risinājumi bērnu un pilngadīgo personu virzīšanai no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītu aprūpi.

Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupas definētie principi (uz bērnu segmentu attiecināmi 1.-4. princips, uz pilngadīgo personu segmentu attiecināmi 1., 3., 4. un 5. princips):

1. **Attīstīt integratīvu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sistēmu, kas mazinātu risku bērniem nonākt ārpusģimenes aprūpē.**

Bridis, kad vecāki saņem ziņu, ka viņu bērnam ir uzstādīta diagnoze par intelektuālās attīstības traucējumiem vai noteikta invaliditāte vai bērnam atklāta slimība, kas nav izārstējama, vecākiem vienmēr ir traumatisks. Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu vērtējumā, joprojām vecākiem tiek sniegta nepietiekama apjoma psiholoģiskais un informatīvais atbalsts, tajā brīdī, kad tiek paziņots, ka bērnam būs funkcionāli ierobežojumi visu dzīvi. Netiek sniegta pamatinformācija, kā labāk organizēt ikdienas aprūpi vai kas ir intelektuālās attīstības traucējumi, ko vecāki šai situācijā varētu darīt un kādas ir iespējamās bērna attīstības perspektīvas. Saņemot

⁶⁸ LM interneta vietne. Skatīt, http://www.lm.gov.lv/upload/publikācijas/1/2016.07.08_faktu_lapa_teika.pdf.

⁶⁹ VSAC „Rīga” interneta vietne. Skatīt ikmēneša notikumu apskati, http://vsacriga.gov.lv/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=70&Itemid=163.

⁷⁰ Ad hoc ekspertu grupas ziņojums par pāreju no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītu aprūpi. Skatīti, ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=3992&langId=en

atbildes uz šiem jautājumiem ir vitāli svarīgi, lai novērstu ģimenes pašizolāciju, ilgstošu dzīvošanu sērās un vainīgā meklēšanu.

Vairākos starptautiskos pētījumos par ģimenes institūciju⁷¹ ir aktualizēts jautājums par nepieciešamību veidot pakalpojumu dalījumu pēc atbalsta saņēmēja: bērns, vecāks, ģimene, kopiena. Lai gan dzīvē starp pakalpojumiem nav stingri noteiktas robežas, tomēr tā segmentējot pakalpojumus labāk var analizēt īstermiņa un ilgtermiņa ieguvumus, plānot pakalpojumu ilgspēju. Piemēram uz bērniem vērsto pakalpojumu uzdevums ir veicināt bērnu sociālo un emocionālo attīstību, iekļaušanos sabiedrībā. Savukārt uz vecākiem vērstie pakalpojumi izglīto vecākus par bērnu attīstību, bērnam nepieciešamā atbalsta sniegšanu, veicina vecāku iesaistīšanos pašpalīdzības grupās. Uz ģimeni vērstie pakalpojumi mazina ģimenes sociālo izolāciju, stiprina attiecības starp visiem ģimenes locekļiem vecākiem un bērniem, māsām un brāļiem, un dzimtu kopumā. Ilgtermiņā samazinās ģimeņu skaits, kas pakļautas nabadzībai un sociālai atstumtībai, kā arī samazinās ārpusģimenes aprūpē nonākošo bērnu skaits vai jauniešu, kas kļuvis pilngadīgs, nonākšana ilgstošas aprūpes iestādē.

Pakalpojumi, kas sniedz atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, pēc savas uzbūves kļūst arvien vairāk integratīvi starp veselības, sociālās, izglītības, u.c. jomu dalībniekiem. Piemēram, integrētais izglītības un sociālās rehabilitācijas pakalpojums, integrētais paliatīvais un sociālās rehabilitācijas pakalpojums, integrētais izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums, u.c. pakalpojumi. Atbalstoši katra konkrētā pakalpojuma mērķa grupai un sasniedzamajam rezultātam, pakalpojumu nodrošināšanā saskaņoti darbojas starpdisciplināra speciālistu komanda, piemēram, vispārējās izglītības pedagogs, sociālais pedagogs, personas asistents, ergoterapeits, medicīnas māsa. Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu vērtējumā, integrēto jeb starpnozaru sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu attīstība DI projekta mērķa grupu kontekstā ir ļoti svarīga, gan no tāda aspekta, ka tie ir uz personu centrēti, iekļaujoši, līdzdalību veicinoši un ar individuālu pieeju, gan saistībā ar 21.gs. sociālo pakalpojumu attīstības stratēģiju, kas paredz virzību prom no invaliditātes medicīniskā modeļa uz sociālo tiesību modeli, kas ir atbilstošs starptautiskos dokumentos noteiktām prasībām, piemēram, ANO “Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām”⁷².

Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu viedoklis, ka integrēto sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu attīstību kavē vājā mijiedarbība starp veselības, sociālās, izglītības, u.c. jomu dalībniekiem. Meklējot risinājumus kavējošo faktoru novēršanai, diskusijās ar pašvaldību sociālās nozares pārstāvjiem eksperti identificēja vairākus komplikētus jautājumus, kuri risināmi nacionālā mērogā.

Informācijas apmaiņa starpnozaru līmenī ir viens no jautājumiem. Iemesls, kāpēc vecāki nesaņem pietiekamu informāciju par jau esošo pieejamo atbalstu bērniem ar funkcionāliem traucējumiem – par apmācību vai konsultāciju iespējām vecākiem, bērnu attīstošām terapijām, sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem un to saņemšanas kārtību, u.c. veida atbalstu, vistiešākajā mērā saistīts ar to, ka atbalsta nodrošināšanā ir iesaistīti dažādu nozaru speciālisti (veselības, sociālās, izglītības), kuru darbība nav saskaņota starpnozaru līmenī. Pēc reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu domām, pirmkārt, nacionālā mērogā ir jāatrisina ietilgūtais informācijas apmaiņas jautājums starp veselības un sociālās jomas speciālistiem, piemēram, ģimenes ārstu un sociālo darbinieku. Sekas novēlotas informācijas saņemšanai ir saistītas gan ar zaudēto laiku, kas būtiski ietekmē bērna attīstību, gan iespēju bērnam nonākt ārpusģimenes aprūpē.

Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupas vērtējumā, attīstot integratīvu sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu sistēmu, vienlaicīgi svarīgi ir divi aspekti - holistiskās pieejas iedzīvināšana sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu organizēšanā, kas garantētu saskaņotību un politikas konsekvensi starp nozarēm, gan jaunu

⁷¹ Mary Daly „Family and Parenting Support: Policy and Provision in a Global Context.” Skatīt, https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/01%20family_support_layout_web.pdf, 32.lpp.

⁷² ANO “Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām”. Skatīt 19.pantu, <http://www.sustento.lv/section/show/35>

inovatīvu integrēto sociālo pakalpojumu izveide, kas nostiprina sociālo tiesību modeli atbalsta sniegšanā cilvēkiem ar invaliditāti.

2. Audžuģimene ir uzskatāma par vairāk ģimenes videi atbilstošāku modeli ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem nekā ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums.

Reorganizācijas plāna izstrādes eksperti ir vienoti viedoklī, ka primāri bērnu, kuri zaudējuši vecāku gādību, alternatīvā aprūpē būtu nodrošināma ģimenes vidē, ko nodrošina bērna paplašinātā ģimenē (aizbildnība) – radnieki, tai skaitā, tuvi ģimenes draugi, kurus bērns pazīst, vai audžuģimenē. Plānojot sociālos pakalpojumus un alternatīvas bērnu ārpusģimenes aprūpē jāņem vērā, ka atbalsta nodrošināšana ir vienlīdz svarīga kā audžu vecākiem, tā aizbildņiem, kā arī adoptētājiem. Būtu jāizveido audžuģimenēm un aizbildņiem vienāds atbalsta un pakalpojuma klāsts. ES vadlīnijās ir liels atbalsts audžuģimeņu institūta stiprināšanai, attīstībai un “profesionalizēšanai”, nenosakot vienotu audžuģimeņu attīstības konceptu, ļaujot katrai ES dalībvalstij, starptautisko vadlīniju ietvarā, attīstīt savai valstij piemērotāko modeli.

3. Bērnu un pilngadīgo personu virzīšana prom no institucionālās aprūpes notiek saskaņā ar DI Rīcības plāna 2015.-2020. gadam noteiktajiem vispārējiem pamatprincipiem.

Reorganizācijas plāna izstrādes eksperti aicina stingri pieturēties pie DI Rīcības plāna 2015.-2020. gadam definētajiem vispārējiem pamatprincipiem, piemēram, „Slēdzamo institūciju pakalpojuma saņēmējiem nodrošina sabiedrībā balstītus vai ģimeniskai videi pietuvinātus pakalpojumus, nevis pārvieta no vienas institūcijas uz citu”.⁷³

Papildus norādot, ka iepriekš citētais DI Rīcības plāna 2015.-2020. gadam vispārējais pamatprincips ir saskaņā ar ANO pamatnostādņem par bērnu alternatīvo aprūpi – II daļa, B sadaļa, 12. punkts⁷⁴, kurā uzsvērts, ka pieņemot lēmumus par bērniem alternatīvā aprūpē, ieskaitot neformālo aprūpi, jāņem vērā, ka **svaīgi ir nodrošināt bērniem stabilas mājas un apmierināt viņu pamatvajadzības pēc drošas un pastāvīgas piesaistes aprūpētājiem**, turklāt pastāvīga risinājuma rašana jāuzskata par galveno mērķi.

4. Radīt Latvijas situācijai inovatīvus un piemērotus alternatīvās aprūpes risinājumus institucionālā aprūpē esošiem bērniem, jauniešiem, ietverot pilngadīgas personas, kas valsts aprūpes iestādē atrodas no zīdaiņa vecuma.

DI plāna ietvaros jaunu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu izveidi iespējams īstenot atbilstoši Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumiem Nr. 871 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlasē kārtas īstenošanas noteikumiem⁷⁵. Šo noteikumu atbalstāmie pakalpojumi saskan ar Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumiem Nr. 338⁷⁶ un paredz iespēju veidot ģimeniskai videi pietuvinātus pakalpojumus – mazās grupas vai jauniešu mājas pakalpojumus.

⁷³ Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam, 5.lpp., http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/4/ricplans_groz_22032016.pdf

⁷⁴ The United Nations. Guidelines for the Alternative Care of Children. 2009 – http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E

⁷⁵ 2016. gada 20. decembra MK noteikumi Nr.871 - <https://likumi.lv/doc.php?id=287725>

⁷⁶ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338 -<https://likumi.lv/doc.php?id=291788>

Plānojot filiāles „Teika” aprūpē esošo bērnu virzīšanu prom no institucionālas aprūpes jāņem vērā sekojoši ierobežojumi:

- ❖ Pašvaldība, kurā ir bērna deklarētā dzīvesvieta, nepiedalās DI plāna īstenošanā (piemēram, no Rīgas pašvaldības, kura nepiedalās DI plāna īstenošanā, filiālē “Teika” atrodas 11 bērni (informācija saņemta no iestādes 2017. gada, novembris);
- ❖ Pašvaldības ir paudušas viedokli, ka tās neplāno ģimeniskai videi pietuvinātus ilgstošas aprūpes pakalpojumus bērniem, kas atrodas VSAC (Rīgas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Jelgavas novada pašvaldības, Dobeles novada pašvaldība, Madonas novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Ventspils novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība)⁷⁷ Vienīgā pašvaldība, kas plāno pakalpojumu nodrošināšanu ir Tukuma novads;
- ❖ Daļai bērnu nav veikts individuālo vajadzību izvērtējums DI plāna ietvaros (DI plāna ietvaros filiālē „Teika” izvērtēti 21 bērns (vai 65%) no esošajiem 32 bērniem 2017. gada pavasarī, neizvērtēto bērnu skaits – 11 bērni).

5. **Funkcionālā traucējuma veids un smaguma pakāpe pati par sevi nevar būt iemesls sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu iespēju izslēgšanai.**

Attiecībā uz pilngadīgām personām ar GRT reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa aicina ievērot DI politikas pamatprincipu – neatkarīga dzīve ar iespējām saņemt individuālajām vajadzībām atbilstošu atbalstu dzīvesvietā ir labākā izvēle, un visiem iesaistītajiem speciālistiem ir jābūt vienotai izpratnei par to, cik negatīvu iespaidu uz personu atstāj aprūpe ilgstošas aprūpes institūcijā, un ka funkcionālā traucējuma veids un smaguma pakāpe pati par sevi nevar būt iemesls sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu iespēju izslēgšanai⁷⁸.

Absolūtajam vairākumam pilngadīgu personu nav veikts individuālo vajadzību izvērtējums DI plāna ietvaros (DI plāna ietvaros **filiālē „Teika” izvērtēta 1 pilngadīga persona** (vai 3%) no esošajām 33 pilngadīgajām personām 2017. gada pavasarī (34 personas uz 31.12.2016), neizvērtēto personu skaits – 32 pilngadīgās personas (33)).

Līdzās izvīrītajiem principiem, ir izveidots filiāles „Teika” aprūpes pakalpojumu saņēmēju (bērnu un pilngadīgu personu) segmentācijas modelis (skat. 16.att.), lai pilnīgāk raksturotu situāciju, kurai tiek meklēti risinājumi. Situācijas modelēšanā ņemti vērā tādi aspekti kā vecums, funkcionālo traucējumu smaguma pakāpe, uzturēšanās ilgums institucionālā aprūpe jeb saikne ar ģimeni/kopienu. Aspektu izvēle ir balstīta gan uz reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu profesionālo pieredzi darbā ar bērniem ārpusģimenes aprūpē un SBSP nodrošināšanu personām ar GRT, gan starptautiskajos dokumentos definētām pazīmēm⁷⁹.

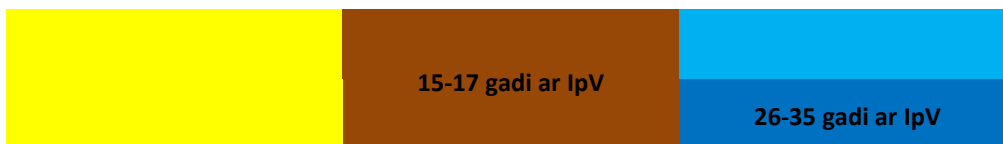
16.att. Filiāles “Teika” aprūpes pakalpojuma saņēmēju segmentācijas modelis
(Piezīme - segmentu lielumiem ir ilustratīvs raksturs).

⁷⁷ Saņemtas vēstules no pašvaldību plānošanas reģioniem.

⁷⁸ LM skaidrojums par ERAF ieguldījumiem sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu infrastruktūras attīstību. Skatīt, <https://lpr.gov.lv/lv/2017>

⁷⁹ Piemēram, ANO „Pamatnostādnēs par bērnu alternatīvo aprūpi” II daļas, 9. punktu, kurā teikts, ka valstīm jātiecas nodrošināt atbilstošus pasākumus, lai sniegtu atbilstošu aprūpi un aizsardzību mazāk aizsargātiem bērniem, piemēram, vardarbības upuriem un no ekspluatācijas cietušiem bērniem, pamestiem bērniem, ielu bērniem, ārlaulības bērniem, bērniem bez pavadona un no ģimenes nošķirtiem bērniem, valsts robežās pārvietoto iedzīvotāju un bēgļu bērniem, iebraukušo strādnieku bērniem, patvēruma meklētāju bērniem vai HIV pozitīviem vai HIV/AIDS un citu smagu slimību skartiem bērniem.

**Saisinājums IpV – bērni un pilngadīgas personas ar īpašām vajadzībām, tai skaitā, ar funkciju traucējumiem un/vai garīga rakstura traucējumiem.*

Segmentu vispārējs apraksts:

- ❖ I segments, bērni no 7-12 gadiem ar IpV, mācās specializētajā skolā, ~70% atrodas institūcijas aprūpē no zīdaiņa vecuma, pašvaldību viedoklis, ka tām nav pietiekamu resursu, lai nodrošinātu aprūpes pakalpojumus šī segmenta bērniem, ~50% bērniem dzīvesvieta deklarēta Rīgas pašvaldībā, kura nepiedalās DI plāna īstenošanā, piemērotākais alternatīvais ārpusģimenes aprūpes risinājums, atbilstoši IAP izvērtējumiem – ĢVPP.
- ❖ II segments, bērni no 13-14 gadiem ar IpV, mācās specializētajā skolā, mācās specializētajā skolā, ~70% atrodas institūcijas aprūpē no zīdaiņa vecuma, pašvaldību viedoklis, ka tām nav pietiekamu resursu, lai nodrošinātu aprūpes pakalpojumus šī segmenta bērniem, ~50% bērniem dzīvesvieta deklarēta Rīgas pašvaldībā, kura nepiedalās DI plāna īstenošanā, piemērotākais alternatīvais ārpusģimenes aprūpes risinājums, atbilstoši IAP izvērtējumiem – ĢVPP vai jauniešu mājas pakalpojums.
- ❖ III segments, jaunieši no 15-17 gadiem ar IpV, ~20% noteikta mājniecībā, ~70% atrodas institūcijas aprūpē no zīdaiņa vecuma, pašvaldību viedoklis, ka tām nav pietiekamu resursu, lai nodrošinātu aprūpes pakalpojumus šī segmenta bērniem, ~50% bērniem dzīvesvieta deklarēta Rīgas pašvaldībā, kura nepiedalās DI plāna īstenošanā, piemērotākais alternatīvais ārpusģimenes aprūpes risinājums saistībā ar IAP izvērtējumiem – jauniešu mājas pakalpojums.
- ❖ IV segments, jaunieši no 18-25 gadiem ar IpV, ~60% noteikts IV aprūpes līmenis, ~50% ir pabeigta speciālā pamatizglītība, lielākā daļa (~70%) atrodas institūcijas aprūpē no zīdaiņa vecuma, pašvaldību viedoklis, ka tām nav pietiekamu resursu, lai nodrošinātu aprūpes pakalpojumus šī segmenta jauniešiem, ~70% dzīvesvieta deklarēta Rīgas pašvaldībā, kura nepiedalās DI plāna īstenošanā, piemērotākais alternatīvais aprūpes risinājums – grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojums.
- ❖ V segments, pilngadīgās personas no 26-35 gadiem ar IpV – neliels segments, ~10% no visam pilngadīgajām personām, ~60% noteikts IV aprūpes līmenis, ~50% ir pabeigta speciālā pamatizglītība, lielākā daļa (~70%) atrodas institūcijas aprūpē no zīdaiņa vecuma, pašvaldību viedoklis, ka tām nav pietiekamu resursu, lai nodrošinātu sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus šī segmenta jauniešiem, ~70% dzīvesvieta deklarēta Rīgas pašvaldībā, kura nepiedalās DI plāna īstenošanā, piemērotākais alternatīvais aprūpes risinājums – grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojums.

4.2.1. Risinājumi filiāles “Teika” bērnu pārejai no institucionālās aprūpes

Pamatojoties uz iepriekš definētajiem principiem bērnu virzīšanai no institucionālās aprūpes uz kopienā balstītu aprūpi un definētajiem bērnu segmentiem, reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa izvirza trīs risinājumus filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem alternatīvās ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanai:

- A. Audžuģimenes un Specializētās audžuģimenes kā alternatīva bērnu virzīšanai prom no institucionālās aprūpes.
 - B. Ģimeneskai videi pietuvināti ilgstošas aprūpes pakalpojumi
 - C. Ģimenes atkal apvienošana.
-
- A. Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likumā noteikto primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē (audžuģimenē vai pie aizbildņa). Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP saskaņā ar

bērna individuālajām vajadzībām. Bērniem līdz trīs gadu vecumam audžuģimenēm un specializētām audžuģimenēm pilnībā jāaizstāj ilgstošas aprūpes pakalpojums. Atbilstoši audžuģimeņu attīstības stratēģijai tiek plānots, ka audžuģimeņu skaits Latvijā turpmāko gadu laikā pieaugs, taču, ņemot vērā, ka to precīzs skaits un izvietojums nav precīzi prognozējamas, šo risinājumu nav iespējams īstenot īsā laika termiņā un nevar uzskatīt par vienīgo alternatīvu. Paralēli tiek plānota Specializēto audžuģimeņu attīstība, kur viena no audžuģimeņu specializācijām būt - bērni ar FT. Likumprojekta „Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā plānots, ka jau 2018. gadā būs 30 Speciālās audžuģimenes un to skaits ar katru gadu palielinās. Analizējot individuālajos atbalsta plānos esošo informāciju par piemērotāko alternatīvās aprūpes nodrošināšanu, kas atbilst bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām, izvērtējumus veikušie eksperti tikai 1 bērnam paralēli aprūpei ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā ir norādīta speciālā audžuģimene kā vēl viena iespējamām alternatīvām ārpusģimenes aprūpē. Tā rezultātā plānojot filiāles “Teika” bērnu pāreju no institucionālās aprūpes, tikai 1 bērniem būtu atbilstoša specializētās audžuģimenes aprūpes forma (Skatīt 27.tab.).

- B. Savukārt, 15 bērniem, kuriem veikts individuālo vajadzību izvērtējums, kā atbilstošākais aprūpes veids ieteikts ģimeniskai videi pietuvināts ilgstošas aprūpes pakalpojums, tai skaitā, 7 bērniem, kuri līdz 2022. gada 31. decembrim būs sasnieguši pilngadību. Kopā 8 bērniem plānojami atbilstoši ilgstošas aprūpes pakalpojumi (Skatīt 27.tab.). Atbilstoši prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem V Nodaļai - Prasības bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniedzējiem - ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai ir pieejamas divas aprūpes formas:

- ❖ Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums (māja vai dzīvokļa tipa) bērniem, kurš nodrošina vienā grupā ne vairāk kā 8 bērnus un vienā ēkā ne vairāk kā 3 grupas, kur katrai grupai tiek nodrošināta atsevišķa sanitārā telpa, atsevišķa virtuves telpa un atsevišķa sadzīves telpa.
- ❖ Jauniešu māja - atsevišķas dzīvokļa tipa sociālā pakalpojuma sniegšanas vietas, tai skaitā dzīvojamās mājas vai dzīvokļus, kur vienā grupā dzīvo ne vairāk kā 12 aprūpē esoši bērni (maksimālais grupu skaits ir 2 grupas), kurus sagatavo patstāvīgai dzīvei ārpus bērnu aprūpes institūcijas, sniedzot atbalstu - darba meklējumos un pastāvīgu ienākumu gūšanā atbilstoši situācijai darba tirgū, tai skaitā sniedzot konsultācijas un veicinot kontaktus ar darba devējiem un sniedzot atbalstu pastāvīgas dzīvesvietas atrašanā.

Līdz 2023. gadam nepieciešams veikt esošo ilgstošas aprūpes institūciju reorganizāciju, lai atbilstu iepriekš minētajiem pakalpojumiem. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9. pantā noteiktajam Valsts finansētie ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumi ietver arī pakalpojumus bērniem ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem vecumā no četriem līdz 18 gadiem, kuriem funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes dēļ nav iespējams nodrošināt aprūpi ģimenē, pie aizbildņa vai audžuģimenē. Bērniem bez smagiem garīga rakstura traucējumiem pakalpojumi būtu jānodrošina pašvaldībā. Tā rezultātā ir nepieciešams plānot Ģimeniskai videi pietuvinātus ilgstošas aprūpes pakalpojumus, ko iespējams nodrošināt, gan kā Valsts Sociālās aprūpes centrus, gan pašvaldību organizētus pakalpojumus, gan piesaistot pakalpojumu sniedzējus (pašvaldības, NVO, SIA).

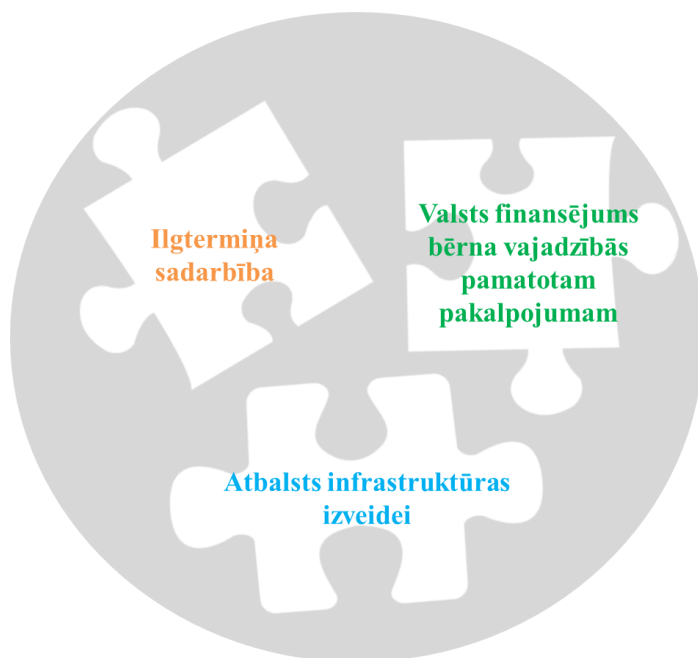
Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa ir veikusi sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju viedokļu apzināšanu par iespēju nodrošināt specializētus ģimeniskai videi pietuvinātus pakalpojumus. Savu viedokli izteikt tika aicināti vairāki sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēji, kuriem ir pieredze sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanā bērniem/ jauniešiem un pilngadīgām personām ar FT – biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”; Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija, nodibinājums „Sociālo pakalpojumu aģentūra”, biedrība „Cerību spārni”, biedrība „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”, biedrība „Latvijas Samariešu apvienība”, biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts”.

Kopumā uzrunātie sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu sniedzēji atzīst, ka risinājums par ĢVPP nodrošināšanu stiprinās sociālo pakalpojumu vides attīstību. Pirmkārt, veicot institucionālās aprūpes sistēmas

decentralizāciju, tiktu paplašināta sociālo aprūpes pakalpojumu pieejamība valsts mērogā, it īpaši, tas ir svarīgi gadījumos saistībā ar institucionālajā aprūpē esošajiem bērniem, kuri paliek ārpus DI plāna, jo nav tikuši izvērtēti vai pašvaldība, kurā bērns ir deklarēts, nepiedalās DI plāna īstenošanā.

Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija norādīja, ka Eiropas, tai skaitā, Latvijas kaimiņvalstu SOS Bērnu ciematu asociācijām ir veiksmīga vairāku gadu pieredze ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu ar FT aprūpes pakalpojuma nodrošināšanā ģimeniskā vidē⁸⁰, kas ir valsts regulēti un finansiāli nodrošināti. Pakalpojuma nodrošināšana notiek publiskās partnerības vai deleģējuma formātā, valsts slēdz līgumu ar nevalstiskajām organizācijām (vai SIA) par institucionālajā aprūpē esošo bērnu pāreju uz sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem. Bērnu aprūpe tiek organizēta atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām, izmantojot gan valsts, gan vietējā kopienā pieejamos resursus.

17. att. Priekšnosacījumi valsts finansēto specializēto ĢVPP izveidei.

Balstoties uz apzināto sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju viedokli par nepieciešamajiem priekšnosacījumiem **ĢVPP attīstīšanai**, ir identificēti **3 pamatnosacījumi**:

- ❖ **Ilgtermiņa sadarbības formāts** [1], kas sevī ietver gan pakalpojuma plānošanu bērnam ilgspējas dimensijā, piemēram, ja pakalpojuma saņēmējs ir jauniešu vecumā, tiek paredzēts pakalpojumu grozs pēc pilngadības sasniegšanas, gan pakalpojuma attīstīšanas kontekstā nepieciešamā finansējuma piesaistīšanai (fondu vai privāto uzņēmēju piesaiste grantu vai garantētu kredītu formātā, piemēram, infrastruktūras pilnveidošanai);
- ❖ **Finansējums pakalpojuma saņēmēja vajadzībās balstītam pakalpojumam** [2], pamatā ir finansējums dzīvesvietas pakalpojumam (jeb izmitināšanas vai mājokļa pakalpojumam) un atbilstoši bērna vecumam un īpašajām vajadzībām finansējums viņa potenciāla attīšanai kļūt par pieaugušo, jēgpilnām dienas nodarbēm, integrēšanai izglītības sistēmā, pieejamiem veselības pakalpojumiem. Nosakot pakalpojuma apjomu nepieciešams ņemt vērā bērnu individuālās vajadzības un piemērot atbilstošu pakalpojuma grozu ar atbilstoša finansējuma nodrošinājumu.

⁸⁰ Igaunijas SOS Bērnu ciematu asociācijas pieredzi skatīt, <https://www.sos-lastekyla.ee/en/what-do-we-do/childrens-villages/narva-joesuu-sos-children-s-village/>

- ❖ **Atbalsts pakalpojuma infrastruktūras izveidei [3]** – vairākums sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju ir gatavi uzsākt specializēta ĢVPP pakalpojuma sniegšanu institucionālā aprūpē esošajiem bērniem, ja tiek nodrošinātas valsts investīcijas infrastruktūras izveidei.
- C. Atbilstoši personāla sniegtajai informācijai 8 bērniem (skatīt 27.tab.), kuri atrodas filiālē “Teika” uz vecāku iesnieguma pamata, vecāki uztur regulāru saikni un ņemot vērā bērnu intereses, tad šiem bērniem primāri būtu jānodrošina iespēja atgriezties bioloģiskajā ģimenē. No 2019. gada ieviešot principu “nauda seko klientam” un paredzot iespēju ģimenēm piesaistīt finanšu resursus, gan aprūpes, gan rehabilitācijas pasākumu īstenošanai tiek plānota šo bērnu atgriešanās ģimenē.

**27.tab. Bērnu/juniešu sadalījums pa pakalpojuma veidiem,
pārvietošanas plāns.**

(Avots: Autoru izstrādāts)

Plānam ir ilustratīvs un ieteikuma raksturs.

Nr.	Vecums	IAP norādītie nepieciešamie pakalpojumi	Pašvaldība no kuras ievietots	Pakalpojums uz 31.12.2022
1	16	Grupu dzīvoklis	Rīga	Grupu dzīvoklis
2	10	ĢVPP	Rīga	SĢVPP
3	15	ĢVPP	Rīga	Grupu dzīvoklis
4	13	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Rīga	Grupu dzīvoklis
5	15	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Rīga	Grupu dzīvoklis
6	13	ĢVPP	Rīga	Grupu dzīvoklis
7	8	ĢVPP	Rīga	SĢVPP
8	13	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Rīga	Grupu dzīvoklis
9	10	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Rīga	SĢVPP
10	14	ĢVPP	Rīga	Grupu dzīvoklis
11	11	ĢVPP	Rīga	SĢVPP
12	14	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Jelgavas nov.	Grupu dzīvoklis
13	17	Grupu dzīvoklis	Dobeles nov.	Grupu dzīvoklis
14	16	Grupu dzīvoklis	Jelgava	Grupu dzīvoklis
15	11	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Jūrmala	SĢVPP
16	13	Grupu dzīvoklis	Daugavpils	Grupu dzīvoklis
17	14	Grupu dzīvoklis	Madonas nov.	Grupu dzīvoklis
18	11	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Tukuma nov.	ĢVPP
19	12	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Tukuma nov.	ĢVPP
20	8	Specializētā audžuģimene/ ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Ventspils nov.	Specializētā audžuģimene
21	9	ĢVPP/Grupu dzīvoklis	Cēsu nov.	SĢVPP
22	10	NAV veikts IAP	Rīga	Ģimene/SĢVPP
23	11	NAV veikts IAP	Rīga	Ģimene/SĢVPP
24	12	NAV veikts IAP	Rīga	Ģimene/SĢVPP
25	15	NAV veikts IAP	Limbažu nov.	Grupu dzīvoklis

Nr.	Vecums	IAP norādītie nepieciešamie pakalpojumi	Pašvaldība no kuras ievietots	Pakalpojums uz 31.12.2022
26	15	NAV veikts IAP	Rīga	Grupu dzīvoklis
27	16	NAV veikts IAP	Rīga	Ģimene/Grupu dzīvoklis
28	17	NAV veikts IAP	Jelgavas nov.	Ģimene/Grupu dzīvoklis
29	17	NAV veikts IAP	Carnikavas nov.	Ģimene/Grupu dzīvoklis
30	17	NAV veikts IAP	Dobeles nov.	Ģimene/Grupu dzīvoklis
31	17	NAV veikts IAP	Rīga	Grupu dzīvoklis
32	17	NAV veikts IAP	Rīga	Ģimene/Grupu dzīvoklis

28.tab. Indikatīvais laika plāns bērnu virzībai prom no filiāles “Teika”.
(Avots –Autoru izstrādāts)

	Indikatīvais segmenta lielums*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	1						
B	8						
C	8						

*Piezīme – Indikatīvā segmenta lieluma aprēķins balstīts uz bērnu skaitu iestādē 2017. gada vasarā, kopumā 32 bērni. 15 bērni līdz 31.12.2022 sasniegs pilngadību, kā rezultātā tiem nepieciešams plānot atbilstošus aprūpes pakalpojumus pilngadīgām personām.

4.2.2. Risinājumi filiāles “Teika” pilngadīgo personu ar GRT pārejai no institucionālās aprūpes

Pamatojoties uz iepriekš definētajiem principiem pilngadīgu personu ar GRT virzīšanai no institucionālās aprūpes uz kopienā balstītu aprūpi un definētajiem segmentiem, reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa izvirza divus risinājumus filiāles “Teika” aprūpē esošajām personām aprūpes nodrošināšanai:

- A. Sabiedrībā balstītu pakalpojumu nodrošināšana pašvaldībā;
 - B. Kvalitatīvu ilgstošas aprūpes pakalpojumu nodrošināšana;
- A. Individuālo vajadzību izvērtējums ir veikts vienai pilngadīgai personai ar GRT. Atbilstoši izvērtējumu datiem personai nepieciešams dzīves vietas pakalpojums (grupu dzīvoklis), saturīgas dienas pavadīšanas pakalpojumi (DAC vai specializētās darbnīcas), kā arī individuālais atbalsts un konsultācijas. Persona kā vēlamu pakalpojumu saņemšanas vietu ir norādījusi Rīgu, kas nepiedalās DI plāna īstenošanā, kā rezultātā plānot personas atgriešanos pašvaldībā DI plāna kontekstā nav atbilstoši. No 2019. gada ieviešot principu “nauda seko klientam” un paredzot iespēju pašvaldībām piesaistīt finanšu resursus nepieciešamo pasākumu īstenošanai iespējams indikatīvi plānot 10 personas (no 34), kas atgriezīsies uz dzīvi pašvaldībā.
 - B. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9. pantā noteiktajam Valsts finansētie ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumi ietver arī pakalpojumus personām ar garīga rakstura traucējumiem. Ņemot vērā, ka 15 bērni sasniegs pilngadību un tiem būtu

nepieciešami atbilstoši aprūpes pakalpojumi pilngadīgām personām un papildus 24 pilngadīgām personām ar GRT (no 34) nepieciešami atbilstoši aprūpes pakalpojumi ir nepieciešams arī turpmāk plānot ilgstošas aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu. Nodrošinot pakalpojumus personām ar GRT īpaši svarīgi ir ievērot Normalizācijas principus, kas sākās divdesmitā gadsimta 60. gados Skandināvijā. Bengts Nirje izdala sekojošas Normalizācijas principa sastāvdaļas :

- ❖ Normāls dienas ritms - normāla dienas ritma neievērošana ir viens no spilgtākajiem piemēriem tam, kā lielas, slēgtas aprūpes iestādes rada invaliditāti. Tajās nav iespēju ārpus noteiktās kārtības veicināt pasākumus, nodarbības un pašnoteikšanos.
- ❖ Normāls nedēļas ritms – vairums cilvēku dzīvo vienā vietā, strādā vai iet skolā – citā un viņu brīvā laika nodarbības vai pasākumi notiek vairākās dažādās vietās. Ir aplami organizēt personām ar GRT, piemēram, dienas centra nodarbības un brīvā laika pasākumus tajā pašā ēkā, kas ir viņu mājas.
- ❖ Normāls gada ritms – ko raksturo ne tikai gadalaiku maiņa un tradīcijas sakarā ar ģimenes locekļu jubilejām. Tam pieskaitāmi arī sociālie pasākumi un svētki, kas ir nozīmīgi sabiedrībai un valstij, kā arī kas saistās ar dažādām reliģiskām tradīcijām un rituāliem. Līdzdalība dažādos sabiedriskos pasākumos ļauj izjust pilsonības jēgu, drošību, pašapziņu un līdzcilvēku cieņu.
- ❖ Cilvēka dzīves ciklam atbilstošas pieredzes veidošanās – indivīds var izjust dzīves normālas attīstības fāzes: maza bērna un skolas vecuma bērna periodus, jaunību, pilngadīga cilvēka dzīvi un vecumu.
- ❖ Normāla cieņa un pašnoteikšanās tiesības – izvēle, vēlmes, prasības un pašnoteikšanās tiesības jāciena un jāievēro, cik vien tas ir iespējams, neatkarīgi no funkcionālo traucējumu ietekmes.
- ❖ Normāli ekonomiskie un tiesību modeļi, kas atbilst tās valsts likumiem – nodrošināt tādas pašas sociālās un ekonomiskās tiesības kā visai sabiedrībai.
- ❖ Normālas vides un dzīvojamo ēku standartu prasības, kas atbilst sabiedrībai, kurā indivīds dzīvo – prasībām dzīves vietas pakalpojumiem jābūt tādām pašām kā citu sabiedrības locekļu mājokļiem.

Pakalpojumus iespējams nodrošināt arī turpmāk, kā Valsts Sociālās aprūpes centrus vai piesaistot pakalpojumu sniedzējus (pašvaldības, NVO, SIA). Labklājības ministrija jau šobrīd iepirkumu procedūru ietvaros daļu no ilgstošas aprūpes pakalpojumiem iepērk no pakalpojumu sniedzējiem, tomēr plānojot jaunus, kvalitatīvus pakalpojumus ir nepieciešams izvirzīt augstākas prasības, tai skaitā Normalizācijas principu ievērošanu un pakalpojumu sniegšanu mazās grupās (līdz 16 personām pakalpojumā). Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa ir veikusi sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju viedokļu apzināšanu par iespēju nodrošināt aprūpes pakalpojumus, kuri tiek finansēti no valsts budžeta. Savu viedokli izteikt tika aicināti vairāki sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēji, kuriem ir pieredze sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanā personām ar GRT – biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”; biedrība „Cerību spārni”, biedrība „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”, biedrība „Latvijas Samariešu apvienība”. Pakalpojuma sniedzēji pieļauj iespēju pakalpojumu nodrošināšanu, ievērojot Normalizācijas principus un sniedzot pakalpojumus kopienā.

29.tab. Indikatīvais laika plāns pilngadīgo personu virzībai prom no filiāles “Teika”.

(Avots –Autoru izstrādāts)

	Indikatīvais segmenta lielums*	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	10						
B	24+15						

4.3. Alternatīvas darbinieku tālākai nodarbināšanai

Risinājumi filiāles „Teikas” personāla resursu un kompetenču tālākai izmantošanai izvirzīti ņemot vērā kopējās tendences nodarbinātības jomā, nodarbinātības tendences sociālajā jomā un darbinieku kvalifikācijas atbilstību darbam ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā vai sabiedrībā balstītā sociālajā pakalpojumā.

Kopējās tendences nodarbinātības jomā ir šādas - pēdējo 3 gadu laikā (2015. – 2017. gads) vērojama darba tirgus situācijas uzlabošanās, pieaug darba vietu skaits un atalgojums gan privātajā, gan publiskajā sektorā, samazinās bezdarba līmenis. Reģistrētais **bezdarba līmenis** Rīgas reģionā 2017. gada oktobrī – **4.2%**, **brīvās darba vietu vakances Rīgā – 7600**, lielākā mērķa grupa no bezdarbnieku kopskaita ir **bezdarbnieki vecumā 50+ gadi (31%)**⁸¹.

Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) pārskatos par bezdarba situāciju valstī norādīts, ka visvairāk NVA reģistrēto bezdarbnieku ir vienkāršajās profesijās (palīgstrādnieks, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs, apkopējs, pārdevējs konsultants, sētnieks), komplicētāka atgriešanās darba tirgū ir cilvēkiem pirms pensijas vecumā 50+ gadi, cilvēkiem ar invaliditāti⁸² un cilvēkiem ar pamata vai vispārējo vidējo izglītību.

Reorganizācijas plāna izstrādes eksperti norāda, ka aptuveni 2/3 daļas filiāles „Teika” darbinieki iestādes reorganizācijas laikā būs vecuma grupā 50+ gadi un ar pamata vai vispārējo vidējo/ vidējo profesionālo izglītības līmeni. Līdz ar to tas aktualizē jautājumu par atbilstošu risinājumu nepieciešamību tieši iepriekš minētajai darbinieku grupai, veidojot darbaspēka prasmju korekcijas plānu īstermiņa un vidējā termiņā.

Nodarbinātības tendences sociālajā jomā ir šādas - Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM) ekspertu darba grupa ir prognozējusi, ka saglabājoties līdzšinējai darbaspēka sagatavošanas struktūrai, 2022. gadā sociālo zinātņu speciālistu skaits pārsniegs pieprasījumu⁸³, tai skaitā, darba spēka pārpalikums sagaidāms arī veselības aprūpes un sociālās labklājības sektorā darbiniekiem ar vidējo profesionālo izglītību.

Balsoties uz EM ekspertu darba grupas prognozi, **reorganizācijas plāna izstrādes eksperti iesaka izvērtēt** iespējas iestādei proaktīvi veicināt esošo **darbinieku iesaisti mūžizglītības procesā**. Jo, pirmkārt, tieši organizāciju vadītāji ir tie, kuri visefektīvāk spēj motivēt darbiniekus attīstīties un paplašināt savas kompetences gan tiešā veidā, piedāvājot apmācības, gan netieši – izmantojot iestādes iekšējo kultūru un vērtības, piemēram, novērtējot tos darbiniekus, kas gatavi attīstīt savas zināšanas un prasmes.

Darbinieku iesaisti mūžizglītības procesā sekmē arī valstiskā prioritāte nodarbinātības jomā - profesionālās mobilitātes veicināšana, kas paredz ka līdz 2020. gadam pilngadīgo personu izglītībā iesaistīto skaits varētu tikt palielināts no 5% līdz 15% ekonomisko iedzīvotāju vidū⁸⁴. Šī uzdevuma sasniegšanai tiek izmantots gan valsts, gan ESF finansējums. Viena no iespējām ir darbinieku iesaiste Valsts izglītības attīstības aģentūras īstenotajā projektā “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”. Projekta mērķis ir pilnveidotu nodarbināto personu profesionālo kompetenci, laikus novēršot darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinot strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu⁸⁵.

⁸¹ NVA interneta vietne, skatīt sadaļu – Statistika, <http://nva.gov.lv/index.php?cid=6>

⁸² NVA interneta vietne, http://www.nva.gov.lv/docs/31_59956259d028c1.43785262.pdf

⁸³ Izglītības kvalitātes valsts dienesta interneta vietne, http://ikvd.gov.lv/assets/files/Publik%C4%81cijas/IKVD_EQAVET_seminars_Pavlots_Nodarbinatibas_tendences_23032017.pdf, . 8.un 17. lpp.

⁸⁴ Izglītības kvalitātes valsts dienesta interneta vietne, http://ikvd.gov.lv/assets/files/Publik%C4%81cijas/IKVD_EQAVET_seminars_Pavlots_Nodarbinatibas_tendences_23032017.pdf, 14.lpp.

⁸⁵ Plašāku aprakstu par projektu skatīt - <http://www.macibaspieaugusajiem.lv/>.

Izpētot šodienas pieprasījumu darba ņēmējiem saistībā ar bērnu aprūpi sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju vidū⁸⁶, ir identificētas **pamatprasības bērnu aprūpes speciālistiem:**

- ❖ **izglītība** – augstākā vai vidējā profesionālā izglītība, ar specializāciju sociālajā darbā, sociālajā pedagogijā, sociālā vai veselības aprūpē, sociālā rehabilitācijā, pedagogijā, psiholoģijā.
- ❖ **profesionālās prasmes** – darba pieredze ar bērniem, atvērtība jaunu zināšanu apguvē saistībā ar bērnu aprūpi, profesionālo standartu ievērošana;
- ❖ **organizatoriskās prasmes** – veidot pozitīvu komunikāciju un sadarbību, patstāvīga darba plānošana; kopienas resursu pārzināšana;
- ❖ **sociālās prasmes** – dzīves gudrība, iejūtība, elastība, iniciatīva, atbildība, radošums.

Identificētās prasmes kopumā atspoguļo būtiskākās 21.gs. karjeras prasmes – radošums un inovācija, kritiskā domāšana un problēmu risināšana, komandas darbs, ietverot, efektīvas komunikācijas prasmes un sadarbības prasmes, spēja atrast un pārvaldīt informāciju, tehnoloģiju patība, elastīgums, patstāvība, spēja plānot un organizēt, atbildība, līderība u.tml. prasmes⁸⁷.

Filiāles „Teika” personāla resursu un kompetenču tālākai izmantošanai tiek piedāvātas **4 pamat alternatīvas**, kas stājas spēkā **ar 2021. gadu:**

A	Turpināt darbu alternatīvajos aprūpes pakalpojumos SBSP sektorā;
B	Turpināt darbu sociālās aprūpes pakalpojumā VSAC „Rīga”;
C	NVA pakalpojumu bezdarba gadījumā izmantošana

A, B un C alternatīvas paredz, ka darbinieki joprojām varēs strādāt ar cilvēkiem, kam nepieciešama sociālā aprūpe, vienīgi darīt to daudz piemērotākā vidē – nelielās iestādēs, mazās grupās vai citos sociālās aprūpes centros.

30.tab. Alternatīvu salīdzinājums pēc darbības jomas.

(Avots – autoru izstrādāts)

Alternatīva	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma Saņēmējs	Prasības	Darba devējs
A	Alternatīvās aprūpes pakalpojums ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem	Bērni ar FT un/vai GRT	Pārkvalifikācija SBSP sniegšanai	NVO vai SIA
B	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums	Pilngadīgas personas ar FT un/vai GRT	Zināšanu pilnveide par starptautiskajiem normatīviem personu ar invaliditāti un vecu cilvēku aprūpi	VSAC „Rīga”
C	N/A	N/A	N/A	N/A

Piezīme: N/A – nav attiecināms

⁸⁶ Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija, <https://www.sosbernuciemati.lv/vakances/>, Nodibinājums „Sociālo pakalpojumu aģentūra”, <http://www.krize.lv/>.

⁸⁷ Framework for 21st century learning. Skat. <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>

Atbilstoši katra darbinieka individuālajai izvēlei ir nepieciešams apgūt atbilstošas prasmes darba tirgus pieprasījumam, kā arī veikt kvalifikācijas pilnveidi atbilstoši konkrētajai alternatīvai.

31.tab. Alternatīvu izvērtējums.

(Avots - autoru izstrādāts)

Alternatīva	Priekšrocības	Trūkumi
A	❖ „Sirdsdarba” turpināšana piemērotākā vidē; ❖ Augošs sektors; ❖ Darba iespējas saistītos SBSP: dienas aprūpes centrā, jauniešu mājas pakalpojumā u.c. iespējas; ❖ Regulāras tālāk izglītošanas iespējas; ❖ Motivējoši darba apstākļi un atalgojums.	❖ Nav informācijas par jaunās darba vietas atrašanās vietu; ❖ Nav zināmas precīzas darba vakances un prasības.
B	❖ Zināms darba devējs un darba vide; ❖ Stabils atalgojums un sociālās garantijas.	❖ Ierobežots vakanču piedāvājums.
C	❖ N/A	❖ N/A

Piezīme: N/A – nav attiecināms

Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa uzskata, ka ikvienam darbiniekam, kurš ir nodarbināts ārpusģimenes aprūpes jomā un iesaistīts bērnu aprūpes vai rehabilitācijas nodrošināšanā, tai skaitā, arī filiāles “Teika” personālam, lai sniegtu kvalitatīvu aprūpi bez vecāku gādības palikušam bērnam, ir nepieciešamas apmācības par standartiem uz kuriem balstoties tiek organizēta bērnu aprūpe, audzināšana, pastāvīgai dzīvei nepieciešamo iemaņu apgūšana ĢVPP, apgūt metodes, kā veicināt bērnu un vecāku saskarsmi, lai ģimene atkal apvienotos, vai arī izskatītu paplašinātās aizbildnības iespējas, veicināt izpratni par vecāku un tuvinieku nozīmi bērna dzīvē, zaudējumiem, sērošanu, traumām un vardarbības sekām un apgūt prasmes, kā ar spēļu un rotaļu metodēm nodrošināt bērniem veselīgu piesaisti. Tā īstenošanai 68 darbiniekiem, kas nodarbināti bērnu aprūpē būtu nepieciešamas kvalifikācijas paaugstināšanas apmācības.

32.tab. Apmācību programmas*.

(Avots - Autoru izstrādāts)

Programma	Apraksts	Apjoms	Izmaksas vienam dalībniekam	Iespējamais apmācību sniedzējs
1.“Bērnu aprūpē strādājošo speciālistu apmācību programma bērnu tiesību pieejas ieviešanai ikdienas darbā”	Iestādes vadības, sociālo darbinieku, pedagogu, audzinātāju, aprūpētāju, bērnu tiesību u.c. speciālistu – kapacitātes stiprināšana bērnu tiesību aizsardzībā balstītas pieejas ieviešanai filiāles “Teika” darba praksē, kas tiek īstenota ar apmācībām speciālistiem. Apmācību saturs balstīts uz ANO Konvencijas par bērnu tiesībām četriem pamatprincipiem – līdzdalība, bērna dzīvība un attīstība, bērna labākās intereses un nediskriminācija.	16 stundas	45,00 EUR	SOS Bērnu ciematu asociācija

Programma	Apraksts	Apjoms	Izmaksas vienam dalībniekam	Iespējamais apmācību sniedzējs
2. "Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem aprūpe un rehabilitācija"	Pedagogu, audzinātāju, aprūpētāju u.c. speciālistu – kapacitātes stiprināšana bērnu ar funkcionāliem traucējumiem aprūpes un rehabilitācijas jautājumos. Apmācību saturs balstīts veidojot vairākus apmācību moduļus, apskatot bērnu ar funkcionāliem traucējumiem vajadzības, pašaprūpes, aktivizācijas un komunikācijas, palīgīdzekļu izmantošanas u.c. aspektus.	24 stundas	45,00 EUR	Latvijas Universitātes P. Stradiņa medicīnas koledža
3. Profesionālās pilnveides izglītības programma „Bērnu aprūpes pamati”.	Mērķis: programma paredzēta personām, kuras sniedz bērnu uzraudzības pakalpojumus. Profesionālās pilnveides izglītības programma izveidota atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumiem Nr. 404 "Prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzēju reģistrēšanas kārtība" un ir licencēta Izglītības kvalitātes valsts dienestā, licences Nr. P-8691. Pēc programmas noklausīšanās tiek izsniegta apliecība par profesionālās pilnveides izglītību.	40 stundas (31 stunda – teorija, 9 stundas – praktiskās mācības).	45,00 EUR	Latvijas Universitātes P. Stradiņa medicīnas koledža

**Piedāvātās programmas var aizstāt ar līdzvērtīgām programmām.*

Reorganizācijas plāna izstrādes eksperti rosina, jau sākot ar 2018. gadu, iestādes vadībai izskatīt iespējas īstermiņa darbaspēka prasmju korekcijas plānā iekļaut apmācību programmas paaugstinot personāla kvalifikāciju un esošā pakalpojuma kvalitāti.

33. tab. Apmācību kopējās izmaksas.
(Avots: Autoru izstrādāts)

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls

68 darbinieki X 135,00 EUR

9 180,00 EUR

Apmācību nodrošināšanai var tikt piesaistīts finansējums:

- ❖ VSAC "Rīga" pamatbudžets
- ❖ Projekts "Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem"
- ❖ Cits finansējums

4.4. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums

Šajā etapā precīzu finansējumu reorganizācijas plāna īstenošanai nav iespējams aprēķināt, jo reorganizācijas plāns paredz, gan audžuģimeņu, gan specializēto audžuģimeņu, gan ilgstošas aprūpes pakalpojumu ar individuālas pieejas nodrošināšanu ikvienam bērnam (bērna vajadzībās veidots pakalpojumu grozs).

Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa ir veikusi indikatīvu finansējuma aprēķinu, kas balstīts, bērnu aprūpes nodrošināšanas plānā uz 2022. gada 31. decembri (Skatīt 34 tabulu) un salīdzinot ar esošajām filiāles izmaksām.

34. tab. Bērnu aprūpes izmaksas.

Avots: Autoru izstrādāts

Aprūpes forma	Bērnu skaits	Aprēķins	Nepieciešamā summa gadā
Specializētā audžuģimene	1 bērns	Pabalsts bērnu uzturam no 7 gadiem: 1 bērns X 258,00 EUR X 12 mēneši = 3096,00 EUR Darba samaksa par pienākumu veikšanu: 860,00 ⁸⁸ EUR X 1 bērns X 12 mēneši = 10320,00 EUR Sociālās apdrošināšanas iemaksas 24,59% = 2486,09 EUR	15 902,09 EUR
ĢVPP	8 Bērni	Atbilstoši pašvaldības izmaksu aprēķinam atbilstošā pakalpojumā. Salīdzinot esošās 1 gultas dienas izmaksas aprūpes pakalpojumam bērniem gan VSAC „Rīga” filiālēs, gan pašvaldību finansētajos bērnu aprūpes centros, un esošā aprūpes pakalpojuma atbilstību Quality4Children ⁸⁹ standartā noteiktajiem principiem un Latvijas valsts normatīviem ⁹⁰ , kas paredz, ka ārpusģimenes aprūpes vietai jāatbilst bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sociālajai videi, mērķa grupā – bērni ar vidējiem vai smagiem FT un/vai GRT, aprūpes pakalpojuma izmaksas specializētā ĢVPP 1 bērnam mēnesī ir robežās no EUR 1 750 – 2 500⁹¹ . 2500,00 EUR X 8 bērni X 12 mēneši =	240 000,00 EUR
Ģimene	8 bērni	“Nauda seko klientam” atbalsts ģimenēm: 8 bērni X 549,50 ⁹² X 12 mēneši=52 752,00 EUR	52 752,00 EUR
KOPĀ			308 654,09 EUR

*Netiek paredzētas infrastruktūras izveides izmaksas

Reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu grupa ir veikusi indikatīvu finansējuma aprēķinu pilngadīgu personu ar GRT pakalpojumu nodrošināšanai par pamatu ņemot DI projekta vienas vienības izmaksu standarta

⁸⁸ Likumprojekta „Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

⁸⁹ Standarts bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā - http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/quality4children/

⁹⁰ 2017. gada 13. jūnija MK noteikumi Nr.338 - <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>

⁹¹ Izmaksu aprēķina atšifrējums: EUR 1750 (EUR 41.54 filiāles „Teikai” 1 gultas dienas izmaksas x 30 dienas x 1.4 pakalpojuma kvalitātes koeficients = EUR 1744.68); EUR 2500 (EUR 76.20 Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centra filiāles „Vita” (bērni ar viegliem GRT) 1 gultas dienas izmaksas x 30 dienas x 1.1 pakalpojuma kvalitātes koeficients = EUR 2514,60)

⁹² Likumprojekta „Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

likmes⁹³ un reorganizācijas plāna izstrādes ekspertu profesionālo pieredzi saistībā ar sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanu cilvēkiem ar GRT, kā arī ņemot vērā faktoru, ka vairākums pilngadīgo personu institucionālajā vidē ir pavadījušas lielāko daļu savas dzīves, un pieņemot, ka kvalitatīvu ilgstošas aprūpes pakalpojumu nodrošināšanas izmaksas ievērojot Normalizācijas principus ir līdzvērtīgas sabiedrībā balstītu pakalpojumu izmaksām:

35. tab. Pilngadīgu personu ar GRT aprūpes izmaksas.

(Avots: Autoru izstrādāts)

Aprūpes forma	Personu skaits	Aprēķins	Nepieciešamā summa gadā
Sabiedrībā balstītu pakalpojumu nodrošināšana pašvaldībā vai	10	“Nauda seko klientam”: 10 personas X 549,50 ⁹⁴ X 12 mēneši=65 940,00 EUR	65 940,00 EUR
Kvalitatīvu ilgstošas aprūpes pakalpojumu nodrošināšana*	24	15 personas X 970,44 ⁹⁵ EUR X 12 mēneši = 174,679,20 EUR 24 personas X 1330,98 ⁹⁶ EUR X 12 mēneši = 383 322,24 EUR	558 001,44 EUR
KOPĀ:			623 941,44 EUR

*Netiek paredzētas infrastruktūras izveides izmaksas

Salīdzinot filiāles “Teikai” izmaksas 2016. gadā (853 407,00EUR) ar indikatīvajām izmaksām sekmīgas reorganizācijas īstenošanas gadījumā (932 595,53 EUR) var secināt, ka kopējās izmaksas reorganizācijas gadījumā gada griezumā ir nedaudz augstākas, bet nodrošina individuālajām vajadzībām daudz atbilstošākus pakalpojumus.

Paredzams, ka reorganizācijas plāna īstenošanai **ārpus iestādes budžeta ir jāparedz finansējums ēkas vides pieejamības paaugstināšanai [1], darbinieku pārkvalifikācijai [2], bērnu ar GRT vajadzībās noteikta pakalpojuma groza noteikšanai [3].**

4.5. Rīcības plāna uzdevumi

Reorganizācijas plāna īstenošanai ir izvirzīti 3 pamatuzdevumi: piemērotākā alternatīvās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana filiāles “Teika” aprūpē esošiem bērniem [1], piemērotākā alternatīvās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana filiāles “Teika” aprūpē esošām personām ar GRT [2], personāla pārkvalifikācija [3].

⁹³ Metodika par vienas vienības izmaksu standarta likmju aprēķinu un piemērošanu Eiropas Sociālā fonda darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt kvalitatīvu institucionāli aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” pasākuma „Deinstitutionalizācija” īstenošanai. Skatīt, http://m.esfondi.lv/upload/preciz_9221_19.09.2016_lv.pdf

⁹⁴ Likumprojekta „Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

⁹⁵ I un II aprūpes līmenis - Dzīves vietas pakalpojums (319.80EUR), saturīgas dienas pavadīšanas aktivitātes (341.04 EUR), individuālais atbalsts (309.60 EUR).

⁹⁶ III un IV aprūpes līmenis - Dzīves vietas pakalpojums (461.70 EUR), saturīgas dienas pavadīšanas aktivitātes (404.88), individuālais atbalsts (464.40 EUR).

**36.tab. Rīcības uzdevumi (uzdevumu apraksts, laika grafiks un atbildīgie).
(Autoru izstrādāts)**

Nr.p.k.	Uzdevumi	Termiņš	Atbildīgais
1.	Piemērotākā alternatīvās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana filiāles “Teika” aprūpē esošiem bērniem		
1.1.	Bērniem (4 – 18 gadi) aprūpes pakalpojuma nodrošināšana specializētajās audžuģimenēs.	2022. gads, IV ceturksnis	VSAC, Bāriņtiesas
1.2.	ĢVPP pakalpojumu nodrošināšana	2022. gads, IV ceturksnis	LM, pašvaldības, pakalpojumu sniedzēji
2.	Piemērotākā alternatīvās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana filiāles “Teika” aprūpē esošām personām ar GRT.		
2.1.	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšana	2022. gads, IV ceturksnis	Pašvaldības
2.2.	Kvalitatīvu ilgstošas aprūpes pakalpojumu nodrošināšana	2022. gads, IV ceturksnis	LM, Pakalpojumu sniedzēji
2.3.	Darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana, nodrošinot apmācības par alternatīvās aprūpes principiem, veidiem, metodēm gan bērniem, gan pilngadīgām personām.	2022. gads, IV ceturksnis	VSAC
3.	Filiāles “Teika” personāla pārkvalifikācija.		
3.1.	Darbinieku informēšana par filiāles „Teika” darbību vidējā plānošanas termiņā (2018. – 2020. gads) un ilgtermiņā.	2019. gada I cet.	VSAC
3.2.	Darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana, nodrošinot apmācības par alternatīvās aprūpes principiem, veidiem, metodēm.	2022. gads, IV ceturksnis	VSAC

5. PIELIKUMI

1. pielikums: Rīgas pilsētā nodrošinātie SBSP bērniem ar FT/GRT un viņu ģimenēm

Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma apraksts
Sociālās aprūpes pakalpojumi	
Dienas aprūpes centrs bērniem ar ierobežojumiem (turpmāk – DAC bērniem ar FT)	Pakalpojuma mērķis ir sekmēt bērnu pašaprūpes potenciāla attīstību, neatkarības līmeņa paaugstināšanos, sociālo prasmju attīstīšanu un sociālo integrāciju. DAC bērniem ar FT tiek nodrošināta bērnu vecumam, veselības un funkcionālajam stāvoklim atbilstoša aprūpe, ergoterapija, fizioterapija, logoterapija, mūzikas terapija, kā arī datorprasmju apmācība. 2016. gadā pakalpojumu nodrošināja 3 organizācijas. 2016. gadā DAC pakalpojumus saņēma 71 bērns.

Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma apraksts
Atelpas brīža pakalpojums	Īslaicīgas sociālās aprūpes pakalpojums institūcijā bērniem ar funkcionāliem traucējumiem ietver sociālās aprūpes un rehabilitācijas pasākumu kompleksu (sociālā aprūpe, uzraudzība, ēdināšana, fiziskās aktivitātes, pašaprūpes un sociālo prasmju attīstīšana, saturīga brīvā laika pavadīšana) līdz 45 dienām gadā.
Vasaras programma	Vasaras mēnešos Rīgas pašvaldības ģimenēm, kuras audzina bērnus ar FT, tika piedāvāta vasaras sociālās rehabilitācijas programma. Pakalpojums bija paredzēts bērniem, kuriem nepieciešama uzraudzība, aprūpe un rehabilitācija skolas brīvlaikā.
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi	
Agrīnās korekcijas programma	Pakalpojums, kura ietvaros tiek īstenota agrīnās izglītošanas un audzināšanas sistēma (mūzikas un spēļu terapija, sociālās uzvedības un datoru nodarbības, mākslas terapija un vecāku izglītošana) bērniem ar garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem – agrīni dzimušiem bērniem, bērniem ar dzemdību traumām, Dauna sindromu, cerebrālo trieku, hidrocefāliju, autismu un citām diagnozēm, kuru dēļ bērniem ir attīstības traucējumi. 2016. gadā agrīnās korekcijas pakalpojumu saņēma 33 bērni.
Individuālo rehabilitācijas plānu izstrādes pakalpojums	Ietver fizioterapeita, ģimenes ārsta, ergoterapeita, audiologopēda, speciālā pedagoga, sociālā darbinieka un citu speciālistu bērna funkcionālā stāvokļa novērtējumu, kā arī bērnam nepieciešamo konsultāciju, procedūru u.c., t.sk. vecāku atbalsta pasākumu kompleksu noteiktam laika periodam. 2016. gadā rehabilitācijas plāns tika izstrādāts 20 bērniem un viņu ģimenes locekļiem.
Individuālā sociālās rehabilitācijas programma	Pakalpojums, kurā tiek īstenota 10 mēnešu sociālās rehabilitācijas un apmācību programma. Pakalpojuma ietvaros bērniem un vecākiem atbilstoši sākotnējam izvērtējumam tiek nodrošināta fizioterapija, spēļu terapija, psihologa konsultācijas un nodarbības baseinā. Savukārt vecākiem tiek sniegts psiholoģisks atbalsts un konsultācijas ar mērķi apmācīt vecākus bērna aprūpē un rehabilitācijā mājas apstākļos. 2016. gadā pakalpojumu saņēma 10 bērni un viņu ģimenes locekļi.
Bērnu paliatīvās aprūpes pakalpojums	Sniedz atbalstu neizārstējamiem un smagi slimiem bērniem un viņu ģimenēm, kā arī sērojošām ģimenēm pēc bērnu nāves. Pakalpojuma ietvaros tiek nodrošināta sociālu un garīgu vajadzību risināšana un apmierināšana, medicīniska sāpju un simptomu remdēšana un psiholoģiska palīdzība. 2016. gadā paliatīvās aprūpes pakalpojumu saņēma 44 bērni un viņu vecāki.
Sociālās rehabilitācijas un agrīnās intervences programma	Pakalpojums, kura ietvaros tiek nodrošināta agrīna psihosociāla palīdzība un rehabilitācija bērniem ar garīgās attīstības un uzvedības traucējumiem un viņu ģimenēm. Bērni un viņu ģimenes locekļi saņem kvalificētu speciālistu: sociālā darbinieka, speciālā pedagoga un psihologa

Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma apraksts
	individuālās konsultācijas, kā arī iespēju apmeklēt mūzikas terapiju un deju un kustību terapiju. 2016. gadā pakalpojumu saņēma 33 bērni.
Psihologa pakalpojumi ģimenēm ar bērniem ar FT	Nodrošina vecākiem psiholoģisku, atbalsta un izglītojošu palīdzību, savukārt bērniem veicina komunikācijas un saskarsmes prasmes, lai veiksmīgi iekļautos sabiedrībā. Psihologa pakalpojums tiek sniegts gan individuāli bērnam un vecākiem, gan vecākam ar bērnu, tādējādi stiprinot savstarpējās attiecības un mācot jaunas sadarbības metodes. Konsultācijas vecākiem tiek sniegtas caur praktisku darbošanos un pieredzi, lai palīdzētu apgūt jaunas prasmes un ieraudzītu bērna resursus un spējas. Psihologs savā darbā izmanto tādas metodes kā spēļu terapija, smilšu terapija, mākslas terapija, kognitīvi biheiviorālā terapija u.c. metodes. 2016. gadā sniegtas 343 psihologa konsultācijas 40 personām.
Ģimenes asistenta pakalpojums	Ģimenes asistenta pakalpojums nodrošina personai atbalstu un apmācību sociālo prasmju apgūšanā, bērnu aprūpē un audzināšanā, mājsaimniecības vadīšanā saskaņā ar individuāli izstrādātu sociālās rehabilitācijas plānu.

(Avots: Rīgas domes Labklājības departamenta mājaslapa)

2. pielikums: Filiālē „Teika” fotofiksācija

Att. Nr. 1 Dzīvojamā ēka

Att. Nr. 2 Bērnu istaba

Att. Nr.3 Pilngadīgu personu istaba

Att. Nr. 4 Virtuve

Att. Nr. 5 Saimniecības telpa

Att. Nr. 6 Vannas istaba

Avots – Ēkas apsekojamā laikā uzņemtie attēli

3. pielikums: Informācijas par sociālo pakalpojumu pieejamību filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem un pilngadīgām personām ar GRT

Nr.p.k.	Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma sniedzējs	Attālumos līdz filiālei "Teika", km
Sociālās rehabilitācijas programmas bērniem ar funkcionāliem ierobežojumiem			
1	Individuālo rehabilitācijas plānu izstrāde bērniem ar funkcionāliem traucējumiem	Biedrība Rehabilitācijas centrs 'Mēs esam līdzās'	2,4
2	Sociālās rehabilitācijas un apmācības pakalpojums bērniem ar kustību traucējumiem	Biedrība 'Latvijas Bērniem ar Kustību Traucējumiem'	4,5
3	Agrīnās korekcijas apmācības pakalpojums bērniem ar invaliditāti	Biedrība 'Latvijas Portidžas mācībsistēmas asociācija'	5,9
Dienas aprūpes centra pakalpojums bērniem ar funkcionāliem ierobežojumiem			
4	Dienas aprūpes centrs 'Mēs esam līdzās'	Biedrības 'Rehabilitācijas centrs 'Mēs esam līdzās'	2,4
5	Dienas aprūpes centrs un Īslaicīgā sociālā aprūpe bērniem ar invaliditāti 'Atelpas brīdis'	Bērnu klīniskā universitātes slimnīca novietne "Gaiļezers"	5,3
6	Atbalsta centrs bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenēm 'Asniņš'	Biedrības 'Ģimenes atbalsta centrs'	9,4
7	Dienas aprūpes centrs "Torņakalna Rūķi"	Rīgas 3. Speciālā pamatskolas	11,1
Dienas aprūpes centra pakalpojums bērniem			
8	Dienas centrs bērniem un jauniešiem "Pirmais stāvs"	Rīgas Sociālā dienests	4
9	Dienas aprūpes centrs bērniem "Patvērums"	Reliģiskās organizācijas Pestīšanas armijas	5,8
10	Dienas centrs "Kamene"	Rīgas Sociālā dienests	6,3
11	Dienas aprūpes centrs "Atbalsta centrs bērniem un ģimenēm "Roku rokā""	Nodibinājuma "Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centrs"	8,7
12	Dienas centrs "Čiekurs"	Rīgas Sociālā dienests	9,6
13	Dienas aprūpes centrs	Bērnu Oāze	11,2
14	Dienas aprūpes centrs "Atbalsta centrs bērniem un ģimenēm Sirdsgaisma"	Nodibinājuma "Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centrs"	11,9
15	Dienas centrs bērniem un jauniešiem "Skudrupūznis"	Rīgas Sociālā dienests	12,3
16	Dienas aprūpes centrs "Stropiņš"	Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" struktūrvienības LSK Pārdaugavas komiteja	12,8

Nr.p.k.	Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma sniedzējs	Attālumos līdz filiālei "Teika", km
17	Dienas centrs 'Vecmīlgrāvis'	Rīgas Sociālā dienests	13
Bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas			
18	Struktūrvienība "Apīte"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	2
19	Struktūrvienība "Ziemeļi"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	3,4
20	Struktūrvienība "Ezermala"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	4
21	Struktūrvienība "Krīzes centrs"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	9,4
22	Struktūrvienība "Pārdaugava"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	11,7
23	struktūrvienība "Vita"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	12
24	Struktūrvienība "Imanta"	Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centrs	12,9
Dienas aprūpes centri pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem			
25	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem "KOPĀ"	Nodibinājums "Fonds KOPĀ"	3
26	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem "Cerību tilts"	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	4
27	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem (psihiskām saslimšanām)"Gaismas stars"	Biedrība "Gaismas stars"	5,3
28	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem (psihiskām saslimšanām)"Saulsvece"	Biedrības „Svētā Jāņa Palīdzība”	5,5
29	Dienas aprūpes centrs personām ar smagiem garīgā rakstura traucējumiem "Cerību māja"	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	7,2
30	Dienas aprūpes centrs personām ar smagiem garīgā rakstura traucējumiem "Cerību skola"	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	8,3
31	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem "Cerību ligzda"	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	9,4
32	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem "Saule"	SIA "SARC "Saule" Ezera filiāle	10,8
33	Dienas aprūpes centrs personām ar garīgā rakstura traucējumiem "Saule"	SIA "SARC "Saule""	11,2
34	Dienas aprūpes centrs personām ar smagiem garīgā rakstura traucējumiem "Mēness māja"	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	11,6
35	Dienas aprūpes centrs personām ar smagiem garīga veselības traucējumiem	Biedrība "Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi"	13

Nr.p.k.	Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma sniedzējs	Attālumos līdz filiālei "Teika", km
Grupu māja (dzīvoklis) pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem			
36	Grupu māja (dzīvoklis) personām ar garīgā rakstura traucējumiem	Biedrība "Latvijas Samariešu apvienība"	9
37	Grupu māja (dzīvoklis) "Cerību dore" personām ar garīgā rakstura traucējumiem	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	9,5
38	Grupu māja (dzīvoklis) personām ar garīgā rakstura traucējumiem	SIA "Bērnu oāze"	11,2
39	Grupu māja (dzīvoklis) "Mēness māja" personām ar smagiem garīgā rakstura traucējumiem	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	11,6
40	Grupu māja (dzīvoklis) personām ar garīgā rakstura traucējumiem (psihiskām saslimšanām)	Biedrība "Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi"	13
41	Grupu māja (dzīvoklis) personām ar garīgā rakstura traucējumiem "Šūpoles"	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	19,6
42	Grupu māja (dzīvoklis) personām ar smagiem garīgā rakstura traucējumiem	Nodibinājums "Fonds KOPĀ"	21,3
Specializētā darbnīca pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem			
43	Specializētā darbnīca personām ar garīgā rakstura traucējumiem	Biedrība "PINS"	7
44	Specializētā darbnīca "Skaida" personām ar garīgā rakstura traucējumiem	Biedrība Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"	7,5
45	Specializētā darbnīca personām ar garīgā rakstura traucējumiem	Nodibinājums "Fonds KOPĀ"	21,3
Krīzes centri visa vecuma un dzimuma personām			
46	Krīzes centrs "Burtnieks"	Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts"	2,9
47	Krīzes centrs	Biedrība "Skalbes"	8,5
48	Ģimenes krīzes centrs "Mīlgrāvis"	Nodibinājuma "Sociālo pakalpojumu aģentūra" struktūrvienība	10,8
49	Krīzes centrs	Nodibinājums "Centrs Dardedze"	11
50	Krīzes centrs bērniem un sievietēm "Māras centrs"	Biedrības "Latvijas Samariešu apvienība"	11,1
Citi			
51	Struktūrvienība "Dienas aprūpes centrs"	SIA "Ķīpsalas peldbaseins"	8,7
52	Jauniešu sociālās rehabilitācija un atbalsta nodaļa	Biedrība "Latvijas Samariešu apvienība"	12,3

VSAC „RĪGA” FILIĀLES „TEIKA” REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

GALA VERSIJA

Nr.p.k.	Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojuma sniedzējs	Attālumos līdz filiālei "Teika", km
53	Atelpas brīža pakalpojums	Bērnu klīniskā universitātes slimnīca novietne "Gaiļezers" Dienas aprūpes centrs un Īslaicīgā sociālā aprūpe bērniem ar invaliditāti	4
54	Ģimenes asistenta pakalpojums	Biedrība 'Latvijas SOS bērnu ciematu asociācija' Biedrība "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns""	5,2

(Avots: Rīgas domes Labklājības departaments, Google maps)

4. pielikums: Informācija par Vidzemes priekšpilsētā esošajām izglītības iestādēm un to pieejamību filiāles “Teika” aprūpē esošajiem bērniem

Nr.p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	Attālums līdz filiāle "Teika", km
Pirmsskolas izglītības iestādes		
1	Rīgas 126. pirmsskolas izglītības iestāde	0,6
2	Rīgas 57. pirmsskolas izglītības iestāde	1,5
3	Rīgas pirmsskolas izglītības iestāde "Teiksmā"	2
4	Rīgas 160. pirmsskolas izglītības iestāde	2,3
5	Rīgas 167. pirmsskolas izglītības iestāde	2,7
6	Rīgas 236. pirmsskolas izglītības iestāde "Eglīte"	2,8
7	Rīgas pirmsskolas izglītības iestāde "Sapņudārzs"	3,2
8	Rīgas 251. pirmsskolas izglītības iestāde "Mežciems"	3,4
9	Rīgas 182. pirmsskolas izglītības iestāde	3,6
10	Rīgas 154. pirmsskolas izglītības iestāde	3,7
11	Rīgas 182. pirmsskolas izglītības iestāde	3,7
12	Rīgas 152. pirmsskolas izglītības iestāde	3,8
13	Rīgas 79. pirmsskolas izglītības iestāde	3,9
14	Rīgas 153. pirmsskolas izglītības iestāde	4
15	Rīgas 180. pirmsskolas izglītības iestāde	4
16	Rīgas 233. pirmsskolas izglītības iestāde	4,2
17	Rīgas 61. pirmsskolas izglītības iestāde	4,2
18	Rīgas 241. pirmsskolas izglītības iestāde	4,4
19	Rīgas pirmsskolas izglītības iestāde "Zīļuks"	4,5
20	Rīgas 112. pirmsskolas izglītības iestāde	4,6
21	Rīgas 231. pirmsskolas izglītības iestāde	4,7
22	Rīgas 243. pirmsskolas izglītības iestāde	4,7
23	Rīgas 252. pirmsskolas izglītības iestāde	4,7
24	Rīgas 221. pirmsskolas izglītības iestāde	5,1
25	Rīgas 273. pirmsskolas izglītības iestāde	5,4
26	Rīgas 74. pirmsskolas izglītības iestāde	5,4
27	Rīgas 244. pirmsskolas izglītības iestāde	5,7
28	Rīgas 244. pirmsskolas izglītības iestāde	5,7
29	Rīgas 49. pirmsskolas izglītības iestāde	5,9
30	Rīgas 59. pirmsskolas izglītības iestāde	5,9
31	Rīgas 66. pirmsskolas izglītības iestāde	5,9
32	Rīgas 213. pirmsskolas izglītības iestāde	6
33	Rīgas 148. pirmsskolas izglītības iestāde	6,2
34	Rīgas pirmsskolas izglītības iestāde "Dzilniņa"	6,3
35	Rīgas pirmsskolas izglītības iestāde "Dzilniņa"	8,7
Vispārējās izglītības iestādes		
36	Rīgas 9. vakara (maiņu) vidusskola	0,3
37	Rīgas Teikas vidusskola	1,5
38	Rīgas 45. vidusskola	2

Nr.p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	Attālums līdz filiāle "Teika", km
39	Rīgas Juglas vidusskola	3,4
40	Rīgas 63. vidusskola	3,7
41	Rīgas Juglas vidusskola	3,8
42	Rīgas 80. vidusskola	3,9
43	Rīgas Ezerkrastu pamatskola	4
44	Rīgas 64. vidusskola	4,1
45	Rīgas 60. vidusskola	4,3
46	Rīgas 74. vidusskola	4,3
47	Rīgas 63. vidusskola	4,4
48	Rīgas 89. vidusskola	4,4
49	Rīgas Franču licejs	4,6
50	Rīgas Klasiskā ģimnāzija	4,6
51	Rīgas Itas Kozakēvičas Poļu vidusskola	4,7
52	Mežciema pamatskola	4,8
53	Š. Dubnova Rīgas Ebreju vidusskola	4,9
54	Rīgas 84. vidusskola	5
55	Rīgas 9. vakara (maiņu) vidusskola	5
56	Rīgas 85. vidusskola	5,1
57	Rīgas Purvciema vidusskola	5,7
58	Rīgas 49. vidusskola	5,8
59	Rīgas 21. vidusskola	6
60	Rīgas Hanzas vidusskola	6,3

(Avots: Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamenta iestāžu katalogs; Google maps)

5. pielikums: Filiāles “Teika” bērniem un pilngadīgām personām ar GRT pieejamās brīvā laika pavadīšanas iespējas

Nr.p.k.	Pakalpojuma nosaukums	Attālums līdz filiālei "Teika", km
Brīvā laika pavadīšanas iespējas bērniem		
1	Rīgas 9. vakara (maiņu) vidusskola, brīvā laika centrs	0,35
2	Rīgas 37. vidusskola, brīvā laika centrs „Atslēga”	2,7
3	Rīgas Austrumu vidusskola, brīvā laika centrs "Namiņš"	2,7
4	Rīgas 63. vidusskola, brīvā laika centrs „Jugla”	3,7
5	Rīgas 80. vidusskola, brīvā laika centrs	3,8
6	Rīgas 74. vidusskola, brīvā laika centrs „Laimīgs bērns”	4,2
7	Bērnu un jauniešu centrs „Rīgas Skolēnu pils”, spēļu istaba	4,6
8	Rīgas 89. vidusskola, brīvā laika centrs „Mežciems”	4,7

Nr.p.k.	Pakalpojuma nosaukums	Attālums līdz filiālei "Teika", km
9	Rīgas 85. vidusskola, brīvā laika centrs „Līdzda”	5,1
10	Rīgas Kristīgā vidusskola, brīvā laika centrs „Jota”	5,5
11	Rīgas 15. vidusskola, brīvā laika centrs	7,1
12	Bērnu un jauniešu centrs „Laimīte”, Lielā Brīvā laika istaba	7,5
13	Bērnu un jauniešu centrs „Laimīte”, Mazā Brīvā laika istaba	7,5
14	Bērnu un jauniešu centrs „Daugmale”, spēļu istaba	7,7
15	Rīgas 28. vidusskola, brīvā laika centrs „Kabata”	9,1
16	Bērnu un jauniešu centrs „Daugmale”, brīvā laika centrs	9,7
17	Rīgas 47. vidusskola, brīvā laika centrs „Kūlenis”	11,3
18	Bērnu un jauniešu centrs „Altona”, pusaudžu klubs „5A”	11,7
19	Rīgas 71. vidusskola, brīvā laika centrs „Kolumbs”	12,2
20	Bērnu un jauniešu centrs „Kurzeme”, spēļu klubs „Brīvsolis”	12,9
21	Rīgas 94. vidusskola, brīvā laika centrs „Nāc un piedalies”	13,5
22	Rīgas Anniņmuižas vidusskola, brīvā laika centrs „Avots”	14
Brīvā laika pavadīšanas iespējas pilngadīgām personām		
23	VEF Kultūras pils	2,7
24	Rīgas Kultūras un tautas mākslas centrs MAZĀ ĢILDE	8,2
25	Kultūras un tautas mākslas centrs RITUMS	8,6
26	Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības Kultūras centrs ILĢUCIEMS	11,8
27	Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības Kultūras pils ZIEMEĻBLĀZMA	13,7
28	Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības Rīgas Kultūras un atpūtas centrs IMANTA	14,7

(Avots: Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamenta iestāžu katalogs; Google maps)

6. pielikums: Diskusijas ceļvedis ar filiāles “Teika” vadību 2017. gada augustā

IEVADS (____ .08.2017.)

Laiks kopā: 5 min

Iepazīšanās: Labdien, šī ir mūsu otrā tikšanās. Šodien esam nedaudz citādā sastāvā no visām pusēm, iepazīsimies.

Diskusijas uzdevums: Šī saruna notiek deinstitutionalizācijas plāna īstenošanas ietvaros, un viens no uzdevumiem ir izstrādāt reorganizācijas plānu Jūsu iestādes turpmākai darbībai.

Intervijas norise: ieraksta nepieciešamība, visas atbildes ir svarīgas.

Ledus kausēšana: Aicinājums no reorganizācijas plāna ekspertu puses, lai šī saruna ir tik patiesa, cik patiesa tā var būt.

ĪESTĀDES DARBĪBA

Laiks kopā: 60 min

Šodienas sarunai ir 4 pamatjautājumu sadaļas:

1. Iestādes sniegtie pakalpojumi;
2. Pakalpojumu saņēmēji;
3. Iestādes personāls;
4. Pakalpojumu sniegšanas vieta jeb jautājumi saistībā ar ēku.

ALTERNATĪVAS INSTITUCIONĀLAI APRŪPEI

Laiks kopā: 20 min

1. Ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma izveide ēkā, kādas priekšrocības, ierobežojumi.
2. Personāla interese un spēja pārkvalificēties par speciālajām audžuģimenēm.
3. Personāla pārkvalificēšanās darbam sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā, virzošie, bremzējošie faktori.

DEINSTITUCIONALIZĀCIJAS PROCESS

Laiks kopā: 15 min

1. Jūsaprāt, kas varētu būt tas labākās ko valstī varētu paveikt deinstitutionalizācijas ietvaros? Un kas būtu sliktākais, kas varētu notikt?
2. Jūsaprāt, kā deinstitutionalizācijas process varētu ietekmēt Jūsu iestādē esošos bērnus (ja attiecināms – pilngadīgās personas)?

NOBEIGUMS

Laiks kopā: 5 min

1. Kā Jūs vērtējat savas iestādes darbību 10 punktu skalā, kur 1 – ļoti slikti, bet 10 – izcili. Kas uz to norāda?
2. PĀLDIES par sarunu, tagad varam turpināt ar iestādes ikdienas darba apskati.

NOVĒROJUMA UZDEVUMA LAPA

1. Bērnu (ja attiecināms – pilngadīgo personu) dzīvesprieks, atvērtība komunikācijai
2. Bērnu (ja attiecināms – pilngadīgo personu) un aprūpētāju savstarpējā komunikācija
3. Bērnu (ja attiecināms – pilngadīgo personu) skaits uz vienu aprūpētāju
4. Kopējais bērnu skaits iestādē
5. Pozitīvo / negatīvo lietu balanss stāstījumā par aprūpē esošajiem bērniem (ja attiecināms – pilngadīgām personām)
6. Pozitīvo / negatīvo lietu balanss stāstījumā par aprūpē esošo bērnu (ja attiecināms – pilngadīgo personu) ģimenēm
7. Individuālās telpas lielums 1 bērnam (ja attiecināms – pilngadīgai personai)

8. Personisko lietu esamība
9. Pozicionējamo palīgīdzekļu izmantošana
10. Vides pieejamības nodrošinājums ēkā un tās āra teritorijā
11. Telpu piemērotība ģimeniskai videi piemērota pakalpojuma izveidei
12. Telpu piemērotība cita sociālā pakalpojuma izveidei
13. Telpu aprīkojums, u.c. ar telpu apsekojumu saistīti jautājumi

7. pielikums: Informācijas pieprasījuma lapa pašvaldības un valsts iestādēm

1. Informācija par iestādes darbības vēsturi, t.sk:
 - a. Iestādes izveide (gads);
 - b. Iestādes dibinātāji un pārraudzītāji;
 - c. Iestādes īsa darbības vēsture - sākotnējais darbības virziens, nosaukumu maiņas (reorganizācijas), u.c. svarīgi fakti.
2. Valsts statistikas pārskati par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu par 2014., 2015. un 2016. gadu (pārskati, kas ikgadēji tiek iesniegti Labklājības ministrijai). Ja attiecināms - iestādes iekšējie Gada pārskati (2014., 2015., 2016. gads).
3. Apraksts par iestādes vadītāju (piemēram, cik ilgi strādā sociālajā nozarē, cik ilgi pilda iestādes vadītāja pienākumus, izglītība, informāciju saistībā ar darbību sociālajā nozarē (darbība kādā asociācijā/ biedrībā, apmācību vadīšana, utml. informācija)).
4. Informācija par īpašumu. Lūdzam, iesniegt šādu dokumentu kopijas elektroniski:
 - a. Zemesgrāmatas apliecība;
 - b. Kadastrālās uzmērīšanas lieta (inventarizācijas lieta) visām iestādes ietilpstošajām ēkām;
 - c. Vides pieejamības, ugunsdrošības, energoefektivitātes u.c. infrastruktūras novērtējuma akti.
5. Informācija par personālu (informācija iesniedzama par katru darbinieku, atbilstoši pievienotajam anketas paraugam).
6. Informācija par pakalpojuma saņēmējiem, kuriem nav veikts individuālā vajadzību izvērtējums Eiropas Sociālā fonda projekta ietvaros (informācija iesniedzama par katru pakalpojuma saņēmēju, atbilstoši pievienotajam anketas paraugam).
7. Informācijas par iestādes budžetu (ieņēmumi – izdevumi, pa periodu 2014., 2015., 2016. gads, atbilstoši Valsts statistikas pārskatā iesniedzamajiem datiem).

8. pielikums: Aptaujas anketa filiāles “Teika” darbiniekiem

1. Vārds, uzvārds

2. Dzimšanas gads

3. Dzimums

Sieviete

Vīrietis

4. Deklarētā dzīvesvieta

5. Izglītība

6. Amats

7. Slodze

8. Darba stāžs esošajā amatā

9. Kopējais darba stāžs iestādē

10. Cita darba vieta

9. pielikums: Aptaujas anketa filiāles “Teika” neizvērtētajiem pakalpojuma saņēmējiem

1. Vārds, uzvārds

2. Dzimšanas gads

3. Dzimums

Sieviete

Vīrietis

4. Tautība

Latviešu

Krievu

Cita (lūdzu norādīt):

5. Reliģiskā piederība

6. Deklarētā dzīvesvieta

7. Funkcionālo traucējumu veids

8. Invaliditāte

I

II

III

Nav

9. Aprūpes līmenis

1.līmenis

2.līmenis

3.līmenis

4. līmenis

10. Dzīvesvieta pirms nonākšanas aprūpes iestādē

11. Ievietošanas iemesls aprūpes iestādē

12. Uzturēšanās ilgums iestādē

13. Vecums, kurā nonācis aprūpes iestādē

14. Tikšanās biežums ar ģimeni

15. Izglītība

16. Iestādes nodrošinātās brīvā laika pavadīšanas iespējas

10. pielikums: Informācijas pieprasījuma lapa pašvaldību sociālajiem dienestiem un bāriņtiesām

1. Pašvaldības nosaukums

2. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits novadā:

	2014. gads (skaits uz 31.12.2014.)	2015. gads (skaits uz 31.12.2015.)	2016. gads (skaits uz 31.12.2016.)	2017. gads (skaits uz 01.09.2017.)
Aizbildnība				
Audzūgimene				
Bērnu aprūpes iestāde: Pašvaldības				
Bērnu aprūpes iestāde: VSAC				

3. Audzūgimeņu, aizbildņu un adoptētāju skaits novadā:

	2014. gads (skaits uz 31.12.2014.)	2015. gads (skaits uz 31.12.2015.)	2016. gads (skaits uz 31.12.2016.)	2017. gads (skaits uz 01.09.2017.)
Aizbildņu skaits				
Audzūgimeņu skaits				
Viesģimeņu skaits				
Adoptētāju skaits				

4. Lūdzu, norādīt un raksturot pasākumus, kādi veikti audzūgimeņu un aizbildņu skaita palielināšanai novadā (piemēram, semināri, informatīvie materiāli, aicinājumi vietējās avīzēs, individuāli uzrunātas ģimenes, utt.).

Veiktā aktivitāte un tās raksturojums	Biežums, aktivitātes īstenošanas regularitāte

5. Lūdzu, raksturot, kā noris darbs ar riska ģimenēm novadā.

6. Lūdzu, raksturot, kādi preventīvi pasākumi tiek veikti, lai mazinātu bērnu no riska ģimenēm nokļūšanas iespēju ilgstošajā bērnu aprūpē.

Veiktā aktivitāte un tās raksturojums	Biežums, aktivitātes īstenošanas regularitāte

7. Lūdzu raksturot, kāda ir sadarbība ar ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu (t.sk. ilgstošajās bērnu aprūpes institūcijās ievietotajiem bērniem) bioloģiskajām ģimenēm novadā.

8. Lūdzu, raksturot, kādi pasākumi tiek īstenoti darbā ar bioloģiskajām ģimenēm, lai sekmētu novadā deklarēto bērnu, kas/kuri atrodas ilgstošas aprūpes iestādē, atgriešanu bioloģiskajās ģimenēs.

Veiktā aktivitāte un tās raksturojums	Biežums, aktivitātes īstenošanas regularitāte

9. Lūdzu, novērtējiet, cik veiksmīga ir bijusi sadarbība ar bērnu bioloģiskajiem vecākiem un kā veiktie pasākumi / darbs ar bioloģiskajām ģimenēm sekmē bērna un ģimenes atkal apvienošanos.

10. Lūdzu, norādiet, cik liels īpatsvars bērnu ir atgriezti bioloģiskajās ģimenēs – 2014., 2015. un 2016. gadā?

11. pielikums: Darba lapa RPR pašvaldībām

DI MĒRĶA GRUPAS:

1. Ārpusģimenes aprūpē esošie bērni (Bērni BSAC)
2. Bērni ar funkcionāliem traucējumiem (Bērni ar FT)
3. Pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem (Personas ar GRT)

IESPĒJAMĀIS ERAF FINANSĒJUMS PAŠVALDĪBAI:

DI mērķa grupa	Izvērtētās personas pašvaldībā (skaits)	Prognoze (skaits)	No VSAC (skaits)	ERAF indikatīvais finansējums uz personu EUR	ERAF finansējums KOPĀ EUR
Bērni BSAC					
Bērni ar FT					
Personas ar GRT					

MĒRĶA GRUPA - BĒRNI BSAC:

Nr. p.k.	PAKALPOJUMI balstīti mērķa grupas vajadzībās	ES fonds	PERSONU skaits ¹	Viena atbilde katrā rindiņā			PIEZĪMES (piem., plānotā pakalpojuma adrese, pašvaldība ar ko plānota sadarbība)
				PLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	NEPLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	Nepieciešamības gadījumā pirkis no citas pašvaldības	
1	Ģimenes atkalapvienošana	n/a		n/a	n/a	n/a	
2	Audžuģimene	n/a		☐	☐	☐	
3	Specializētā audžuģimene	n/a		☐	☐	☐	
4	Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums (ĢVPP)	ERAF		☐	☐	☐	
5	ĢVPP + speciāls korekcijas aprīkojums	ERAF		☐	☐	☐	
6	Jauniešu māja	ERAF		☐	☐	☐	

MĒRĶA GRUPA - BĒRNI AR FT:

Nr. p.k.	PAKALPOJUMI balstīti mērķa grupas vajadzībās	ES fonds	PERSONU skaits ¹	Viena atbilde katrā rindiņā			PIEZĪMES (piem., plānotā pakalpojuma adrese, pašvaldība ar ko plānota sadarbība)
				PLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	NEPLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	Nepieciešamības gadījumā pirks no citas pašvaldības	
1	Rehabilitācijas pakalpojumu izveide	ERAF		☐	☐	☐	

¹ Bērnu skaits, kuriem nepieciešami konkrētie pakalpojumi

MĒRĶA GRUPA - PERSONAS AR GRT

Nr. p.k.	PAKALPOJUMI balstīti mērķa grupas vajadzībās	ES fonds	PERSONU skaits ²	Viena atbilde katrā rindiņā			PIEZĪMES (piem., plānotā pakalpojuma adrese, pašvaldība ar ko plānota sadarbība)
				PLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	NEPLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	Nepieciešamības gadījumā pirks no citas pašvaldības	
1	Speciālistu konsultācijas un individuālais atbalsts	ESF		☐	☐	☐	
2	Atbalsta grupas un grupu nodarbības	ESF		☐	☐	☐	
3	Dienas aprūpes centra pakalpojums	ERAF		☐	☐	☐	
4	Īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumi. t.sk. Atelpas brīža pakalpojumi	ERAF		☐	☐	☐	
5	Grupu dzīvokļa pakalpojumi	ERAF		☐	☐	☐	
6	Specializēto darbnīcu pakalpojumi	ERAF		☐	☐	☐	
7	Aprūpes mājās, u.c. mobilās uzraudzības pakalpojumi	ESF		☐	☐	☐	
8	Sociālais mentors	ESF		☐	☐	☐	
9	Sociālais dzīvoklis/ sociālā māja	n/a		☐	☐	☐	
10	Personīgais asistents	n/a		☐	☐	☐	
11	Atbalsta persona	n/a		☐	☐	☐	

VSAC „RĪGA” FILIĀLES „TEIKA” REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

GALA VERSIJA

Nr. p.k.	PAKALPOJUMI balstīti mērķa grupas vajadzībās	ES fonds	PERSONU skaits ²	Viena atbilde katrā rindiņā			PIEZĪMES (piem., plānotā pakalpojuma adrese, pašvaldība ar ko plānota sadarbība)
				PLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	NEPLĀNO attīstīt pakalpojumu pašvaldībā	Nepieciešamības gadījumā pirks no citas pašvaldības	
12	Subsidētās darba vietas/Atbalstītais darbs	n/a		☐	☐	☐	
13	Personas ar GRT, kuras vēlas pārcelties no citām pašvaldībām	n/a					

² Pilngadīgu personu skaits, kuriem nepieciešami konkrētie pakalpojumi

12. pielikums: Ceļvedis intervijām ar filiāles “Teika” aprūpē esošo bērnu vecākiem 2017. gada septembrī

IEVADS (____ .09.2017.).

Laiks kopā: 5 min

Iepazīšanās: Labdien, esmu _____. Pateicos, ka piekritāt sarunai.

Intervijas uzdevums: Šī intervija notiek deinstitutionalizācijas plāna īstenošanas ietvaros, un šī plāna viens no uzdevumiem ir pilnveidot sociālā atbalsta sistēmu ģimenēm, kurās ir bērns ar īpašām vajadzībām.

Mūsu sarunas **mērķis** ir caur Jūsu ģimenes pieredzi saprast kāds atbalsts no malas ir nepieciešamas.

Intervijas norise: ieraksta nepieciešamība, konfidencialitāte, visas atbildes ir svarīgas.

Ledus kausēšana: spēle “Patiesība vai meli” par sapņu profesiju.

NEPIECIEŠAMĀS ATBALSTS.

Laiks kopā: 50 min

1. Iesildīšanās uzdevums - es nosaukšu dažus vārdus un Jūs man sakiet pirmo domu, kas Jums nāk prātā ... rudens, sociālā atbalsta sistēma, deinstitutionalizācija, ziedi ...
2. Šodienas sarunas galvenais varonis būs _____ (nosaukt bērna vārdu).
3. Cik pilnu gadu ir Jūsu dēlam/ meitai?
4. Nosauciet, lūdzu, 3 lietas par ko _____ (nosaukt bērna vārdu) vienmēr ir priecīgs/-a.
5. Esmu sagatavojusi vēl vienu uzdevumu – „gadu lineāls”. Izmatojot šo „lineālu” lūgšu nedaudz vairāk pastāstīsi par _____ (nosaukt bērna vārdu).
6. Tātad pirmā iedaļa: 0-2 gadi. Izstāstiet, kuras bija tās lietas šajā Jūsu bērna vecuma posmā, kas Jums deva prieku, sagādāja raizes. Kādu atbalstu no malas Jūs saņēmāt?
7. Nākamā iedaļa: 3-6 gadi (7-14 gadi, 15-17 gadi, 18 – 29 gadi, 30+ gadi) kā gāja šajā laikā, kas Jums deva prieku, sagādāja raizes? Kādu atbalstu no malas Jūs saņēmāt?
8. Kad izrunāti visi vecuma posmi. Jūsaprāt, kurā vecuma posmā ir vissvarīgāk saņemt atbalstu?
9. Un tagad nedaudz par atbalstu kādu šobrīd saņemat no tuviniekiem (pašvaldības, valsts, līdzcilvēkiem)?

IDEĀLĀ SOCIĀLĀ ATBALSTA SISTĒMA.

Laiks kopā: 15 min

10. Tagad es lūgšu Jūs iedomāties, ka esat Labklājības ministrijas vadītājs.
11. Kā Jūs organizētu sociālo atbalsta sistēmu, skatoties uz to no Jūsu dēla/ meitas vajadzībām?
12. Sākot ar bērna piedzimšanu ...

DEINSTITUCIONALIZĀCIJAS PROCESS

Laiks kopā: 15 min

13. Sarunas sākumā teicāt, ka deinstitutionalizācija Jums saistās ar _____ (nosaukt asociāciju)? Kāpēc tāda atbilde?
14. Ja ir konkrēta attieksme, jautāt:
15. Jūsaprāt, kas varētu būt tas labākais ko valstī varētu paveikt deinstitutionalizācijas ietvaros?
16. Un kas būtu sliktākais, kas varētu notikt?
17. Jūsaprāt, kā deinstitutionalizācijas process varētu ietekmēt _____ (nosaukt bērna vārdu) dzīvi?

NOBEIGUMS

Laiks kopā: 5 min

18. Nobeigumā vēlos pajautāt, vai ir kas vēl ļoti svarīgs, bet es to neesmu pajautājusi? Izstāstiet.
19. Varbūt, Jums ir kāds jautājums man?

Paldies par sarunu!

13. pielikums: Padziļināto interviju apraksts pēc bērna un ģimenes raksturojošajām pazīmēm

RAKSTUROJOŠĀ PAZĪME		INTERVIJAS NUMURS						
		1	2	3	4	5	6	7
1	BĒRNA VECUMS							
	0-3 gadi							
	4-6 gadi							
	7-11 gadi							
	12-14 gadi							
	15-17 gadi							
	18-25 gadi							
	25+ gadi							
2	BĒRNA DZIMUMS							
	Vīrietis							
	Sieviete							
3	FUNKCIONĀLO TRUCĒJUMU IZCELSME							
	Iedzimts							
	Trauma							
4	FUNKCIONĀLO TRUCĒJUMU VEIDS							
	Garīga rakstura							
	Fiziska un garīga rakstura							
5	TEHNISKO PALĪGLĪDZEKĻU IZMANTOŠANA							
	Izmanto							
	Neizmanto							
6	DZĪVESVIETA							
	Ģimenē							
	Aprūpes iestādē							
	Grupu mājā							
7	SARUNVALODA ĢIMENĒ							
	Latviešu							
	Krievu							
8	ĢIMENES LIELUMS							
	Viens vecāks							
	Viens vecāks, + brālis/māsa							
	Abi vecāki							
	Abi vecāki, + brālis/māsa							
9	ĢIMENES DEKLARĒTĀ DZĪVESVIETA							
	Rīgas pašvaldībā							
	Citā pašvaldībā							

14. pielikums: Dokumentu analīzē izmantotie literatūras avoti

PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

1. Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija “Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām un pašvaldību sociālajiem dienestiem par bāriņtiesas un sociālā darba speciālista darbam ar ģimeni un citu speciālistu sadarbību”. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/upload/barintiesas/metodiskie11.pdf> ;

2. Eiropas Padomes stratēģija bērnu tiesību jomā (2016. – 2021. gads). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/bernu_tiesibas/akti/strategy_for_the_rights_of_the_child_2016.pdf ;
3. Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/lmpamn_200111_gvp.pdf ;
4. Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/ilgtsp_att?doc=13858 ;
5. Prasības informācijas apzināšanai un apkopošanai par valsts ilgstošas aprūpes institūcijām un bērnu aprūpes iestādēm 9.2.2.1.pasākuma „Deinstitutionalizācija” projektos izstrādājamajiem plānošanas reģionu deinstitutionalizācijas plāniem. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/prasibas_inst_nov_final.pdf ;
6. Quality4Children Standarts. Pieejams: www.quality4children.info ;
7. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam. Pieejams: <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/?doc=20773> ;
8. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf ;
9. Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/lmpam_290713_sp.pdf .

STARPTAUTISKĀS TIESĪBU NORMAS

1. ANO Bērnu tiesību konvencija. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1150> ;
2. ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1630> ;
3. ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/tiesibu-akti/ano-dokumenti/ano-vispareja-cilvektiesibu-deklaracija> ;
4. Eiropas komisijas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem. Pieejams: www.deinstitutionalisationguide.eu ;
5. Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums Nr. CM/Rec(2013)2 dalībvalstīm par bērnu un jauniešu ar invaliditāti pilnīgas iekļaušanas sabiedrībā nodrošināšanu. Pieejams: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec%282013%292&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true> ;
6. Komisijas paziņojums. EIROPA 2020. Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LV:PDF> ;
7. UN Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally. Pieejams: <http://www.un.org/documents/ga/res/41/a41r085.htm> ;
8. UN Guidelines for the Alternative Care of Children. Pieejams: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E .
9. United Nations Committee on the Rights of the Child General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence (<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/404/44/PDF/G1640444.pdf?OpenElement>) .

LIKUMI

1. Attīstības plānošanas sistēmas likumu. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=175748> ;
2. Invaliditātes likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=211494> ;
3. Likums par pašvaldībām. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=57255> ;

4. Ministru kabineta 02.12.2014. noteikumi Nr.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934> ;
5. Ministru kabineta 13.06.2017. noteikumi Nr. 338 noteikumi „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=291788> ;
6. Ministru kabineta 16.06.2015. noteikumi Nr.313 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1. pasākuma “Deinstitucionalizācija” īstenošanas noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/274957-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-2-2-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalitativu-institucionalai-aprupei> ;
7. Ministru kabineta 20.12.2016. noteikumi Nr. 871 “Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=287725> ;
8. Ministru kabineta 25.08.2009. noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=197033> ;
9. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf ;
10. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=68488> .

PĒTĪJUMI

1. Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi - Vadlīnijas normalizācijas principa ieviešanai. Pieejams: <http://www.lkndz.lv/lv/box/files/filelists/1415824479-vadlinijasnormalizacijasprincipaieviesanai.pdf> ;
2. LCĪVSO SUSTENTO - Konceptija “Dzīve sabiedrībā”. Pieejams: <http://www.lkndz.lv/lv/box/files/filelists/1290686941-koncepcijabrosura.pdf> ;
3. Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā. Pieejams: https://issuu.com/sosbernuociemati/docs/sos_arpusgimenes_izmaksu_petijums_excolo_2012_papi ;
4. Pētījums par Latvijas audžuģimenēm. Pieejams: <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/> .